

«Тотыққан кендерді қайта өңдеу зауытын, үймелік сілтiсiздендiру алаңын және Жерек кен орнының өзге де өнеркәсiптiк алаңдарын пайдалану» жобасына әсер етуге экологиялық рұқсат алу үшiн құжаттар материалдары бойынша ашық жиналыс нысанындағы қоғамдық тыңдаулар хаттамасы

1. Әкiмшiлiк-аумақтық бiрлiктiң (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың) жергiлiктi атқарушы органының немесе аумағында қызметi жүзеге асырылатын немесе аумағына ықпал ететiн тиiстi әкiмшiлiк-аумақтық бiрлiктiң (ауылдардың, кенттердiң, ауылдық округтердiң) әкiмi аппаратының атауы: «Абай облысы Жаңасемей ауданы әкiмiнiң аппараты» ММ.

2. Қоғамдық тыңдау мәңi: «Тотыққан кендердi қайта өңдеу зауытын, үймелiк сiлтiсiздендiру алаңын және Жерек кен орнының өзге де өнеркәсiптiк алаңдарын пайдалану» жобасына әсер етуге экологиялық рұқсат алу үшiн құжаттар материалдары.

3. Атына қоғамдық тыңдауларға шығарылатын материалдар жiберiлген қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкiлеттi органның және жергiлiктi атқарушы органның (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың) немесе тиiстi әкiмшiлiк-аумақтық бiрлiк әкiмi аппаратының (ауылдардың, кенттердiң, ауылдық округтердiң) атауы: ҚР ЭГТРМ жанындағы "Қоршаған ортаны қорғаудың ақпараттық-талдау орталығы" ШЖҚ РМК, "Абай облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы"ММ.

4. Көзделiп отырған қызметтiң орналасқан жерi: Абай облысы, Семей қаласы, Жерек кен орны. Жоспарланған қызмет учаскесiнiң координаттары: 1. 50,16993° С, 80,02016° Ш; 2. 50,17291° С, 80,02252° Ш; 3. 50,16971° С, 80,03257° Ш; 4. 50,16460° С, 80,03056° Ш.

5. Көзделiп отырған қызметтiң ықтимал әсерiне ұшыраған барлық әкiмшiлiк-аумақтық бiрлiктердiң атауы: Абай облысы, Семей қаласы.

6. Көзделiп отырған қызметтiң бастамашысының деректемелерi мен байланыс деректерi: "Жерек" ЖШС, Абай облысы, Семей қаласы, Шұғаев көшесi, 4, тел: 8 (776) 293-22-43, E-mail: too@jerek.kz, БСН 020840000458.

7. Ықтимал әсерлер туралы есептердi құрастырушылардың немесе стратегиялық экологиялық бағалау жөнiндегi есептердi дайындау жөнiндегi сыртқы тартылған сарапшылардың немесе мемлекеттiк экологиялық сараптама объектiлерiнiң құжаттамасын әзiрлеушiлердiң деректемелерi мен

байланыс деректері: «Legal Ecology Concept» ЖШС, Өскемен қ., 070002, М. Горький к-сі, 21, БСН: 211040029201, тел: 87774149010.

8. Қоғамдық тыңдауларды өткізу күні, уақыты, орны (қоғамдық тыңдаулардың ашық жиналысының күні (-рі) және уақыты): 2026 жылғы 09 қантар, қатысушыларды тіркеу – 10:55, қоғамдық тыңдаулардың басталуы - 11:00, қоғамдық тыңдаулардың аяқталуы – 11:13, қоғамдық тыңдаулар Абай облысы, Семей қаласы, Шұғаев көшесі, 4 офлайн режимінде өткізілді, Zoom платформасында бейнеконференция арқылы: <https://us04web.zoom.us/j/76972198692?pwd=7I4YpSXYLXbE1xLXHL6HvLNjHdgSea.1>

Конференция идентификаторы: 769 7219 8692, кіру коды: FU95yL.

9. Бастамашыдан сұрау-хаттың көшірмесі және әкімшілік-аумақтық бірліктердің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың) жергілікті атқарушы органдарының қоғамдық тыңдаулар өткізу шарттарын келісу туралы жауап - хатының көшірмесі осы қоғамдық тыңдаулар хаттамасына қоса беріледі. Сұрау салу хатының және жауап-хаттың көшірмелері осы қоғамдық тыңдау хаттамасына 1-қосымшада ұсынылған.

10. Қоғамдық тыңдауларға қатысушыларды тіркеу парағы осы қоғамдық тыңдау хаттамасына қоса беріледі. Қатысушылардың тіркеу парағы осы қоғамдық тыңдаулардың хаттамасына 2-қосымшада ұсынылған.

11. Қоғамдық тыңдаулар өткізу туралы ақпарат қазақ және орыс тілдерінде мынадай тәсілдермен таратылады:

1) «Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі» порталда: <https://ndbecology.gov.kz/>, "қоғамдық тыңдаулар күнтізбесі" бөлімі;

2) жергілікті атқарушы органның (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың) ресми интернет-ресурсында немесе әзірлеуші мемлекеттік органның ресми интернет-ресурсында: <https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat?lang=ru> "Қоғамдық тыңдаулар" бөлімінде;

3) қозғалатын аумақ шегінде толық немесе ішінара орналасқан тиісті әкімшілік - аумақтық бірліктердің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың) аумағында таратылатын бұқаралық ақпарат құралдарында, оның ішінде кемінде бір газетте және кемінде бір теле-немесе радиоарна арқылы жиырма жұмысшыдан кешіктірмей қоғамдық тыңдаулар өткізудің басталу күніне дейінгі күндер: "Вести Семей" газеті 2025 жылғы 28 қарашадағы №115 (2146); "Семей таңы" газеті 2025 жылғы 28 қарашадағы №115 (19742); "АЛТАІ" телеарнасы - 2025 жылғы 28 қарашадағы № 14 эфирлік анықтама..

Газеттің электрондық нұсқасы және эфирлік анықтама осы қоғамдық тыңдау хаттамасына 3-қосымшада ұсынылған.

4) тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктердің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың, ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің) аумағында мүдделі жұртшылық үшін қолжетімді орындарда мекенжайлар бойынша 4 хабарландыру саны: "Абай облысы Жаңасемей ауданы әкімінің аппараты" ММ ақпараттық тақтасында мәтіндік хабарландыруды орналастыру. Фотоматериалдар осы қоғамдық тыңдау хаттамасына 4-қосымшада ұсынылған.

12. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың шешімдері:

Қоғамдық тыңдаулардың хатшысы болып "Legal Ecology Concept" ЖШС экологы Д. Е. Калиаскарова тағайындалады. "қолдап" дауыс берді – 10 қатысушы, "қарсы" - 0, "қалыс қалды" - 0.

Қоғамдық тыңдаулардың келесі регламенті ұсынылды:

1. Жоба материалдарын баяндама нысанында қарау. Ұсынылған ереже - 10 мин.

2. Сұрақ-жауап. Барлық тілек білдірушілер баяндамашыға сұрақтар қойып, жоба бойынша өз пікірлерін айта алады. Ұсынылған ереже - 10 мин.

3. Қоғамдық тыңдауларды қорытындылау және жабу. Ұсынылған регламент - 5 мин. "қолдап" дауыс берді – 10 қатысушы, "қарсы" - 0, "қалыс қалды" - 0. Регламент бірауыздан қабылданды.

13. Барлық тыңдалған баяндамалар туралы мәліметтер: Д. Е. Калиаскарова - "Legal Ecology Concept" ЖШС экологы, «Тотыққан кендерді қайта өңдеу зауытын, үймелік сілтісіздендіру алаңын және Жерек кен орнының өзге де өнеркәсіптік алаңдарын пайдалану» жобасына әсер етуге экологиялық рұқсат алу үшін құжаттар материалдары бойынша баяндама (4 беттік баяндама, 19 слайдтағы презентация). Баяндама мәтіні мен презентация осы Хаттамаға 5, 6-қосымшада ұсынылған.

14. Қоғамдық тыңдауларды өткізуге дейін және өткізу кезінде алынған ескертулер мен ұсыныстардың жиынтық кестесі:

№ п/п	Қатысушылардың ескертулері мен ұсыныстары (қатысушының тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, ұсынылатын ұйымның атауы)	Ескертулер мен ұсыныстарға жауаптар (жауап берушінің тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, ұсынылатын ұйымның атауы)	Ескерту (алынған ескерту немесе ұсыныс)
Тыңдау барысында жұртшылықтан сұрақтар мен ескертулер түскен жоқ			

15. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың жоба және қаралатын құжаттардың сапасы (негіздемемен) туралы пікірі, оларды түсінудің толықтығы мен қолжетімділігі тұрғысынан тыңдалған баяндамалар, оларды жақсарту жөніндегі ұсынымдар: Сапаға қатысты ешқандай қарсылықтар жоқ. Қоғамдық тыңдаулар өткізілді деп танылды.

16. Қоғамдық тыңдаулар хаттамасына шағымдану Қазақстан Республикасының Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексіне сәйкес сот және сотқа дейінгі тәртіппен мүмкін болады.

17. Қоғамдық тыңдаулардың төрағасы:

"Абай облысы Жаңасемей ауданы әкімінің аппараты" ММ Президенті а/о

Бағханов М.А.

« 14 » 01 2026 ж.

18. Қоғамдық тыңдаулар хатшысы:

Башмақарова Ассә Ерманқызы

« 14 » 01 2026 ж.

Форма письма-запроса от инициатора общественных слушаний на проведение общественных слушаний в местные исполнительные органы административно-территориальных единиц (района, города)

исходящий номер: 25122510002, Дата: 25/11/2025

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

Информируем Вас о: Осуществление государственной экологической экспертизы

(наименование в соответствии с пунктом 12 настоящих Правил)

Будет осуществляться на следующей территории: область Абай, Семей Г.А., г.Семей

(территория воздействия, географические координаты участка)

Предоставляем перечень административно-территориальных единиц, на территорию которых может быть оказано воздействие, и на территории которых будут проведены общественные слушания:

Подключиться к конференции Zoom <https://us04web.zoom.us/j/76972198692?pwd=7I4YpSXYLXbE1xLXHL6HvLNjHdgSea.1> Идентификатор конференции: 769 7219 8692 Код доступа: FU95yL

Предмет общественных слушаний: Материалы документов для получения экологического разрешения на воздействие к проекту «Эксплуатация перерабатывающего завода окисленных руд, площадки кучного выщелачивания и прочих промышленных площадок месторождения Жерекю»

(тема, название общественных слушаний, предмет общественных слушаний в обязательном случае должен содержать точное наименование, место осуществления, срок намечаемой деятельности и наименование инициатора намечаемой деятельности)

Просим согласовать нижеуказанные условия проведения общественных слушаний: область Абай, Семей Г.А., г.Семей, ул. Шугаева, 4, 09/01/2026 11:00

(место, дата и время начала проведения общественных слушаний)

Место проведения общественных слушаний в населенном (-ых) пункте (-ах) обосновано их ближайшим расположением к территории намечаемой деятельности (37 км).

Объявление о проведении общественных слушаний на казахском и русском языках будет распространено следующими способами:

Вести Семей, Семей таны; Телеканал "Алтай"

(наименование газеты, теле- и радиоканала, где будет размещено объявление)

Доска объявлений акимата

(расположение мест, специально предназначенных для размещения печатных объявлений (доски объявлений))

Просим также подтвердить наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний.

В соответствии с Экологическим кодексом Республики Казахстан и Правилами проведения общественных слушаний, общественные слушания проводятся под председательством представителя местного исполнительного органа соответствующей административно-территориальной единицы (района, города). Местный исполнительный орган обеспечивает видео- и аудиозапись открытого собрания общественных слушаний. Электронный носитель с видео- и аудиозаписью всего хода открытого собрания общественных слушаний с начала регистрации до закрытия общественных слушаний и подведением

итогов слушаний, подлежит приобщению (публикации) к протоколу общественных слушаний.

В соответствии с требованиями законодательства просим обеспечить регистрацию участников общественных слушаний и видео- и аудиозапись общественных слушаний.»
Товарищество с ограниченной ответственностью "ЖЕРЕК" (БИН: 020840000458), +7(777)-414-90-10, advokatvko1312@list.ru,

Составитель отчета о возможных воздействиях : ТОО "Legal Ecology Concept"

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

Форма письма-ответа инициатору общественных слушаний от местных исполнительных органов административно-территориальных единиц (района, города) на проведение общественных слушаний

исходящий номер: 25122510002, Дата: 28/11/2025

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

«В ответ на Ваше письмо (исх. №25122510002, от 25/11/2025 (дата)) о согласовании предлагаемых Вами условий проведения общественных слушаний, сообщаем следующее:

«Согласовываем проведение общественных слушаний по предмету Материалы документов для получения экологического разрешения на воздействие к проекту «Эксплуатация перерабатывающего завода окисленных руд, площадки кучного выщелачивания и прочих промышленных площадок месторождения Жерек», в предлагаемую Вами 09/01/2026 11:00, область Абай, Семей Г.А., г.Семей, ул. Шугаева, 4(дату, место, время начала проведения общественных слушаний)»

(к причинам несогласования относятся: место проведения не относится к территории административно-территориальных единиц, на которую может быть оказано воздействие в результате осуществления намечаемой деятельности; дата и время проведения выпадает на выходные и/или праздничные дни, нерабочее время. "Поддерживаем, предложенные Вами способы распространения объявления о проведении общественных слушаний". или "Предлагаем дополнить (заменить) следующими способами, для более эффективного информирования общественности").

«Подтверждаем наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний».

«Перечень заинтересованных государственных органов: 1. 2.»

Товарищество с ограниченной ответственностью ""ЖЕРЕК"" (БИН: 020840000458), +7(777)-414-90-10, advokatvko1312@list.ru,

Составитель отчета о возможных воздействиях: ТОО "Legal Ecology Concept"

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

«Тотыққан кендерді қайта өңдеу зауытын, үймелік сілтісіздендіру алаңын және Жерек кен орнының өзге де өнеркәсіптік алаңдарын пайдалану» жобасына әсер етуге экологиялық рұқсат алу үшін құжаттар материалдары бойынша 09.01.2026 жылғы қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың тіркеу парағы

Регистрационный лист участников общественных слушаний 09.01.2026 года по материалам документов для получения экологического разрешения на воздействие к проекту «Эксплуатация перерабатывающего завода окисленных руд, площадки кучного выщелачивания и прочих промышленных площадок месторождения Жерек»

№ п/п	Қатысушының аты жөні/участников	ФИО	Қатысушы санаты (мүдделі жұртшылықтың, жұртшылықтың, мемлекеттік органның өкілі, Бастамашы)/Категория участника (представитель заинтересованной общестственности, общестственности государственного органа, Инициатора)	Байланыс телефон нөмірі/Контактный номер телефона	Қатысу форматы (жеке немесе конференц - байланыс арқылы)/Формат участия (очно или по средством конференцсвязи)	Қолы (ашық жиналысқа қатысқан жағдайда) Подпись в случае участия на открытом собрании
1	2	3	4	5	6	
1	Самиев Н.С		Мест. ММТ	87761258434	Очно	
2	Краснова Т.В.		Мест. ММТ	87772863072	Очно	
3	Дамбаев М.М		Мест. ММТ	87451455407	Очно	
4	Байрамов М.С		Мест. ММТ	87771280999	Очно	
5	Ишанбаев Б.У		Мест. ММТ	87072617808	Очно	
6	Дабханов М.А		Мест. ММТ	87475205170	Очно	
7	Аманжолбеков Д.Е		Жеке. ММ.ММТ	87779926373	Очно	
8	Аманжолбеков М.		Жеке. ММ.ММТ	87773012003	Очно	

ЭКОЛОГИЯ

ЗИМОЙ И ЛЕТОМ ДОЛЖНО БЫТЬ ЧИСТО!

Реализация в регионе экологической программы «Таза Қазақстан» обсуждалась на днях на совещании под председательством акима области Берика Уали. В работе приняли участие руководители управлений, региональных департаментов, филиалов республиканских организаций. Акимы районов и городов подключились в режиме видеосвязи. Глава области подчеркнул, что работы по обеспечению чистоты должны вестись круглый год – зимой и летом.

Информацией по реализации экологической программы поделились руководитель управления природных ресурсов и регулирования природопользования Марат Темирганов, начальник управления местной полицейской службы Департамента полиции области Асет Утепов и представитель областного филиала партии «Аманат» Канат Адильбай.

В рамках экологической программы «Таза Қазақстан» в области ведется системная работа. Утвержден региональный план, состоящий из 44 мероприятий. В текущем году к двухмесячному санитарно-экологической очистки были привлечены свыше 349 тысяч жителей, 15 906 организаций и 6371 единица техники. Очищено 182 тысячи дворов, 3055 парков и скверов, 1315 памятников, вывезено 52 тысячи тонн твердых бытовых отходов. В городе Семей для повышения эффективности экологического контроля работают 1937 камер фиксации правонарушений.

Проводится и соответствующая работа по озеленению и благоустройству. Впервые в Семее разработан дендрологический план, предусматривающий полную инвентаризацию 75 тысяч деревьев. В текущем году в городах и районах области высажено 70 511 саженцев

Асет Утепов.

Как отметил Асет Утепов, в рамках программы «Таза Қазақстан» сотрудники полиции ежедневно проводят рейдовые мероприятия, направленные на контроль соблюдения правил благоустройства территорий. С начала года выявлено 9091 правонарушение, наложены штрафы на общую сумму 74,6 млн тенге. Кроме того, в адрес местных исполнительных органов районов направлено 171 уведомление о необходимости ликвидации несанкционированных свалок.

Сделано немало, однако предстоит еще больше, например, установить камеры и информационные щиты на местах стихийных свалок, разместить урны на автобусных остановках. Большая

работа предстоит по ликвидации незаконных свалок, активизации мероприятий по посадке деревьев в тех районах, где эта работа проводится недостаточно. Акимы всех городов и районов тоже представили акиму области информацию о предпринимаемых мерах по устранению недостатков, выявленных при реализации экологической программы «Таза Қазақстан».

Аким области на совещании отметил, что проводимые в рамках программы «Таза Қазақстан» мероприятия пока не дают полного результата. В связи с этим он поручил продолжить работу в данном направлении: провести разъяснительную информационную работу среди населения, ужесточить контроль за деятельностью

компаний и подрядчиков, обслуживающих многоквартирные дома по вывозу и уборке ТБО, выявлять и пресекать нарушения по ограждению строительных объектов.

Глава государства Касым-Жомарт Токаев на экологическом фестивале «Таза Қазақстан» подчеркнул: «Чистота должна начинаться с каждого человека, каждого дома, каждой улицы и каждого города. Потому что «Таза Қазақстан» – это не разовая акция. Это – наш образ жизни». По инициативе президента была принята экологическая программа «Таза Қазақстан», которой в нашей области уделяется особое внимание, – подчеркнул Берик Уали. Жители региона поддержали эту инициативу. На сегодняшний день по реализации программы проведено 12 специальных заседаний, даны 102 протокольных поручения, касающихся наведения чистоты. Однако выданные поручения до сих пор выполнены не в полном объеме. Выпавший снег не должен становиться поводом для прекращения работ по обеспечению чистоты. «Таза Қазақстан» – это не только летние субботники. Поэтому акимы районов и городов должны правильно организовать и наладить эту работу.

По мнению акима области, в регионе мероприятия по поддержанию чистоты должны проводиться без перерыва, круглый год. В частности, необходимо своевременно очищать от снега общественные пространства, территории социальных объектов, пешеходные дорожки и дворы многоквартирных домов, а также регулярно вывозить мусор.

Нурай БАЙТОРИНА

СЛЫШАЩЕЕ ГОСУДАРСТВО

ПРИЕМ ГРАЖДАН ПО ЛИЧНЫМ ВОПРОСАМ

Аким области Берик Уали провел прием граждан в Центре приема жителей по их личным вопросам. В приеме участвовали руководители областных управлений и представители акимата города Семей.

В ходе личного приема жители поднимали вопросы, касающиеся строительства жилья, предоставления медицинской помощи, ремонта дорог, предоставления грантов для предпринимателей. Многолетняя мать Мерурт Аймуратова попросила содействия в том, чтобы необходимые документы были привезены из Каракалпастана.

Глава региона внимательно выслушал обращения и пожелания граждан, разъяснил пути решения сложных вопросов в правовом поле и дал конкретные поручения руководителям соответствующих управлений и представителям городского акимата. Он подчеркнул, что вопросы и проблемы, поднятые жителями, не останутся без внимания и находятся под его личным контролем.

Пресс-служба акима области Абай

СПОРТ

ДЕТСКОЙ АКАДЕМИИ БЫТЬ?

В Семее возможно строительство детской академии по футболу. Подробности обсудили аким области Берик Уали и представители компании «EA Group Holding». В ходе встречи был рассмотрен проект строительства здания для популярного вида спорта в областном центре.

По словам инвесторов, в рамках проекта будет возведен крытый спортивный комплекс, соответствующий мировым стандартам. На базе детской футзальной академии предусмотрены учебный и медицинский блоки, открытые площадки и зоны отдыха, что позволит 400-500 детям заниматься спортом. Также будет построен интернет, рассчитанный на современное проживание 150 детей.

Глава региона отметил, что этот проект имеет большое значение для спорта области.

Семей – родина казахстанского футбола. Футбольный клуб «Елимай» и футзальный клуб «Семей» сегодня показывают высокий уровень игры. Этот проект

позволит готовить смену для этих команд. Поэтому мы поддерживаем данную инициативу. Со стороны акимата области будет оказана вся необходимая помощь, – сказал Берик Уали.

По информации пресс-службы акима области Абай, компания «EA Group Holding» регулярно уделяет внимание социальным и культурным объектам региона и оказывает им поддержку. Ранее компания выделила средства на приобретение картин для музея имени семьи Невзоровых в Семее, содействовала гастрольным поездкам театра имени Абая в другие регионы, а также профинансировала ремонт одной из школ в областном центре.

Соб.инф.

ЧЕСТВОВАЛИ ПРИЗЕРОВ СУРДЛИМПИЙСКИХ ИГР

Аким области Берик Уали встретился с дзюдоистами Алтынбеком Какитаевым и Айым Жетписбаевой, завоевавшими бронзовые медали на XXV Сурдлимпийских играх в Токио (Япония), а также с их тренерами. Глава региона от имени жителей области выразил благодарность победителям и поздравил их с яркой победой.

Такой высокий результат – это итог многолетнего опыта, упорного труда, сильного характера, безупречной подготовки, а также яркое проявление настоящего мастерства и профессионализма. Ваши достижения – это не просто личная победа, а большая честь для области Абай и в целом для Казахстана. Глава государства уделяет особое внимание развитию спорта, в том числе среди людей с ограниченными возможностями. В этом направлении по всей стране системно реализуются меры поддержки. В области Абай также ведется конкретная работа по развитию спорта, созданию доступной инфраструктуры и поддержке талантливых спортсменов. Ваши достижения еще раз доказывают важность этой работы. Ваши победы дарят уверенность спортсменам региона, придают силы молодежи и являются большой гордостью для нашей области, – отметил аким области.

Айым Жетписбаевой, показавшим высокий результат в Японии, а также их тренером Максату Маралбайулы и Мадине Елтайкызы благодарственные письма и специальные сертификаты.

Стоит отметить, что Алтынбек Какитаев, уроженец села Карауыл Абайского района, в последние годы стабильно становится победителем национальных и международных турниров. В весовой категории до 60 кг он занимал первые места на чемпионате Казахстана и Кубке РК. В 2024 году стал чемпионом мира и Игр Азия-Тихий океан. Является членом национальной сборной.

А семейчанка Айым Жетписбаева демонстрирует высокие результаты в весовой категории до 48 кг. В 2024–2025 годах она становилась победительницей чемпионата и Кубка Казахстана, завоевала медаль на Играх Азия-Тихий океан и в настоящее время выступает в основном составе национальной сборной.

Соб.инф.

ПРЕДУСМОТРЕЛИ ПОЛИГОН ДЛЯ МУСОРА

В области Абай начато строительство полигона твердых бытовых отходов. Аким области Берик Уали посетил строительную площадку полигона твердых бытовых отходов в пригороде. Подрядчики представили главе региона технические параметры важного объекта, его проектную мощность и этапы реализации строительства.

Строительство осуществляет турецкая компания «Makimsan A.T.S ST». Стоимость проекта составляет 8 млрд тенге. Проектная мощность полигона по приему твердых бытовых отходов – 300 тысяч тонн в год. Годовая мощность сортировочного цеха – 75 тысяч тонн.

25 лет назад мы участвовали в строительстве моста в Семее. Теперь приступаем к реализации еще одного крупного проекта. В рамках подписанного с акимом области Абай ме-

морандума о сотрудничестве мы два месяца назад начали строительство полигона твердых бытовых отходов в 16 км от Семей. На участке площадью 100 гектаров закладываются фундаменты административно-бытового корпуса, сортировочного здания и других объектов, – отметил вице-президент компании «Makimsan» Мехмет Каплан.

Полное завершение строительства и ввод объекта в эксплуатацию запланированы на II квартал 2027 года. Глава региона осмотрел стройплощадку и по-

ручил подрядной организации завершить работы в установленные сроки и с надлежащим качеством.

Этот проект имеет большое значение для города Семей. После ввода нового полигона в эксплуатацию система обращения с отходами в областном центре будет обновлена, а экологическая ситуация значительно улучшится, – подчеркнул аким области.

Отметим, что в конце августа текущего года аким области Берик Уали и президент компании «Makimsan A.T.S ST» Атилла Куршат Дикчи подписали меморандум о взаимопонимании и сотрудничестве. В рамках меморандума планируется реализация ряда крупных инфраструктурных проектов: строительство железнодорожных путей на нескольких улицах Семей, возведение пешеходного моста, который соединит улицу Мангилик ел с островом Бейбитшилик, строительство канализационно-очистных сооружений в Аягозском районе и районе Маканчи, полигона твердых бытовых отходов в городе Семей, автомобильного и пешеходного моста по направлению от улицы Кунанбая до поселка Восточный, реконструкция подвесного моста в Семее, а также строительство современных административных зданий в новом административно-деловом районе.

О том, можно ли доверять иностранной компании можете судить по ее работам: основанная в 1969 году «Makimsan» реализовала крупные проекты в Турции и за рубежом, как международные аэропорты, мощные тепловыделяющие реакторы, автомобильные дороги, тоннели и мосты в Турции, странах СНГ, Европе и Африке, линии метро и железнодорожные системы, полигоны твердых бытовых отходов, административные здания, больницы, школы и детские сады.

Нурай БАЙТОРИНА

2026 ЖЫЛҒА ЖАЗЫЛУ ЖҮРІП ЖАТЫР

ПОДПИСКА НА ГАЗЕТЫ

SEMEI таңу

ВЕСТИ СЕМЕЙ

ЖАНАРҒАН ЖАҒАСЕМЕЙ

ЖАНА СЕМЕЙ СЕГОДНЯ

БІЗДІҢ БЕСҚАРАҒАЙ

НАШ БЕСҚАРАҒАЙ

ЖАҒА УАҚЫТ

НОВОЕ ВРЕМЯ

2026

ОПРЕДЕЛЕННЫ ГЛАВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО СЕКТОРА

НОВАЯ — ТРАДИЦИОННОЕ ВРЕМЯ, КОГДА В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ ПОДВОДЯТ ОСНОВНЫЕ ИТОГИ И ОБЪЯВЛЯЮТ НОВЫЕ ОРИЕНТИРЫ РАЗВИТИЯ. ПОКА В ОБЛАСТИ АБАЙ ЧЕСТВОВАЛИ РАБОТНИКОВ АГРАРНОЙ ОТРАСЛИ, НА НАЦИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ ОБСУЖДЕНИЕ КЛЮЧЕВЫХ ЗАДАЧ АПК ПРОШЛО НА МАШТАБНОМ ФОРУМЕ РАБОТНИКОВ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА В АСТАНЕ С УЧАСТИЕМ ПРЕЗИДЕНТА КАСЫМ-ЖОМАРТА ТОКАЕВА. ДЕЛЕГАЦИЯ ОБЛАСТИ АБАЙ ВО ГЛАВЕ С АКИМОВ БЕРИКОВ УАЛИ ПРИНЯЛА АКТИВНОЕ УЧАСТИЕ В РАБОТЕ ФОРУМА, ГДЕ БЫЛИ ОБЪЯВЛЕНЫ ПРИОРИТЕТЫ СЕКТОРА, ОЗВУЧЕНЫ ПРЕДЛОЖЕНИЯ АГРАРИЕВ И ДАНЫ ВАЖНЫЕ ПОРУЧЕНИЯ ГЛАВЫ ГОСУДАРСТВА. ИМЕННО ЗДЕСЬ СФОРМУЛИРОВАНЫ НАПРАВЛЕНИЯ, КОТОРЫЕ БУДУТ ОПРЕДЕЛЯТЬ РАЗВИТИЕ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА В БЛИЖАЙШИЕ ГОДЫ.

На крупном мероприятии делегацию региона возглавил аким области Абай Берик Уали, а в ее состав вошли заместитель акима области Думан Рысбеков, руководители управлений сельского хозяйства и ветеринарии, представители фермерского сообщества, а также около 50 сельхозтоваропроизводителей региона.

В Год рабочих профессий мы оказываем особое почтение людям труда. Безусловно, именно на селе, на аграрных предприятиях кипит жизнь, там знают, что такое настоящий труд. Трудолюбивые, ответственные и добросовестные граждане неизменно достигают успеха, - отметил глава государства.

На форуме был обсужден ряд вопросов по развитию аграрной отрасли. Было подчеркнуто, что сельское хозяйство – важнейшая отрасль экономики, имеющая стратегическое значение. Выступившие участники озвучили глубокие и взвешенные предложения, которые будут изучены и учтены в дальнейшей работе властей.

В составе делегации из области Абай был и представитель района Жанасемей - руководитель ТОО «Агрофирма Приречное» Мухит Тумабаев. Он представил доклад о текущем состоянии сельского хозяйства и реализуемых в регионе проектах. Кроме того, он остановился на вопросах развития животноводства, расширения орошаемых посевных площадей, внедрения новых технологий и повышения качества продукции, а также поделился опытом с участниками форума.

РАЗВИВАЯ СЕЛЬСКОЕ РЕГИОНЫ

Сельское хозяйство всегда находится в центре внимания государства, чему президент придает особое значение.

Недаром в народе говорят: «Егин ексе – ел тоқ» («Богатый урожай – залог благополучия»). В прошлом году мы собрали хороший урожай и достигли рекордных показателей за последнее десятилетие. В этом году успешно завершились осенние полевые работы. Нашими аграриями собрано 27 млн тонн зерна. Все регионы внесли весомый вклад в пополнение зернового фонда страны, - говорит Касым-Жомарт Токаев.

Есть в этом и заслуга области Абай. Как ранее сообщал глава региона Абай Берик Уали в ходе пресс-конференции, валовая продукция сельского хозяйства за девять месяцев по области составила 339,5 млрд тенге, индекс физического объема – 102,8%. В том числе продукция животноводства произведена на 209,7 млрд тенге с ростом на 105%. На оказание государственной поддержки отрасли в текущем году направлено 15,1 млрд тенге, в том числе на развитие растениеводства – 2,5 млрд тенге, животноводства – 4,8 млрд тенге, на другие направления – 7,8 млрд тенге.

Также по программам «Кең Дала» и «Кең Дала 2» на проведение весенне-полевых и осенне-уборочных работ 202 сельхозтоваропроизводителям по льготной ставке 5% выдано 9,5 млрд тенге. Благодаря мерам государственной поддержки за девять месяцев произведены 101 тысяча тонн мяса (рост 5%) и 248,4 тысяча тонн молока (рост 6%).

Для повышения производительности труда в период посевной и уборки, в этом году аграрии приобрели 446 единиц современной техники на 13,5 млрд тенге. Уровень обновления парка сельхозтехники достиг 5,1%, что позволило увеличить производительность труда в период весенне-полевых работ.

Что касается посевной, она проведена на площади около 782 тысяча га. В рамках исполнения поручения президента по диверсификации посевных

площадей по сравнению с прошлым годом площадь зерновых культур сокращена на 12 тысяча га, а масличных культур увеличена на 42,5 тысяча га.

В области имеется более 113 тысяча га орошаемых земель, из которых используется 31,6 тысяча га или 27,8%.

В текущем году внедрены водосберегающие технологии на площади 22 тысяча га, что больше на 8,3 тысяча га по сравнению с прошлым годом.

Сегодня 37% населения нашей страны, то есть 7,5 млн человек, проживают в сельской местности. С селом связаны истоки нашего народа, его духовные корни. Так было прежде, так будет и впредь.

В конечном счете, прогресс сельского хозяйства – это развитие сел, регионов, а значит, и всей страны. В последние годы в отрасли проводятся масштабные реформы. Обеспечена стабильность основных показателей. За десять месяцев этого года рост

Первое - необходимо в полной мере использовать потенциал животноводства. Ранее мы проводили системную работу по развитию земледелия и добились хороших результатов. Теперь следует признать приоритетным направлением животноводство.

Наши обширные степи позволяют пастись скоту круглый год, и эту возможность нужно использовать правильно. Разумеется, выпас и разведение скота, увеличение его численности – дело непростое, требующее серьезного труда. Государство оказывает необходимую поддержку. В настоящее время действуют конкретные механизмы финансирования: предусмотрены субсидии на водоснабжение пастбищ, строительство откормочных площадок и получение племенного скота. Только в прошлом году на эти цели было выделено более 60 млрд тенге. Кроме того, предприниматели, желающие расширить свое хозяйство, так-

же могут получить льготные кредиты, - сказал Касым-Жомарт Токаев. В Послании мною было поручено разработать План поддержки агробиознания в сфере животноводства. Цель – увеличить поголовье скота, чтобы гарантировать статус Казахстана как крупного поставщика мяса на международные рынки. Для достижения этой цели нужно создать стабильные, надежные условия для развития животноводства. Следует продолжить внедрение системы производственного цикла в мясном скотоводстве с упором на рациональное и ротационное использование пастбищ.

К слову, в области Абай до 2026 года планируется поголовье крупного рогатого скота довести до 792 тысяч голов, при этом доля племенного скота составит 18%. Показатели по поголовью мелкого рогатого скота составят 1 млн 167 тысяч голов, где доля племенного скота будет равна 22,5%.

Глава государства также подчеркнул, что необходимо улучшить сферу ветеринарии: обеспечить необходимой материально-технической базой, улучшить условия труда ветеринарных врачей и рассмотреть меры по стимулированию их деятельности. Также необходимо продолжить эффективную работу по развитию инфраструктуры ветеринарной отрасли.

ЗЕМЛЯ ДОЛЖНА СЛУЖИТЬ ВО БЛАГО НАРОДА

Несколько лет назад я поручил вернуть государству незаконно приобретенные и неиспользуемые земельные участки. Сегодня министр

доложил о результатах этой работы. С 2022 года государству возвращено более 14 млн гектаров сельскохозяйственных земель. Неоднократно подчеркивалось, что земельные участки должны предоставляться гражданам, способным работать и желающим заниматься делом. Однако эта важная работа продвигается крайне медленно. Поэтому в Послании я поручил ввести все возвращенные государству земли в постоянный оборот до середины следующего года. Планы акиматов по данному вопросу не должны оставаться на бумаге. Главное – не допустить, чтобы земля снова простаивала и оставалась неосвоенной, - говорит Касым-Жомарт Токаев.

Напомним, по области Абай продолжается возврат земель, не использованных в сельскохозяйственных целях.

Уже возвращено 428 земельных участков общей площадью 152,3 тысяча га. План на текущий год, который составлял 170 тысяча га, местные власти выполнили в срок и вернули государству 171,2 тысяча га, что составило 101% от плана. Из общего объема возвращенных земель 151,5 тысяча га составляют пастбища, 10,7 тысяча га - пашни и 9,1 тысяча га - земли иных категорий. Вовлечено в сельскохозяйственный оборот 67,4 тысяча га земель.

В настоящее время Правительство разрабатывает План поддержки бизнеса в животноводстве. Пастбища должны быть предоставлены сельским жителям и инвесторам, имеющим конкретные планы их освоения. В документе, который будет принят в середине следующего года будут предметно обозначены пути решения этого вопроса.

Одним из серьезных препятствий остается низкая залоговая стоимость

устойчивости всей нашей водной экосистемы. В агроэкосистеме стали внедрять современные технологии экономии воды, сокращать площади влаголюбивых культур, но это только начало работы.

Эксперты считают возможным в течение трех лет довести охват водосберегающими технологиями до одного миллиона гектаров. Следует ускорить модернизацию водной инфраструктуры с внедрением цифровых решений и строгим контролем на всех этапах реализации проектов.

Как отмечал ранее аким области Абай Берик Уали, в области имеется 113,4 тысяча га орошаемых земель, из которых используется 31,6 тысяча га или 27,8%. В текущем году внедрены водосберегающие технологии на площади 22,1 тысяча га, что больше на 8,3 тысяча га по сравнению с прошлым годом.

В рамках Республиканского комплексного плана развития водной отрасли на 2024–2028 годы предусмотрено строительство шести водохранилищ, реконструкция 10 гидротехнических сооружений и 17 ирригационных систем.

Реализация этих проектов позволит ввести 31 тысячу га новых орошаемых земель, аккумулировать 180 млн кубометров воды, отремонтировать 181 км магистральных каналов, повысить урожайность с 16 до 27 центнеров с гектара, - сообщил глава области ранее.

Кроме того, за счет использования гидропотенциала реки Иртыш площадь орошаемых земель в области Абай дополнительно увеличится на 70 тысяча га и в целом составит 214 тысяча га. В результате площадь применения водосберегающих технологий вырастет с 13,9 до 88,2 тысяча га.

В целом, работы по модернизации водного хозяйства много, но она должна быть взаимосвязана с планом развития сельскохозяйственной отрасли. Как подчеркнул Касым-Жомарт Токаев, государственные вложения должны приносить максимальную отдачу, поэтому средства нужно давать тем регионам, которые готовы активно применять современные технологии водопользования.

СОВЕРШЕНСТВОВАТЬ МЕТОДЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ АПК

В текущем году объем льготного кредитования сельского хозяйства впервые в истории страны превысил 1 трлн тенге, что в десять раз больше, чем было пять лет назад. В целях обеспечения доступности финансирования был внедрен механизм предоставления гарантий банкам уполномоченным органом. В нынешнем году фонд «Даму» обеспечил гарантии по 1300 кредитам. Это позволило положительно решить проблемы многих фермеров, в частности, занимающихся мелким и средним бизнесом и не имеющих достаточного залогового имущества для получения кредита.

Началась выдача техники отечественного производства по упрощенной льготной программе лизинга. Это стало очень эффективным решением для модернизации устаревшего оборудования. Если четыре года назад износ сельхозтехники достигал 90%, то в текущем году этот показатель снизился до 70%. Как отмечает президент, данную работу необходимо продолжить совместно с представителями бизнеса.

Сегодня 90% внутреннего спроса на сельхозтехнику обеспечивается за счет казахстанского производства. На 10 заводах страны, в том числе на предприятиях всемирно известных брендов, собрано 19 видов техники. В ходе моего недавнего рабочего визита в США было подписано соглашение о стратегическом партнерстве с компанией John Deere на общую сумму 2,5 млрд долларов. В результате в ближайшем пяти лет в Казахстане будет произведено порядка 3000 единиц современной техники.

ЦИФРОВИЗАЦИЯ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА

Как вы знаете, тотальная цифровизация и внедрение технологий искусственного интеллекта во всех сферах стала сквозной задачей в моем Послании. Для сельского хозяйства это имеет принципиальное значение, поскольку новые технологии позволяют существенно сократить издержки и повысить производительность, - говорит Касым-Жомарт Токаев о цифровизации.

Глава государства ранее поручал обеспечить надлежащие условия хранения и минимизировать потери со-

Окончание на 3-й странице.

**Окончание.
Начало на 2-й странице.**

бранного урожая. От этого зависит финансовая устойчивость многих фермерских хозяйств страны. В стране предстоит сформировать эффективную систему учета и контроля государственных запасов зерна с помощью цифровых технологий и элементов искусственного интеллекта. Для этого необходимо модернизировать действующие и приступить к строительству новых современных элеваторов. В программе финансирования строительства частных элеваторов обязательным критерием должно стать наличие электронных систем приема и отгрузки зерна.

- Многие наши аграрии уже начали активно применять различные технологические новации (смарт-фермы, агродроны, спутниковые технологии и ИИ). Но о каком-то системном сдвиге в масштабах всей страны пока говорить рано. Надо переходить от отдельных «умных» решений к полноценному цифровому агропроизводству. Каждое хозяйство должно быть заинтересовано в использовании цифровых технологий. Государственную поддержку должны получать предприятия, которые внедряют инновации, в том числе технологии искусственного интеллекта, - говорит президент. - Предстоит продолжить оптимизацию информационных систем в АПК. Сейчас они разрознены и, по существу, не интегрированы между собой. Следовательно, решения зачастую принимаются на основе неточной статистики. Объективную картину должны представить результаты Национальной сельскохозяйственной переписи. Полученные сведения лягут в основу модернизации и дальнейшего развития цифровых систем в агросекторе.

По словам главы государства, Правительство совместно с Агентством по стратегическому планированию и реформам следует провести интеграцию отраслевых информационных систем, обеспечить постоянный контроль качества данных. На базе платформы e-АПК нужно выстроить единую архитектуру сельскохозяйственных данных, которая обеспечит комплексное управление отраслью.

**В ПРИОРИТЕТЕ
ПРОИЗВОДСТВО ПРОДУКЦИИ
ГЛУБОКОЙ ПЕРЕРАБОТКИ**

Важнейшая задача отечественного агропромышленного комплекса – превращение сельского хозяйства в передовую отрасль, опирающуюся на современные технологии. В 2023 году доля переработанной продукции в сельскохозяйственной отрасли составляла всего 35%, тогда как в нынешнем году уже – 50%.

- В следующем году этот показатель должен достичь 70%. Теперь следует ускорить работу по привлечению иностранных инвесторов в данную отрасль. Необходимых для этой сферы проектов немало. Вместе с тем нельзя довольствоваться тем, что уже есть. Следует реализовывать инвестиционные проекты по ключевым секторам АПК, - говорит глава государства по этому вопросу. - Один из ключевых приоритетов – привлечение частных инвестиций. В первую очередь необходимо создавать благоприятные условия для деятельности иностранных

инвесторов с передовыми технологиями. В своем Послании я подчеркнул, что «заказ на инвестиции» должен соответствовать потребностям производственного сектора.

Правительство сформировало перечень из более чем 200 инвестиционных проектов, связанных с АПК. Данные проекты общей стоимостью около 4 трлн тенге (выделяемых за три года) реализуются в 12 секторах. По словам президента, теперь эти проекты должны получить соответствующую поддержку на всех уровнях. И центр, и регионы должны быть активными в этом вопросе. Важно серьезно продумать, когда и каким образом будут реализованы проекты. Акиматы и министерства должны работать оперативно и слаженно.

В области Абай в этом вопросе ведется планомерная работа. Как сооб-

Кроме того, в декабре текущего года в рамках развития перерабатывающей промышленности ТОО «QAZAQ ASTYQ GROUP» запустил линию по производству рафинированного подсолнечного масла с объемом инвестиций 8,2 млрд тенге. В результате реализация проекта позволит полностью устранить зависимость от импорта; на 100% обеспечить население области собственным подсолнечным маслом; увеличить экспорт на 60 тысяч тонн, при общем объеме производства 72 тысячи тонн готового масла. Проект предусматривает создание полного производственного цикла - от производства кормов до выпуска готовой продукции (рафинированного подсолнечного масла) с безотходной переработкой семян подсолнечника.

Также на 2026–2027 годы прораба-

наименований сельскохозяйственной продукции и осуществляется в 70 государствах. Но, как говорит президент, потенциал нашего агропромышленного комплекса значительно больше указанных цифр. Спрос на продовольствие, особенно экологически чистую продукцию, в мире неуклонно растет. Поэтому наш бренд Qazaq Organicfood при правильной стратегии может занять свою достойную нишу на международном рынке.

- В Казахстане утверждены стандарты производства органической продукции, надо продолжать системную работу в данном направлении. Задача профильных структур, а также посольств за рубежом – активно помогать продвижению наших брендов. По прогнозам экспертов, в ближайшие 10 лет мировое потребление

хозпродукции не скоординированы и не урегулированы должным образом. Предприниматели зачастую оказываются один на один с проблемой отправки грузов, - говорит Касым-Жомарт Токаев. - Сегодня мне сообщили, что регулярными рейсами отправляется мясо в Эмираты. Наверное, это не совсем правильно. В то же время аэропорты Астаны, Алматы, Шымкента, Актобе, Караганды, Актау с учетом предпочтений в рамках специальных экономических зон имеют достаточный потенциал, чтобы стать региональными хабами с развитой логистикой и интеграцией в международные авиамаршруты. Их полноценное функционирование в таком качестве и режиме позволит обеспечить бесперебойные поставки сельхозпродукции на экспортные рынки. Данный вопрос Правительству надо тщательно проработать.

Актуален и вопрос кадров, у сельхозпроизводителей не хватает рабочих рук. Особенно остро проблема проявляется в период посевной и уборочной кампаний, при расширении производства и строительстве новых объектов. Кадровый дефицит частично восполняется за счет трудовых мигрантов из соседних стран. Сегодня аграрии просят увеличить квоты.

- Возможно, нужно пойти навстречу, хотя бы частично. Сложилась парадоксальная ситуация: одни утверждают, что на селе нет работы, другие – что не хватает работников. Работа, конечно, есть, но желания заниматься такой работой маловато. И это надо признать, - говорит Касым-Жомарт Токаев. - Хочу еще раз подчеркнуть: развитие АПК напрямую определяет повышение благосостояния сел. Государство реализует целый ряд проектов по благоустройству сельских населенных пунктов. Проводится масштабная работа: от строительства инфраструктуры до привлечения квалифицированных специалистов в села. С 2019 года реализуется проект «Ауыл – ел бесігі», в рамках которого на развитие сельской инфраструктуры выделено более 700 млрд тенге. Осуществлены конкретные мероприятия в более чем 2500 населенных пунктах по всей стране. В рамках программы «Ауыл аманаты» создано свыше 600 объединений.

В нынешнем году Правительство утвердило Концепцию регионального развития. В соответствии с документом расширены полномочия районных акимов. Им предоставлена возможность самостоятельно разрабатывать и реализовывать планы развития районов.

- Акимы должны оказывать поддержку в реализации продукции акционерных обществ (кооперативов), заключая договоры с крупными компаниями. В целом, крайне важно привлечь частные инвестиции в село. Представители бизнеса должны быть активно вовлечены в этот процесс. Безусловно, вклад преуспевающих предпринимателей в развитие родных сел и регионов будет способствовать их процветанию, - говорит глава государства. - Своим упорным, каждодневным трудом все наши трудолюбивые, целеустремленные граждане шаг за шагом приумножают национальное богатство и создают будущее страны. Надо создавать условия для такой полезной деятельности, поощрять истинных патриотов. Мы этим будем заниматься.

Нурай БАЙТОРИНА

шал аким области Абай Берик Уали, в районе Жанасемей начато строительство мясокомбината на базе ТОО «ЕвразияАгроСемей» стоимостью 7,7 млрд тенге и мощностью 11,4 тысяч тонн продукции в год. Вокруг мясокомбината планируется увеличить мощности откормочных площадок и создать мясной кластер, охватывающий полный производственный цикл.

В этом направлении в текущем году крестьянским хозяйством «Меуліт» введена в эксплуатацию производственная откормочная площадка на 5000 голов общей стоимостью 1,7 млрд тенге. До 2031 года планируется увеличить совокупную мощность откормочных площадок в области с 21 тысячи до 86,5 тысячи голов. Для этого предусмотрены все необходимые меры государственной поддержки и кредитные программы.

Благодаря диверсификации сельскохозяйственных культур и увеличению площадей под масличные культуры, реализованы новые проекты: ТОО «DI-NUR COMPANY» запустило завод по производству комбикормов и переработке масличных культур стоимостью 7 млрд тенге; ТОО «Шын Жан ЖУО АНГ-Сұңқар» ввело в эксплуатацию завод по переработке масличных культур стоимостью 1,5 млрд тенге.

тывается вопрос внедрения водосберегающих технологий на посевных площадях в 29 тысяч га (кукуруза, соя) в районе Макачи. Проект реализуется агрохолдингом HARVEST с привлечением иностранных инвестиций в объеме 34 млрд тенге через ТОО «Абай Харвест».

**ПРОДВИГАЯ ПРОДУКЦИЮ
НА МЕЖДУНАРОДНЫЕ РЫНКИ**

Наша страна входит в десятку ведущих мировых экспортеров пшеницы и занимает лидирующие позиции по поставкам муки. Помимо традиционных рынков Центральной Азии, Ирана, Афганистана, Казахстан начал поставлять зерно в ряд стран Европы, Юго-Восточной Азии и Северной Африки, в частности, в Бельгию, Португалию, Норвегию, Великобританию, Вьетнам, Марокко, Алжир.

География нашего зернового экспорта расширяется. Казахстан становится крупным экспортером масличных культур и растительных масел. В 2024 году мы вошли в десятку поставщиков баранины с объемом почти 18 тысяч тонн, хотя это не предел.

В целом, экспорт продукции АПК составляет более пяти миллиардов долларов, включает в себя свыше 200

красного мяса увеличится до 233 миллионов тонн. Казахстан мог бы стать крупным поставщиком такого мяса, в первую очередь, в страны Азии. По экспорту баранины Казахстан пока уступает таким странам, как Монголия, Нидерланды, Испания, Франция. Но у нас более высокая обеспеченность пастибищами угодьями. Нужно создать надлежające условия для полноценного раскрытия экспортного потенциала овцеводства, - говорит глава государства.

Впрочем, в области Абай это направление уже взято за основу. В целях развития овцеводства разрабатывается программа. А для увеличения численности и улучшения генфонда мелкого рогатого скота в области, в рамках программы «Игилик» планируется предоставление кредитов по низким процентным ставкам субъектам овцеводства.

- В Послании мною была поставлена задача разработать план развития аграрного экспорта с учетом логистики, ветеринарных и фитосанитарных стандартов, а также грамотной маркетинговой стратегии. К примеру, государства Персидского залива заинтересованы в стабильных круглогодичных поставках нашей мясной продукции. Но у нас авиаперевозки сель-

АЯГОЗСКИЙ РАЙОН

ДОСТИЖЕНИЯ РАЙОНА – РЕЗУЛЬТАТ ЕДИНСТВА, ТРУДА И ОТВЕТСТВЕННОСТИ

В АЯГОЗСКОМ РАЙОНЕ В РАМКАХ ПОРУЧЕНИЙ ГЛАВЫ ГОСУДАРСТВА И НАЦИОНАЛЬНЫХ ПРОЕКТОВ ПРОВОДИТСЯ СИСТЕМНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПО ПОВЫШЕНИЮ БЛАГОСОСТОЯНИЯ НАСЕЛЕНИЯ, РАЗВИТИЮ ИНФРАСТРУКТУРЫ, ОБРАЗОВАНИЯ, ЗДРАВООХРАНЕНИЯ, СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА.

Аягозский район в последние годы добился ряда положительных результатов в социально-экономическом развитии. Это - не только результат государственных программ, но и итог реализации конкретных проектов, запланированных на местном уровне. Установление обратной связи с населением, совместное решение актуальных вопросов и расширение площадок для открытого диалога - одни из основных принципов работы местной власти.

Исполняющий обязанности акима Аягозского района Айбек Нургымаров, выступая на площадке Региональной службы коммуникаций, подробно рассказал о выполненной работе, достигнутых успехах, нерешенных вопросах и планах на будущее.

- По итогам 10 месяцев текущего года в экономике района наблюдается положительная динамика по всем основным показателям: объему промышленного производства; выпуску сельскохозяйственной продукции; инвестициям в основной капитал; объему строительных работ; вводу жилья; розничному товарообороту и объему оптовой торговли, - привел цифры и.о. акима района.

Но главный акцент все же сделан на сельском хозяйстве, как главной отрасли развития малых и отдаленных сел. По информации Айбека

Нургымарова, поголовье скота в районе стабильно растет, увеличивается объем производимой продукции, а крестьянские хозяйства получают государственную поддержку в виде субсидий, льготного кредитования и специальных программ поддержки. Особое внимание уделяется освоению земель, внедрению современных агротехнологий и повышению продуктивности животноводческих предприятий.

По данным статистики, в отрасли сельского хозяйства района функционируют 1536 крестьянских хозяйств, которые содержат 128 тысяч голов крупного рогатого скота, 236 тысяч голов мелкого рогатого скота и 86 тысяч голов лошадей. Эти цифры свидетельствуют о значительном потенциале района в обеспечении продовольственной безопасности региона.

В рамках государственных программ в 2025 году по пятипроцентному льготному лизингу хозяйствами приобретено 100 единиц современной сельскохозяйственной техники на общую сумму 1 млрд 145 млн тенге. Это позволяет не только повысить эффективность полевых работ, но и снижает трудозатраты, ускоряет процесс уборки урожая и обработки земель.

По программе «Агробизнес» реализовано 14 инвестиционных проектов, на которые было выделено 297 млн тенге кредита. В рамках программы племенного преобразования хозяйства района получили субсидий на сумму 978 млн 561 тысяча тенге, что способствует улучшению качества племенного стада и увеличению продуктивности.

Экономическая активность района также поддерживается малым предпринимательством: на территории района действуют 5677 субъектов малого бизнеса, в которых занято 8418 человек. Это создает рабочие места, стимулирует развитие инфраструктуры и укрепляет социальную стабильность в сельской местности.

Вопрос кадров для села остается особенно актуальным, особенно в сфере сельского хозяйства. Решить его помогают социальные программы, а также поддержка молодых специалистов, которые приходят работать в аграрный сектор. Комплексный подход к развитию отрасли, поддержка крестьянских хозяйств и внедрение современных технологий создают условия для устойчивого роста сельского хозяйства и укрепления продовольственного потенциала района.

Айман ШАРИПХАНОВА

КОММУНХОЗ

КАРДИНАЛЬНАЯ ПЕРЕСТРОЙКА ИНФРАСТРУКТУРЫ

В РЕГИОНЕ ПРОДОЛЖАЕТСЯ МАСШТАБНАЯ РЕКОНСТРУКЦИЯ И ОБНОВЛЕНИЕ КОММУНАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ. ИЗМЕНЕНИЯ ОХВАТЫВАЮТ ТЕПЛОСЕТИ, ЭЛЕКТРОСНАБЖЕНИЕ, ВОДОПРОВОД И КАНАЛИЗАЦИЮ, А ИХ ЦЕЛЬ – СНИЗИТЬ ИЗНОС СЕТЕЙ И ПОВЫСИТЬ НАДЕЖНОСТЬ УСЛУГ ДЛЯ НАСЕЛЕНИЯ.

В области Абай осуществляется реализация национального проекта по модернизации энергетического и коммунального секторов. В рамках программы запланирована реконструкция 48 километров тепловых сетей, 2 398 километров электросетей, почти 197 километров водопровода и более 85 километров канализационных сетей. По итогам этих мероприятий уровень износа инфраструктуры в регионе должен снизиться более чем на 18%.

Заместитель акима области Абай Серик Туленбергенов сообщил, что в регионе продолжается масштабная модернизация и реконструкция инженерных сетей. Износ коммунального хозяйства за прошедшие годы удалось снизить на определенный процент, но работы впереди еще много.

«Мы готовы поддерживать и продолжать процессы цифровизации, чтобы население получало качественные услуги, чтобы коммунальные сети были надежнее. В последние годы, как вы знаете, были аварии по энергетическим сетям. Для нас очень важно – отслеживать вопросы, требующие модернизации, начиная от тарифов и заканчивая подготовкой к зиме. В этом году мы проводим серьезную модернизацию коммунальных сетей», – отметил Серик Туленбергенов.

Как отметил заместитель председателя Комитета по регулированию естественных монополий МНЭ РК Канат Кульназаров, в республике реализуют национальный проект по модернизации энергетического и коммунального секторов.

В июле глава государства подписал закон, который по сути является основой для реализации проекта. Уже разработаны 26 нормативно-правовых актов, которые находятся на стадии согласования. Сейчас мы уже перешли к практической реализации проекта. Цель сегодняшнего совещания – разъяснение механизмов реализации. Нацпроект включает в себя несколько задач – модернизация инфраструктуры, снижение износа инженерных сетей, снижение аварийности и повышение качества. Охватывает проект и генера-

цию электроэнергии, а также обеспечение сектора долгосрочным финансированием, – сказал Канат Кульназаров.

В области Абай за период реализации Нацпроекта будут подключены три организации. Планируется реконструкция 48 километров тепловых сетей, 2 398 километров электросетей, а также 196,6 километра водопроводных и 85,2 километра канализационных сетей. По итогам реализации программы уровень износа инфраструктуры в регионе снизится на 18,1%, – сообщил заместитель председателя Комитета по регулированию естественных монополий.

В нашем регионе в «красной» зоне по износу находится один субъект в сфере электроснабжения, два субъекта – в сфере водоснабжения. Наибольший износ специ-

лагают реализовывать посредством электронной площадки.

Национальный проект модернизации энергетического и коммунального секторов поставил перед нами важные задачи. На сегодня этот вопрос действительно требует такого глобального подхода. Проект предусматривает собой полное реформирование сектора энергетики. Реализация проекта предусматривается на

алисты отмечают в сфере водоотведения: 74% от общего числа объектов изношены. Спикер подчеркнул, что к 2029 году ожидается снижение износа – до 73% в электроэнергетике, до 39,6% – в водоснабжении и до 47% – в водоотведении.

Заместитель председателя АО «Казцентр ЖКХ» М.Шингазиева добавила, что для удобства, прозрачности и быстрого действия, национальный проект предпо-

лагает реализовывать посредством электронной площадки, сейчас завершается ее разработка, – сказала М.Шингазиева.

Как подчеркнули в «Казцентре ЖКХ», речь идет о полном реформировании энергетического и коммунального сектора, и ожидается, что к 2029 году в регионе значительно сократится износ инженерных сетей, а жители будут получать более стабильные и качественные услуги.

ТЕПЛОВЫЕ СЕТИ

В области Абай разработано 14 проектов по модернизации тепловых сетей. В настоящее время в регионе в централизованной системе теплоснабжения подключены населенные пункты трех городов и пяти районов. В этих населенных пунктах работают 46 источников тепла и 183 котельных агрегата. Об этом подробно рассказал заместитель акима области Абай Серик Туленбергенов на брифинге в Региональной службе коммуникаций.

Отопительный сезон в области начался 29 сентября, что раньше, чем в предыдущие годы. В 12 тепловых источниках Семей были обновлены котлы и оборудование, заменены дымоходы, насосы и другие энергоэффективные элементы. В результате полностью модернизировано 13,6 км изношенных тепловых сетей, – отметил спикер.

Кроме того, в городе Аягоз установлены три новых котла высокой мощности, что позволило достичь профицита тепловой энергии на уровне 17,7 Гкал/ч. Также было проложено 2,2 км новых тепловых сетей и заменено 3,9 км старых. Реализация проекта позволит к 2026 году подключить к централизованному отоплению свыше 1000 жителей.

В городе Курчатов и нескольких районах проведен ремонт на девяти тепловых источниках и четырех километрах сетей. В результате уровень износа тепловых сетей в области снизился с 59,3% до 55,6%, а в Семей – с 61,5% до 58,2%. Кроме того, в Семей разработано 14 проектов по модернизации тепловых сетей общей протяженностью 23,8 км, – сообщил заместитель акима области.

По словам Серика Туленбергенова, с целью повышения экологической безопасности коммунальное предприятие

«Теплокоммунэнерго» разработало проект внедрения автоматизированной системы мониторинга выбросов зола на котельных. Она будет установлена на ТЭЦ-1, РК-1, а также на котельных по улицам Габбасова и Центральной.

ВОДОСНАБЖЕНИЕ

На сегодняшний день доля обеспеченности водоснабжением по области Абай составляет 95,3% (ранее 92,8%, прирост 2,5%), в том числе города – 95,4% (г. Семей 94,6%), в сельских населенных пунктах – 94,9%.

Из 602 882 жителей области не обеспечено водоснабжением порядка 28 603 человек (в том числе 11 683 человека в 17 сельских населенных пунктах и 16 920 человек в г. Семей). В 2024 году велась реализация 33 проектов нового строительства, из них введены 18 объектов протяженностью сетей 467 км, что позволило обеспечить 14 691 человека водоснабжением.

Всего для обеспечения населения 100% централизованным водоснабжением в 2025 году необходимо реализовать 26 проектов: 15 проектов, переходящих с 2024 года и 11 новых проектов.

Реализация 26 проектов охватит 28 603 человек, и доля обеспеченности водоснабжением области Абай достигнет 100% (г. Семей – 16 920 человек, 17 сел – 11 683 человека).

БЛАГОУСТРОЙСТВО

В текущем году в рамках благоустройства населенных пунктов на территории городов, районов и области Абай планируется произвести благоустройство по ряду проектов.

На территории г.Семей планируется проведения работ по благоустройству 22 дворовых территории по программе Бюджет народного участия, планируется реализация 13 проектов БНУ (9 проектов благоустройства, 4 проекта освещения).

В г. Курчатов планируется проведение работ по устройству трех детских площадок за счет спонсорских средств. В Аксуатском районе предусмотрена реализация 15 проектов; в Жарминском – трех проектов; в Кокпектинском также трех проектов благоустройства.

Айман ШАРИПХАНОВА

АКТУАЛЬНО

НЕВИДИМЫЕ РАНЫ: БУЛЛИНГ СРЕДИ ПОДРОСТКОВ

В области Абай работают 311 школ. В 2025–2026 учебном году здесь обучаются 100,6 тысячи учеников. Контролируя взаимоотношения такого большого контингента, важно вовремя заметить признаки буллинга или суицидального поведения. Иначе может быть поздно.

Психологи и специалисты в области образования выделяют несколько ключевых факторов, которые способствуют развитию буллинга среди подростков. Среди этих факторов – низкая самооценка, недостаток внимания и поддержки в семье, проблемы с самоидентификацией, а также влияние сверстников. Как отмечают суицидологи, буллинг – это не просто конфликт между детьми, а систематическое преследование, которое часто сопровождается эмоциональным насилием. По словам экспертов, чем раньше стадия буллинга, тем проще ее остановить. «Буллинг может стать спусковым механизмом для суицидальных мыслей у подростков, особенно если они чувствуют, что никто их не поддерживает и не понимает», – подчеркивают психологи.

Важно отметить, что далеко не каждый подросток, столкнувшийся с буллингом, склонен к суициду, однако в случаях, когда отсутствует поддержка со стороны взрослых или сверстников, риск возрастает. В школах и колледжах области Абай уделяют пристальное внимание профилактике суицида, правонарушений, наркомании, буллинга, среди несовершеннолетних. Как сообщили в управлении образования, проведен анализ основных показателей состояния преступности среди несовершеннолетних за 10 месяцев текущего года. В результате анализа отмечается рост правонарушений, совершенных несовершеннолетними на 22,2% (с 35 до 45). За последние три года факты правонарушений постоянно регистрируются в пяти регионах: в Семей, в Аксуатском, Аягозском, Урджарском и Бородулинском районах.

Анализ по профилактике безнадзорности и беспризорности за текущий год показывает, что чаще всего допускается вид несоблюдения установленных правил – это нахождение детей после 23 часов без сопровождения законных представителей (ст.442 ч.2 КоАП РК). Данные показатели ниже аналогичного периода прошлого года на 1,7%. В 2024–2025 учебном году в рамках профилактических мероприятий в области на учете в ювенальной полиции состоят 111 несовершеннолетних, что сопоставимо с показателями аналогичного периода предыдущего учебного года.

За 2025 года зарегистрировано три факта буллинга в отношении детей, из которых два были подтверждены. Участниками буллинга стали учащиеся школ города Семей, специализированного мужского лицея-интерната имени Ш. Уалиханова,

Технологического колледжа города Семей, школы Маканчинского района. Случай буллинга в средней школе Кокпектинского района не подтвердился. Участникам травли оказываются психологическая поддержка через разработку индивидуального плана работы, который включает меры по социальной реабилитации ребенка, подвергшегося травле, и социальной адаптации инициатора травли.

В образовательных организациях области Абай меры по профилактике буллинга осуществляются в соответствии с приказом министра просвещения Республики Казахстан от 21 декабря 2022 года № 506 «Об утверждении Правил профилактики буллинга ребенка». В рамках этих мер реализуются системные учебные программы и информационно-разъяснительная работа для учащихся, педагогов и родителей с целью профилактики буллинга и создания безопасной образовательной среды.

Для профилактики буллинга в регионе реализуются проекты, направленные на обеспечение безопасной образовательной среды, укрепление системы психологической поддержки и формирование культуры уважительного общения. Программа «KiVa» внедряется в пяти школах и включает мероприятия по профилактике буллинга, обучению детей правильной реакции на агрессию, а также вовлечение всех участников образовательного процесса (учащиеся, педагоги, родители) в решение проблем.

В 299 школах области внедрена программа «Досбол.ІКЕ». Проведены обучающие семинары для педагогов, заместителей директоров и руководителей школ, включая областной семинар в рамках программы «Адал азамат» – единой воспитательной программы и областной августовской конференции. Семинары для руководителей и заместителей директоров прошли 25 и 29 августа. В мероприятиях приняли участие свыше 250 педагогов.

Мобильной группой реагирования рассмотрено 67 сложных случаев, включая ситуации буллинга и острые эмоциональные состояния. Проведено 25 супервизий – профессиональной поддержки, развития и оценки работы психологов, 1413 индивидуальных консультаций (479 детям, 426 родителям, 508 педагогам), 161 мероприятие с охватом 6627 человек. По телефонной связи поступило 674 запроса (31 – детям, 643 – взрослым). Все обратившиеся получили консультации.

Айман ШАРИПХАНОВА

КОРРУПЦИИ - ЗАСЛОН!

ВОСПИТАТЬ В ОБЩЕСТВЕ НЕПРИЯТИЕ КОРРУПЦИИ

Коррупция – это не просто взятка государственному служащему или откат при госзакупке. Это глубокий социальный недуг, который разъедает доверие между гражданами и государством, тормозит развитие и убивает справедливость. Многие годы главным методом борьбы с ней были карательные меры. Но одними проверками и судами проблему не решить. Пришло время работать на опережение – с сознанием людей. Эксперты считают, что одних наказаний недостаточно – нужно менять сознание с детства.

С чего начать? Главный враг коррупции – прозрачность. Когда все процедуры, от получения справки до многомиллионного тендера, становятся понятными и открытыми, исчезает почва для злоупотреблений. Цифровизация услуг – мощный удар по маздоимству. Очередь в кабинет чиновника сменилась электронной очередью на портале Госуслуг, где нет места «решению вопросов за вознаграждение». Не менее важна и роль личного примера. Руководители всех уровней – от директора школы до акима – должны своей ежедневной работой демонстрировать честность и неподкупность. Там, где начальство живет по принципу «закон для всех», коррупция не приживается.

Культура честности в коллективе. Представьте организацию, где сотрудник, столкнувшийся с вымогательством, не боится об этом сообщить. Для этого нужны анонимные «горячие линии» и реальная защита «информаторов». Страх потерять работу или столкнуться с травлей не должен быть сильнее желания восстановить справедливость. Корпоративные кодексы этики не должны быть просто формальностью, пылящейся на полке. Это – живой документ, правила игры, которые соблюдают все: от курьера до генерального директора.

Воспитание нового поколения. Самая долгосрочная и эффективная инвестиция – это наши дети. Уроки правовой грамотности и этики в школах, деловые игры, где подростки учатся принимать честные решения в сложных ситуациях, – все это закладывает фундамент общества с нулевой терпимостью к коррупции.

Борьба с коррупцией – это марафон, а не спринт. Это ежедневная работа по созданию среды, где взяточничество и злоупотребление служебным положением становятся не просто рискованными, а социально неприемлемыми. Сочетание неотвратимости наказания с системным воспитанием честности – единственный путь к искоренению этой глубокой социальной проблемы.

С.ЗАКИРОВ

ЗДРАВООХРАНЕНИЕ

АКТИВНАЯ КАМПАНИЯ КО ВСЕМИРНОМУ ДНЮ БОРЬБЫ СО СПИДОМ

Ежегодно 1 декабря во всем мире отмечается Всемирный день борьбы со СПИДом. В 2025 году он проходит под девизом: «От вызовов – к преобразованиям в ответе на ВИЧ». В нашем регионе с 10 ноября по 10 декабря проводится масштабная кампания, направленная на повышение информированности населения о ВИЧ-инфекции и продвижение культуры регулярного тестирования.

В мероприятиях принимают участие неправительственные организации, молодежь, медицинские работники и представители ключевых групп населения.

На базе Региональной службы коммуникаций области Абай состоялась пресс-конференция, посвященная этой всемирной кампании. Регион уверенно движется к достижению целей ЮНЭЙДС 95-95-95 к 2030 году. По итогам десяти месяцев 2025 года 86% людей, живущих с ВИЧ, знают свой статус; 93% получают АРТ-терапию; 94% имеют подавленную вирусную нагрузку и не передают вирус.

Казахстан продолжает увеличивать финансирование программ, направленных на профилактику ВИЧ.

ЭКОЛОГИЯ

ВСТРЕЧА ЛЕСОВОДОВ С БУДУЩИМИ КОЛЛЕГАМИ

Как отметила студентка Айдана Хизатоллаева, «жизнь человека напрямую зависит от природы и леса», что подчеркивает необходимость активного участия молодежи в сохранении лесов и улучшении экологической ситуации в стране.

Госинспекторы из лесного резервата говорили о задачах, поставленных президентом Казахстана Касым-Жомартом Токаевым.

Глава государства не единожды говорил, что идея увеличения лесных массивов должна стать «по-настоящему народной», а улучшение экологической ситуации и культивирование бережного отношения к отражающей среде – одной из основных задач государства. Правительству было дано поручение – продолжить широкое внедрение самых передовых технологий в эту сферу и наладить работу современной системы мониторинга выбросов. Касым-Жомарт Токаев также заявил, в приоритете останется сохранение флоры и фауны. Государство также примет меры для защиты лесов и степей от пожаров, – процитировал слова президента Казахстана руководителя отдела туризма и рекреации резервата «Семей орманы» Каусар Рамазанов.

Специалисты резервата поделились информацией о своей работе в сфере лесного хозяйства и мерах, направленных на рациональное использование лесных ресурсов.

Когда мы говорим о лесах и их защите, в первую очередь представляем себе живописные пейзажи и нетронутую природу. Однако мало кто задумывается о том, что за сохранением этих лесов стоят люди – работники лесного хозяйства. Это они ежедневно борются с незаконными вырубками, предотвращают лесные пожары, обеспечивают охрану особо охраняемых природных территорий. Вопреки романтическим представлениям, их работа сопряжена с многочисленными рисками для здоровья и жизни, – отметили государственные инспекторы природоохранного учреждения.

Студенты области Абай обсуждают важность экологии: влияние на будущее лесов и здоровья экосистемы. Студенты специальности «Лесное хозяйство» одного из вузов встретились с сотрудниками государственного природного резервата «Семей орманы», где обсуждали важные вопросы экологии.

Айдана Сабыржан, инженер лесовосстановления «Семей орманы», сообщила как осуществляется охрана леса на территории гослесфонда.

Во-первых, это профилактика пожаров. Для своевременного обнаружения и тушения лесных пожаров функционируют 30 лесных пожарных станций, на оснащении которых имеются 65 пожарных машин, 13 малых лесных пожарных комплексов, 2 водовоза, 136 тракторов и 10 автомобилей для перевозок людей. Для обнаружения лесных пожаров имеются 32 пожарные вышки, кроме того, осуществляется авиатруирование лесов вертолетами Ми-2. Во-вторых, мы ведем контроль над соблюдением лесного законодательства. Его проводят государственные инспекторы, с этой целью круглогодично ведется патрулирование лесов оперативными группами, созданными в каждом лесничество. Кроме того, в обязанности лесоводов входит охрана животного мира. Благодаря проведению биотехнических мероприятий численность поголовья диких животных увеличивается. Госинспекторы резервата помогают представителям дикой природы леса переживать. Большой объем нашей работы составляет лесовосстановление, очистка гарей прошлых лет, борьба с вредными насекомыми и болезнями растений, массовая эколого-просветительская и пропагандистская деятельность для населения, научные исследования и опытные эксперименты, – информировала инженер лесовосстановления.

Во время встречи студенты выразили благодарность организаторам за возможность обмена знаниями и опытом в области экологии. Они активно задавали вопросы и делились своими мнениями по актуальным экологическим проблемам, что способствовало обсуждению важности активного участия молодежи в охране окружающей среды.

Как отметил начальник отдела туризма и рекреации резервата «Семей орманы» Каусар Рамазанов, подобные встречи способствуют формированию у молодежи любви к природе и ответственному отношению к экологии. Он подчеркнул, что поколение с высоким уровнем экологической культуры является важным вкладом в будущее страны.

Айман ШАРИПХАНОВА

БЕСКАРАГАЙСКИЙ РАЙОН

Аграрии Бескарагайского района вносят свой посильный вклад в развитие отрасли сельского хозяйства. Здесь работают как растениеводческие, так и животноводческие хозяйства, налажено производство, есть перспективы в рыболовстве и других направлениях. Все это возможно реализовать только благодаря трудолюбивым работникам сферы здравоохранения. Отраднo, что в День работников сельского хозяйства и перерабатывающей промышленности их труд был оценен на уровне области.

НАГРАДИЛИ И ПООЩРИЛИ ЗА ТРУД

Напомним, в областном центре в рамках торжественного мероприятия «Алтын күз» были награждены лучшие представители аграрно-сектора региона. Выступая с поздравительной речью аким области Абай Берик Уали обозначил дальнейшие приоритеты развития агросектора. За 10 месяцев текущего года объем валовой продукции сельского хозяйства составил 404,3 млрд тенге, индекс физического объема достиг 100,8%.

Балтабек Наурызбаев, уроженец Бескарагай, Почетный гражданин района, директор ТОО «Прииртыш бройлер», который награжден орденом «Құрмет». Мухамедхан Асанбеков, механизатор ТОО «BA AgroGroup» награжден орденом III степени «Еңбек Даңқы». Азамат Аубакиров, директор ТОО «BA AgroGroup» получил знак «За вклад в развитие области Абай», аналогичная награда вручена Хибидулле Мукинову - руководителю крестьянского хозяйства «Мукинов», также он получил благодарственное письмо премьер-министра Республики Казахстан. Ринат Асхатулы, работник сельскохозяйственного производственного кооператива «Азамат-2» получил знак отличника сельского хозяйства. Особенным в этом году стало то, что впервые десять выдающихся работников аграрного сектора получили ключи от новых автомобилей. Среди них Медеухан Ануарбекулы, агроном ТОО «BA AgroGroup», удостоенный

номинации «Лучший агроном». Сельское хозяйство является ключевой отраслью экономики Бескарагайского района. Здесь насчитывается около 46 тысяч голов крупного рогатого скота, 49 тысяч овец и коз, около 23 тысяч голов лошадей и 35 тысяч голов птиц. Посевная площадь сельскохозяйственных культур составляет более 66 тысяч га. А осенью собрали зерновые, масличные культуры, картофель, овощи и бахчевые культуры. Для скота выращиваются однолетние и многолетние травы. Реализуются и крупные проекты в отрасли сельского хозяйства: крестьянское хозяйство «Каликанұлы» расширило молочную ферму на 1 млрд тенге, приобрело 33 головы голштинской и 124 головы симментальской пород скота, установило 12 дождевальных установок; ТОО «Qazaq opti» для строительства оросительных систем получил кредит на сумму 2,7 млрд.тенге; крестьянское хозяйство «Тимур и К» приобрело 32 головы племенного скота; а «AKSAY GROUP» планирует начать строительство завода по переработке и обжарке подсолнечника. С начала года по Бескарагайскому району приобретено 32 сельскохозяйственной техники, на сумму 1,58 млрд тенге.

Нурай БАЙТОРИНА

ЗАЩИЩАЯ ДЕТЕЙ И МАТЕРЕЙ

В Бескарагайском районе с 25 ноября по 10 декабря проводится республиканская акция «16 дней активных действий против гендерного насилия». Цель акции - привлечение внимания общественности к проблемам домашнего насилия, защита прав женщин и детей, а также повышение уровня правовой грамотности населения.

В рамках акции проводятся разъяснительные встречи, профилактические мероприятия, распространение информационных материалов, направленных на формирование нетерпимого отношения к насилию в обществе, - рассказали члены группы по борьбе с семейно-бытовым насилием отдела полиции Бескарагайского района. - Мы осуществляем профилакти-

ческую, разъяснительную и правозащитную работу среди населения. Основные задачи группы - предупреждение и пресечение насилия в семье, защита прав и свобод пострадавших, оказание информационной и консультационной помощи. Мы предупреждаем: если вы стали свидетелем или жертвой семейного насилия - не молчите! Помощь рядом. Телефон доверия по номерам 102 или 111, 150 работают бесплатно. Мы говорим насилию нет. Вместе - за безопасное будущее! Эта акция служит важным напоминанием о необходимости укрепления семейных ценностей и ответственности каждого за безопасность и благополучие близких. Защита материнства и детства, поддержка женщин и формирование в обществе уважительного отношения к ним — ключевые направления работы государства и местных органов власти. Активная гражданская позиция, участие женщин в жизни общества, профилактика насилия и повышение правовой грамотности создают условия для гармоничного развития семьи и общества в целом. Вместе мы строим безопасное и справедливое будущее, где ценятся дети, уважаются родители, а женщины играют достойную и заметную роль в жизни региона.

Марина ФАЛЬБЕРГ

ОБРАЗОВАНИЕ И ВОСПИТАНИЕ ЧЕРЕЗ АКТИВНОСТЬ ШКОЛЬНИКОВ

Безопасному поведению в быту дети учатся будучи школьниками. Школы, совместно со службами по чрезвычайным ситуациям организуют им специальные встречи со специалистами по пожарной безопасности. И конечно в это время закладываются не только навыки безопасного обращения с огнем, но и как вести себя при близке на лед, когда видишь утопающего, вызволяешь себя и выходные в непростой ситуации. Так воспитывается и патриотизм.

посетителей вызывает современное оборудование, средства защиты и пожарная техника - все то, что используется в ежедневной, порой очень опасной работе. В программу входит подробный рассказ об обязанностях пожарных и спасателей. Гостям объясняют, что работа специалистов МЧС не ограничивается тушением огня. В их обязанности входит профилактика возгораний, проведение спасательных операций, оказание первой помощи пострадавшим, эвакуация людей из опасных зон, работа на ДТП и ликвидация последствий различных чрезвычайных ситуаций. Школьники узнают, как проходит ежедневное дежурство, какие тренировки необходимы, чтобы поддерживать физическую и профессиональную готовность. Сотрудники подробно рассказывают, как поступает вызов, кто принимает решение о выезде, какие действия предпринимает дежурный караул в первые минуты. Объясняется, почему именно скорость реагирования имеет решающее значение, как распределяются роли в команде и каким образом выстраивается взаимодействие с местными службами - скорой помощью, полицией, коммунальными структурами. Важна и работа с техникой и оборудованием. Юным гостям показывают пожарные автомобили, гидранты, насосы, средства связи, аппараты на сжатом воздухе, гидравлический инструмент и другое оснащение, которое используется при тушении пожаров и спасательных работах. Специалисты рассказывают, как проводится обслуживание техники, чем отличаются различные виды боевой

одежды, в каких условиях применяется то или иное оборудование и как оно помогает спасателям работать в сложных и опасных ситуациях. Важно знать о правилах поведения при пожаре и других чрезвычайных ситуациях, - говорят в МЧС района. Жители объясняют, что делать при первых признаках возгорания, как правильно покинуть помещение, как вызвать службы экстренной помощи и каким должен быть минимальный запас средств безопасности в каждом доме. Отдельное внимание уделяется профилактике: безопасному обращению с огнем, электробезопасности, печами, газовыми установками и правилам ухода за детьми и пожилыми людьми в быту. Каждый желающий может увидеть пожарный автомобиль изнутри, примерить боевую одежду, поддержать средства защиты и задать любые вопросы сотрудникам МЧС. Для детей такие встречи становятся живым уроком безопасности, а для взрослых - напоминанием о том, насколько важна грамотная подготовка к любым рискам. Организаторы отмечают: открытость службы - ключ к формированию культуры безопасности в районе. И двери пожарной части действительно остаются открытыми для каждого, кто хочет узнать больше о работе спасателей. Ведь безопасность - это наша общая забота, а задача спасателей - быть рядом, когда помощь нужна больше всего.

Нурай БАЙТОРИНА

«ТАЗА КАЗАКСТАН» БУДЕТ ПРОДОЛЖЕН

Жители Бескарагайского района в течение года активно включались в республиканскую программу «Таза Қазақстан», инициированную главой государства. Цель акции - улучшение состояния окружающей среды и формирование культуры чистоты в населенных пунктах страны.

В этом году в рамках программы на территории сельских населенных пунктов района проведено более 400 мероприятий по благоустройству. В уборках, посадках деревьев, наведении порядка на улицах и общественных территориях приняли участие свыше 6840 человек. Организаторы отмечают, что активное участие жителей - важный фактор успеха программы. Совместная работа способствует не только улучшению внешнего вида сел, но и формирует у населения привычку поддерживать чистоту, бережно относиться к окружающей среде. Поэтому есть уверенность в том, что продолжится она и в следующем году. Программа «Таза Қазақстан» объединяет усилия государственных органов и граждан, показывая, что благоустройство территории - это общее дело, в котором каждый может внести свой вклад. Благодаря участию жителей Бескарагайского района села становятся чище и комфортнее для жизни, а акция превращается в яркий пример гражданской инициативы.

Соб.инф.

БОРОДУЛИХИНСКИЙ РАЙОН

ВРЕМЯ ГРИППА И ПРОСТУДЫ

С 19 ноября школы Бородулихинского района перешли на дистанционный формат. Решение принято в связи с ростом заболеваемости ОРВИ и подтвержденными случаями гонконгского гриппа в области Абай, сообщители в отделе образования Бородулихинского района.

На «дистанционку» уходят 22 школы - это 2088 учащихся. Причина перехода - резкий сезонный всплеск простудных заболеваний в регионе. По данным Департамента санитарно-эпидемиологического контроля области Абай, с 1 октября по 13 ноября зарегистрировано 32 246 случаев ОРВИ, что в 2,3 раза выше, чем за этот же период прошлого года (тогда было 14 047 случаев). Особенно заметен рост среди детей - их доля составляет 64,8% от всех заболевших. С начала учебного года заболели 5558 школьников, то есть 17,2% от всех случаев ОРВИ в регионе.

В этом эпидемическом сезоне врачи фиксируют циркуляцию вируса гриппа типа А, штамм H3N2, который чаще называют «гонконгским» гриппом. Он не является новым вирусом - впервые массовая вспышка была зафиксирована в Гонконге в 1968 году, откуда он и получил свое название. В области Абай уже зарегистрировано 25 случаев гриппа, из них 23 случая (92%) - это именно H3N2. Еще два случая - вирус типа А H1N1. Среди заболевших гриппом доля детей до 14 лет - 80%. По данным санитарных врачей, особенности H3N2 таковы: очень высокая заразность, быстрое распространение, короткий инкубационный период - один-два дня, стремительное развитие клинической картины. Из-за этого родители по всему району испытывают беспокойство - и переход школ на дистанционное обучение сейчас рассматривается как профилактическая мера, позволяющая снизить распространение инфекции. Санитарные службы предписывают учебным заведениям Бородулихинского района усилить меры профилактики, среди них: ежедневный мониторинг отсутствующих и выявление причин пропусков занятий; утренние фильтры и осмотры детей на входе; отстра-

Екатерина ВАЛЕРЬЕВСКАЯ

Перепады температуры, которые последние дни наблюдаются в Бородулихинском районе, да и по всему региону, привели к резкому росту травм среди жителей. Дождь, затем мороз, а 24 ноября - сильный буря, накрывший дороги плотным слоем снега. Под ним скрылся лед, который стал главной причиной массовых падений.

НАЛЕДЬ ПОД СНЕГОМ - РОСТ УЛИЧНЫХ ТРАВМ

В ряде районов медики фиксировали значительно больше обращений, чем обычно. Один из показательных примеров - Бородулихинский район, где понедельник стал самым травмоопасным днем этой осени. По информации главной медсестры районной больницы Анастасии Сальбах, 24 ноября в приемный покой обратились 10 человек с травмами, еще столько же записались на прием к хирургу в поликлинику. Среди обращений - ушибы коленных и локтевых суставов, переломы лучевой кости, переломы лодыжки, растяжения, а также сотрясения головного мозга легкой степени. Основная причина - скрытая наледь. Снег прикрывал лед, люди не ожидали, что поверхность настолько скользкая, - поясняют врачи. Такая ситуация характерна не только для Бородулихинского района: аналогичные данные поступают и из других населенных пунктов области. Медики отмечают: сочетание гололеда и сильного ветра всегда приводит к всплеску уличного травматизма. Почему скрытая наледь особенно опасна? Лед, покрытый снегом, создает иллюзию безопасной поверхности. Человек идет быстрее, не ожидая подвоха. Падение происходит резко и часто приводит к более серьезным повреждениям, чем при «видимом» гололеде, когда люди заранее двигаются осторожнее. В такие дни врачи и спасатели рекомендуют выбирать обувь с протекторами, идти медленнее, избегать гладких участков, держать руки

свободными, не прятать в карманы. Пожилым людям стоит использовать трости с противоскользящими наконечниками. При падении обязательно надо проверяться у врача при боли, отеке или ограничении движений. Особенно важно, чтобы дорожные службы своевременно посыпали тротуары песчано-соляной смесью - это напрямую влияет на безопасность жителей. Синоптики предупреждают: в ближайшие дни область снова ожидают осадки и скачки температуры. Это значит, что риск образования наледи не снижается. Жителям рекомендуют быть внимательнее, а при необходимости - не откладывать обращение за медицинской помощью. Именно ранняя диагностика позволяет избежать осложнений после падений.

Екатерина ВАЛЕРЬЕВСКАЯ

ПРОЕКТ ПОСТАНОВЛЕНИЯ

**О внесении изменения
в постановление акимата
города Семей
от 23 апреля 2025 года № 347
«Об утверждении правил
предоставления коммунальных
услуг по городу Семей»**

Акимат города Семей **ПОСТАНОВЛЯЕТ:**
1. Внести изменение в постановление акимата города Семей от 23 апреля 2025 года № 347 «Об утверждении правил предоставления коммунальных услуг по городу Семей» следующее изменение: Приложение к постановлению изложить в новой редакции согласно приложению к настоящему постановлению.
2. Государственному учреждению «Отдел жилищно - коммунального хозяйства города Семей области Абай» в установленном законодательством Республики Казахстан порядке принять соответствующие меры, вытекающие из настоящего постановления:
1) в течение пяти рабочих дней со дня подписания настоящего постановления направление его копии в электронном виде на казахском и русском языках в Республиканское государственное предприятие на праве хозяйственного ведения «Институт законодательства и правовой информации Республики Казахстан» для опубликования в Эталонном контрольном банке нормативных правовых актов Республики Казахстан;
2) размещение настоящего постановления на интернет-ресурсе акимата города Семей.
3. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на курирующего заместителя акима города.
4. Настоящее постановление вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования.

Аким города Семей

**ПРИЛОЖЕНИЕ
К ПОСТАНОВЛЕНИЮ АКИМАТА ГОРОДА СЕМЕЙ
ОТ «23» АПРЕЛЯ 2025 ГОДА № 347**

ПРАВИЛА ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ КОММУНАЛЬНЫХ УСЛУГ ПО ГОРОДУ СЕМЕЙ

ГЛАВА 1. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Настоящие правила предоставления коммунальных услуг (далее – Правила) разработаны в соответствии с подпунктом 16) пункта 2 статьи 10-3 Закона Республики Казахстан «О жилищных отношениях» приказом исполняющего обязанности Министра индустрии и инфраструктурного развития Республики Казахстан от 29 апреля 2020 года № 249 «Об утверждении перечня коммунальных услуг и Типовых правил предоставления коммунальных услуг» и устанавливает порядок предоставления и оплаты коммунальных услуг.
2. В настоящих Правилах используются следующие основные понятия:
1) единый платежный документ – документ, составленный на бумажном носителе либо сформированный в электронной форме, на основании или с помощью которого осуществляются платеж и (или) перевод денег, составленный для осуществления оплаты коммунальных и дополнительных услуг;
1-1) биллинг - аппаратно-программный комплекс, предназначенный для автоматического выполнения операций учета услуг, предоставляемых абонентом, а также их тарификации и выставления счетов для оплаты;
1-2) единый расчетный центр (далее - ЕРЦ) - юридические лица, соответствующие определяемым уполномоченным органом требованиям и порядку работы, осуществляющие формирование единого платежного документа и обеспечивающие взаимодействие между поставщиками коммунальных услуг и потребителями коммунальных услуг на основе информационных систем;
2) газоснабжение - деятельность в сфере производства, транспортировки (перевозки), хранения и реализации товарного, сжиженного нефтяного и (или) сжиженного природного газа;
3) прибор учета - техническое устройство, предназначенное для коммерческого учета индивидуальной (или) общедомового потребления коммунальных услуг, разрешенное к применению в порядке, определяемом законодательством Республики Казахстан;
4) поставщик - юридическое или физическое лицо, независимо от формы собственности, предоставляющее потребителям коммунальные услуги согласно заключенному договору;
5) теплоснабжение - деятельность по производству, передаче, распределению и продаже потребителям тепловой энергии и (или) теплоносителя;
6) коммунальные отходы – отходы потребления, образующиеся в населенных пунктах, в том числе в результате жизнедеятельности человека, а также отходы производства, близкие к ним по составу и характеру образования;
7) коммунальные услуги – услуги, предоставляемые потребителю, включающие водоснабжение, водоотведение, газоснабжение, электроснабжение, теплоснабжение, мусороудаление, обслуживание лифтов, для обеспечения безопасных и комфортных условий проживания (пребывания);
8) объект condomиниума – единый имущественный комплекс, состоящий из квартир, нежилых помещений, парковочных мест, кладовок находящихся в индивидуальной (раздельной) собственности, и общего имущества, которое не может находиться в индивидуальной (раздельной) собственности и принадлежит собственникам квартир, нежилых помещений, парковочных мест, кладовок на праве общей долевой собственности, включая единый неделимый земельный участок под многоквартирным жилым домом и (или) придомовой земельный участок;
9) общее имущество объекта condomиниума - части объекта condomиниума (фасады, подъезды, вестибюли, холлы, коридоры, лестничные марши и лестничные площадки, лифты, крыши, чердаки, технические этажи, подвалы, общедомовые инженерные системы и оборудование, абонентские почтовые ящики, земельный участок под многоквартирным жилым домом и (или) придомовой земельный участок, элементы благоустройства и другое имущество общего пользования), кроме квартир, нежилых помещений, парковочных мест, кладовок находящихся в индивидуальной (раздельной) собственности;
9-1) финансовые организации – это банки, деятельность которых регулируется Законом «О банках и банковской деятельности в Республике Казахстан», а также платежные организации, осуществляющие деятельность в соответствии с Законом «О платежных организациях и платежных системах», выступающие финансовыми партнерами ЕРЦ, принимающие платежи от потребителей на основе единого платежного документа с использованием собственных платежных инструментов (касс, интернет-банкинг, мобильных приложений, терминалов и других средств) и перечисляющие полученные денежные средства на расчетные счета поставщиков услуг;
9-2) дополнительные услуги — это услуги, не являющиеся коммунальными услугами, но непосредственно связанные с содержанием, обслуживанием и эксплуатацией жилого фонда, включая частные

ПРИЛОЖЕНИЕ К ПРАВИЛАМ ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ КОММУНАЛЬНЫХ УСЛУГ ПО ГОРОДУ СЕМЕЙ

**ФОРМА
ЕДИНЬЙ ПЛАТЕЖНЫЙ ДОКУМЕНТ**

Абоненттің дербес шоты/Лицевой счет абонента										
Абоненттің аты-жөні өкесінің аты (болған жағдайда)/Фамилия, имя, отчество (при наличии) абонента										
Адрес абонента/Абоненттің мекен-жайы										
Адам саны/Количество человек										
Жалпы аудан/Общая площадь										
Период оказания услуг/қызмет көрсету кезеңі										
Бақылаушы/Контроллер										
Жеткізушінің байланыс нөмірі/Контактный номер поставщика										
Қызметтердің аталуы/ Наименование услуг	Ай басындағы сальдо/ Сальдо на начало месяца	Төлем/ Оплата	Алдыңғы көрсеткіш/ Предыдущие показания	Ағымдық көрсеткіш/ Текущие показания	Саны/ количество	Құны/ стоимость	Начислено за _____ год/ 202 жылғы _____ үшін есептелді	Өсімақы/ пеня	Қайта есептеу/ Перерасчет	Төленетін сомма/ К оплате
Жылумен жабдықтау/ Теплоснабжение										
Электроснабжение/ электрмен жабдықтау										
Ыстық су жүйесі/ Горячее водоснабжение										
Водоснабжение/ Сумен жабдықтау										
Су буру/ Водоотведение										
Газбен жабдықтау/ газоснабжение										
Лифтілерге қызмет көрсету / Обслуживание лифтов										
Тұрмыстық қатты қалдықтарды жинау және әкету (қоқыс әкету)/ Сбор и вывоз твердых бытовых отходов (мусороудаление)										
Барлығы/Итого										

домовладения, направленные на обеспечение комфортного и безопасного проживания;
10) лифт – стационарный грузоподъемный механизм периодического действия, предназначенная для подъема и спуска людей и (или) грузов в кабине, движущейся по жестким направляющим направляющим, у которых угол наклона к вертикали не более 15;
11) обслуживание лифтов – услуга по сервисному обслуживанию для поддержания работоспособности и безопасности лифта при его эксплуатации в соответствии с нормативно – технической документацией (правила, стандартов, инструкций завода-изготовителя), национальным стандартам и действующим нормам законодательства Республики Казахстан;
12) субъект сервисной деятельности - физическое или юридическое лицо, оказывающее услуги по содержанию общего имущества объекта condomиниума на основании заключенного договора;
13) водоснабжение - совокупность мероприятий, обеспечивающих забор, хранение, подготовку, подачу и распределение водных ресурсов;
14) водоотведение - совокупность мероприятий, обеспечивающих сбор, транспортировку, очистку и сброс сточных вод через системы водоотведения в водные объекты, накопители сточных вод или на рельеф местности;
15) заказчик - физическое или юридическое лицо, осуществляющее деятельность в соответствии с законодательством Республики Казахстан об архитектурной, градостроительной и строительной деятельности. В зависимости от целей деятельности заказчиком могут выступать заказчик-инвестор проекта (программы), заказчик (собственник), застройщик либо их уполномоченные лица;
15-1) транзитный счет - это специальный банковский счет, открываемый в банке второго уровня или организации, осуществляющей отдельные виды банковских операций, предназначенный для аккумуляции денежных средств, поступающих от потребителей коммунальных услуг на основе Единого платежного документа, с последующим автоматизированным распределением указанных средств на расчетные счета соответствующих поставщиков услуг;
16) платежный документ - документ (электронная счет-фактура, счет, извещение, квитанция, в том числе в составе единого платежного документа, счет-предупреждение, исковые требования, претензия) составленное для осуществления оплаты за предоставленные услуги (товары, работы) поставщика, на основании которого производится оплата;
17) твердые бытовые отходы – коммунальные отходы в твердой форме;
18) объект информатизации в сфере жилищных отношений и жилищно-коммунального хозяйства – электронные информационные ресурсы, информационные системы в сфере жилищных отношений и жилищно-коммунального хозяйства;
18-1) информационная система централизованного сбора и хранения электронных информационных ресурсов в сфере жилищных отношений и жилищно-коммунального хозяйства (далее - ИС централизованного сбора) – это государственная информационная система, обеспечивающая консолидацию электронных информационных ресурсов с объектов информатизации ЖКХ, для анализа жилищного фонда и жилищно-коммунального хозяйства и осуществления государственного регулирования в сфере жилищных отношений и жилищно-коммунального хозяйства;
18-2) технический оператор в сфере жилищных отношений и жилищно-коммунального хозяйства – юридическое лицо со стопроцентным участием государства в уставном капитале, определенное Правительством Республики Казахстан в качестве технического оператора в сфере жилищных отношений и жилищно-коммунального хозяйства национального проекта по модернизации энергетического и коммунального секторов;
19) бытовое потребление - потребление коммунальных услуг для бытовых нужд потребителей без целей использования в предпринимательской деятельности и дальнейшей их реализации;
20) потребитель – физическое или юридическое лицо, пользующееся или намеревающееся пользоваться коммунальными и иными дополнительными услугами;
21) уполномоченный орган – центральный исполнительный орган, осуществляющий руководство и межотраслевую координацию в сфере жилищных отношений и жилищно-коммунального хозяйства;
22) общедомовые инженерные системы – системы холодного и горячего водоснабжения, водоотведения, теплоснабжения, газоснабжения, электроснабжения, дымоудаления, пожарной сигнализации, внутреннего противопожарного водопровода, грузовых и пассажирских лифтов (подъемников), мусороудаления, кондиционирования, вентиляции, терморегуляции и вакуумирования,

слаботочные инженерные системы, находящиеся в многоквартирном жилом доме за пределами или внутри квартиры, нежилого помещения, парковочного места, кладовки и обслуживающие две (два) и более квартиры, нежилого помещения, парковочного места, кладовки;
23) электроснабжение – деятельность по производству, передаче и продаже потребителям электрической энергии.

**ГЛАВА 2. ПОРЯДОК И УСЛОВИЯ
ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ КОММУНАЛЬНЫХ УСЛУГ**

3. Предоставление коммунальных услуг производится на основании договора, заключенного между поставщиком и потребителем и/или иным лицом, доверенным в установленном законодательством порядке заключать договора на каждый вид услуг.
Порядок оплаты за коммунальные услуги, потребляемые на содержание общего имущества объекта condomиниума, решается собранием собственников имущества.
3-1. Заказчик многоквартирного жилого дома (комплекса) после сдачи объекта в эксплуатацию, по предварительному согласию собственников жилых и нежилых помещений, подготавливает проект договоров между собственниками жилых и нежилых помещений и поставщиками коммунальных услуг (на каждый вид услуг) для последующего их заключения (подписания).
4. По коммунальным услугам через присоединительную сеть между потребителем и поставщиком коммунальных услуг заключаются индивидуальные и (или) публичные договора в соответствии с законодательством Республики Казахстан.
Объединения собственников имущества или субъекты управления объектом condomиниума заключают договора сотрудничества с поставщиками коммунальных услуг (на каждый вид услуги).
Объединения собственников имущества или субъекты управления объектом condomиниума могут заключать договора с субъектами сервисной деятельности на содержание общего имущества объекта condomиниума.
При непосредственном совместном управлении договора сотрудничества заключаются между организациями, предоставляющими коммунальные услуги на содержание общего имущества объекта condomиниума и всеми собственниками квартир, нежилых помещений или с большинством собственников квартир, нежилых помещений. При этом, собственники квартир, нежилых помещений выступают в качестве одной стороны договора.
Договор между поставщиком и потребителем на предоставление коммунальных услуг не может противоречить действующему законодательству и считается заключенным на неопределенный срок, если иное не предусмотрено соглашением сторон.
5. Коммунальные услуги предоставляются в соответствии с требованиями, предусмотренными национальными, государственными стандартами, санитарно-эпидемиологическими требованиями, техническими регламентами и регулируются нормативными правовыми актами в соответствующих сферах.
6. Потребительские свойства и режим предоставления услуг:
1) теплоснабжения - в соответствии с санитарными нормами, определяющими температуру воздуха в квартирах, нежилых помещениях, а также температурными графиками - круглосуточно в течение отопительного сезона;
2) электроснабжения - в соответствии с требованиями к качеству электрической энергии, установленным законодательством Республики Казахстан - круглосуточно в течение года;
3) холодного и горячего водоснабжения - в соответствии с требованиями подаваемой воды, установленным законодательством Республики Казахстан, санитарными правилами и государственными стандартами - круглосуточно в течение года;
4) водоотведения - обеспечение полного отведения сточных вод в системы водоотведения - круглосуточно в течение года;
5) газоснабжения - в соответствии с техническими требованиями, установленными законодательством Республики Казахстан и в полном объеме, установленными договорами;
6) обслуживания лифтов - в соответствии с требованиями промышленной безопасности лифтов и Национального стандарта СТ РК 3305-2018 «Лифты, эскалаторы, трапаторы и подъемники для лиц с ограниченными возможностями «Требования к поставке, монтажу и эксплуатации» - круглосуточно в течение года или на основании договора;
7) сбор и вывоз твердых бытовых отходов (мусороудаление) – в соответствии с санитарно-эпидемиологическими требованиями по графикам, утвержденным местным исполнительным органом или по заключенным договорам.

**ГЛАВА 3. ПОРЯДОК РЕГУЛИРОВАНИЯ
ПРОЦЕССА ПОЛЬЗОВАНИЯ**

И ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ КОММУНАЛЬНЫХ УСЛУГ

7. Председатель объединения собственников имущества или субъекты управления объектом condomиниума для содержания в надлежащем техническом состоянии и обеспечения безопасности общедомовых инженерных систем и оборудования, а также приборов учета, являющихся общим имуществом объекта condomиниума, могут заключать договора с субъектом сервисной деятельности;
8. В случаях, когда абонентом (потребителем) по договору энергоснабжения выступает гражданин, использующий энергию для бытового потребления, обязанность обеспечивать надлежащее техническое состояние и безопасность энергетических сетей, а также приборов учета потребления энергии возлагается на энергоснабжающую организацию, если иное не установлено законодательными актами.
9. Председатель объединения собственников имущества или субъекты управления объектом condomиниума, либо все собственники квартир, нежилых помещений, при непосредственном совместном управлении, обеспечивающий содержание общего имущества объекта condomиниума на основании заключенного договора обеспечивают беспрепятственный доступ поставщика, его представителей к общедомовым инженерным системам, к приборам учета, местам размещения и складирования коммунальных отходов;
10. Надлежащее техническое состояние, соблюдение сроков межповерочного интервала приборов учета, эксплуатация и техника безопасности при пользовании трубопроводами водоснабжения и водоотведения, электропроводами, электрическим оборудованием, бытовыми баллонами, газопроводами и газотехническим оборудованием, приборами учета находящихся непосредственно в жилище, квартире и нежилых помещениях обеспечиваются потребителем.
11. При обнаружении у Потребителя изменения схемы включения коммерческого учета энергоснабжения, его повреждения, срыва пломб, искусственного торможения диска и других нарушений или если Потребитель в целях хищения энергии оборудовал скрытую проводку или установил приспособление, искажающее показания прибора учета, нарушить которые представителю Поставщика при предыдущих посещениях не представлялось возможным, Потребителю производится в установленном порядке перерасчет за пользование энергией. Перерасчет производится исходя из фактически подключенной нагрузки с учетом часов использования 24 часа в сутки, но не больше разрешенной мощности согласно техническим условиям. Период перерасчета определяется за все время со дня последней замены прибора коммерческого учета или последней инструментальной проверки схемы его включения, но не более одного года.
12. Государственный контроль за соблюдением требований безопасной эксплуатации газопотребляющих систем и газового оборудования, бытовых баллонов и объектов систем газоснабжения бытовых и коммунально-бытовых потребителей в пределах границ населенного пункта осуществляется местными исполнительными органами.
12-1. Местные исполнительные органы осуществляют мониторинг расчетов за коммунальные услуги посредством сбора, обработки и анализа информации, предоставляемой ЕРЦ и поставщиками услуг, направленной на обеспечение прозрачности расчетов, контроль соблюдения тарифов, выявление ошибок, предотвращение злоупотреблений и защиту прав потребителей.
13. Потребителю необходимо иметь приборы учета, установленные в соответствии с требованиями действующего законодательства Республики Казахстан и обеспечивать доступ поставщика или его представителей к приборам учета для проверки приборов учета.
14. Поставщик приобретает и устанавливает потребителю прибор учета в соответствии с договором, заключенным с потребителем, за исключением случаев приема и ввода объектов строительства в эксплуатацию, либо самостоятельной установки потребителем.
15. Председатель объединения собственников имущества или субъекты управления объектом condomиниума либо все собственники квартир, нежилых помещений, при непосредственном совместном управлении организует работы по подготовке объекта condomиниума к отопительному сезону в соответствии с правилами подготовки и проведения отопительного сезона, утвержденными местными представительными органами в соответствии с подпунктом 4-1) пункта 1 статьи 6 Закона Республики Казахстан «О местном государственном управлении и самоуправлении в Республике Казахстан».

Окончание на 7-ой странице.

Окончание.
Начало на 6-ой странице.

16. Председатель объединения собственников имущества или субъекты управления объектом кондоминиума принимают сообщения потребителей собственников квартир, нежилых помещений о факте предоставления коммунальных услуг ненадлежащего качества и (или) с перерывами, организуют и проводит совместно с поставщиком сверху такого факта с составлением соответствующего акта.

17. Граница раздела эксплуатационной ответственности сторон определяется в соответствии с договором между поставщиком и потребителем на каждый вид коммунальных услуг:

по водоснабжению и (или) водоотведению – место раздела элементов систем водоснабжения и (или) водоотведения по признаку обязанностей (ответственности за их эксплуатацию), устанавливаемое соглашением сторон. При отсутствии такого соглашения граница раздела эксплуатационной ответственности устанавливается по границе раздела балансовой принадлежности.

Границей раздела эксплуатационной ответственности на объектах кондоминиума являются:

- по водоснабжению - разделительный фланец первой задвижки на вводе водопровода в здании;
- по водоотведению – колодец в месте присоединения к сетям водоотведения населенного пункта;
- по теплоснабжению - определяется по первому разделительному фланцу или сварному шву входных задвижек узла управления со стороны источника тепловой энергии;
- по электроснабжению - за содержание, обслуживание и техническое состояние электроустановок напряжением до 1000 В устанавливается:

1) при воздушном ответвлении – на контактах подключения питающей линии на проходных или конечных изоляторах, установленных на опоре;

2) при кабельном вводе – на болтовых соединениях наконечников питающего кабеля на вводе в здание.

18. В случаях неисполнения или ненадлежащего исполнения обязательств по договору поставщик или потребитель несут ответственность в соответствии с гражданским законодательством Республики Казахстан.

19. В случае наступления обстоятельств непреодолимой силы (стихийное бедствие или иные обстоятельства, которые невозможно предусмотреть или предотвратить), а также военных действий, забастовок, неисполнение или ненадлежащее исполнение условий договора между поставщиком и потребителем регулируются в соответствии с договором и гражданским законодательством Республики Казахстан.

20. Ответственность за конфиденциальность персональных данных о потребителях возлагается в соответствии с Законом Республики Казахстан от 21 мая 2013 года «О персональных данных и их защите».

21. Потребитель:

- 1) получает коммунальные услуги установленно-го качества, безопасных для его жизни и здоровья, не причиняющих вреда его имуществу;
- 2) получает информацию о порядке установления цен (тарифов) на услуги от соответствующих государственных органов, которые осуществляют контроль этих показателей;

3) требует от поставщика возмещения в полном объеме убытков и вреда, причиненного жизни, здоровью либо имуществу по вине поставщика вследствие недостатков в предоставлении коммунальных услуг, а также возмещения морального вреда;

4) требует от поставщика перерасчета по оплате услуги по снабжению тепловой энергией, электрической энергией и водой и возмещения реального ущерба, причиненного недопоставкой или поставкой некачественной коммунальной услуги, в соответствии с условиями договора;

5) использует энергию и воду в необходимом ему количестве при условии своевременной оплаты и не превышения мощности, разрешенной для присоединения по техническим условиям;

6) сменяет энергоснабжающую организацию в порядке установленном в Правилах организации и функционирования розничного рынка электрической энергии, а также предоставления услуг на данном рынке, утвержденных приказом Министра энергетики Республики Казахстан от 20 февраля 2015 года № 111, в том числе путем подачи заявления через объекты информатизации в сфере жилищных отношений и жилищно-коммунального хозяйства.

7) обеспечивает доступ представителей поставщика для устранения аварий, проверки приборов учета, и снятия показаний приборов учета и контроля;

8) при раздельном сборе коммунальных отходов, в зависимости от типа и состава, осуществлять складирование в контейнерах и другие емкости, предусмотренные для определенных видов отходов;

9) получает электронную версию единого платежного документа из «Единой платформы ЖКХ».

10) в случае необходимости организация доставки платежного документа в бумажном виде осуществляется ЕРЦ. При этом бумажный платежный документ доставляется при наличии подписанного потребителем заявления на получение платежного документа в бумажном виде.

22. Поставщик:

1) осуществляет контроль потребления и оплаты за предоставленные коммунальные услуги;

2) ежемесячно предоставляет в ЕРЦ информацию, необходимую для формирования единого платежного документа в электронной форме, за оказанные потребителю коммунальные и дополнительные услуги на основании заключенных договоров;

3) информирует потребителя о тарифах на услуги, условиях оплаты, режиме предоставления услуг, их потребительских свойствах, адреса и номера телефонов диспетчерской, аварийно-диспетчерской службы поставщика, путем предоставления сведений на сайте поставщика в сети Интернет либо через объекты информатизации в сфере жилищных отношений и жилищно-коммунального хозяйства либо на досках объявлений, расположенных в помещении поставщика в месте, доступном для всех потребителей;

4) предоставляет информацию о платежных документах, качестве и объемах предоставляемых коммунальных услуг ежемесячно через объекты информатизации в сфере жилищных отношений и жилищно-коммунального хозяйства для централизованного сбора, анализа и хранения, обеспечения сохранности и конфиденциальности электронных информационных ресурсов в целях дальнейшего разме-

щения на объектах информатизации в сфере жилищных отношений и жилищно-коммунального хозяйства;

5) заключает с потребителем индивидуальные (или) публичные договора на каждый вид предоставляемых коммунальных услуг в соответствии с действующим законодательством Республики Казахстан;

6) предоставляет потребителю коммунальные услуги, соответствующие национальным, государственным стандартам, санитарно-эпидемиологическим требованиям, техническим регламентами и нормативным правовым актам;

7) в течение трех календарных дней со дня подачи заявления потребителем о снижении качества услуги принять все меры по восстановлению качества и выполнить перерасчет;

8) не отказывает в предоставлении коммунальных услуг и не ограничивает потребителя в получении коммунальных услуг по причинам невыполнения требований другими потребителями, а также по причинам, не предусмотренных законодательством Республики Казахстан;

9) не взимает с потребителя дополнительную плату за энергию и воду, отпущенную с повышенными параметрами;

10) несет ответственность перед потребителями за достоверность и корректность передаваемых данных в ЕРЦ, в том числе включая соответствие тарифам, объемам услуг, условиям договоров, данным приборов учета, нормативам потребления и другим параметрам. Также он сверяет информацию с договорами и учетными документами, выявляет и устраняет ошибки, включая арифметические погрешности, некорректные даты и тарифы.

ГЛАВА 4. ПОРЯДОК РАСЧЕТА И ОПЛАТЫ КОММУНАЛЬНЫХ УСЛУГ

23. Потребитель производит оплату за коммунальные услуги по единому платежному документу по форме согласно приложению к настоящим правилам.

24. Прием платежей за коммунальные услуги осуществляется через собственные кассы поставщиков и (или) банки второго уровня, платежные организации, а также через кассы оператора почтовой связи, осуществляющего почтовые переводы денежных средств.

24-1. ЕРЦ аккумулирует денежные средства, поступившие на основе Единого платежного документа, исключительно на специальных транзитных счетах финансовых организаций. Перечисление средств поставщикам осуществляется в течение трех рабочих дней после обработки ЕРЦ данных о фактически поступивших от потребителей оплатах.

24-2. Банки второго уровня или организации, осуществляющие отдельные виды банковских операций, обеспечивают сохранность денежных средств на транзитном счете до их распределения на расчетные счета поставщиков.

24-3. В случае несвоевременного перечисления денежных средств с специального транзитного счета поставщикам, начисление и уплата пени определяются условиями договоров на оказание расчетно-кассовых услуг, заключаемых между ЕРЦ и финансовыми организациями, в том числе банками второго уровня и организациями, осуществляющими отдельные виды банковских операций, в которых открыт транзитный счет.

25. Сроки оплаты за коммунальные услуги определяются договором между потребителем и поставщиком, при этом оплата производится не позднее двадцать пятого числа месяца, следующего за расчетным, если иное не предусмотрено соглашением сторон.

26. Снятие показаний приборов учета производится с 20 по 30 число ежемесячно поставщиком или его представителем при предъявлении служебного удостоверения, либо через устройства дистанционной передачи данных.

27. Передача показаний приборов учета потребителем осуществляется самостоятельно в соответствии с условиями заключенного договора, а также через личный кабинет потребителя объекта информатизации в сфере жилищных отношений и жилищно-коммунального хозяйства, мобильное приложение или интернет-страницу объекта информатизации в сфере жилищных отношений и жилищно-коммунального хозяйства в соответствии с правилами формирования, обработки, а также централизованного сбора и хранения информации в электронной форме, в том числе функционирования объектов информатизации в сфере жилищных отношений и жилищно-коммунального хозяйства, утверждаемого уполномоченным органом в соответствии с подпунктом 10-2) статьи 10-2 Закона Республики Казахстан «О жилищных отношениях».

28. Объем потребленных услуг по электроснабжению, теплоснабжению, водоснабжению и водоотведению потребителями, на содержание общего имущества объекта кондоминиума, определяется на основании показаний общедомовых приборов учета, а при их временном отсутствии - по установленной мощности либо по нормам потребления, утверждаемым местным исполнительным органом в соответствии с подпунктом 3) пункта 1 статьи 27 Закона Республики Казахстан «О местном государственном управлении и самоуправлении в Республике Казахстан».

29. При установке общедомовых приборов учета не на границе раздела эксплуатационной ответственности сторон, потери на участке сети от границы раздела до места установки приборов учета относятся на договорной основе владельцу, на балансе которого находится указанный участок сети.

30. Решения по вопросам соразмерности, освобождения и способа оплаты за обслуживание лифтов принимаются на собрании собственников квартир, нежилых помещений.

31. Вопрос оплаты коммунальных услуг за содержание общего имущества многоквартирного жилого дома через председателя объединения собственников имущества или субъекта управления объектом кондоминиума или напрямую поставщику коммунальных услуг принимается на собрании собственников квартир, нежилых помещений.

32. Все спорные вопросы между поставщиком и потребителем решаются в установленном законодательством порядке.

ГЛАВА 4-1. ТРЕБОВАНИЯ И ПОРЯДОК РАБОТЫ ЕРЦ.

32-1. Местные исполнительные органы организуют конкурс по отбору ЕРЦ на основании утвержденных критериев, соответствующих требованиям законодательства.

32-2. На территории административно-территориальной единицы местным исполнительным органом может быть определен один или несколько ЕРЦ, которые осуществляют деятельность в пределах области, включая ее города, районы, города районного значения и сельские населенные пункты. ЕРЦ объединяет все начисления от поставщиков в один платежный документ, который выставляется потребителю. Определение ЕРЦ осуществляется на конкурсной основе в соответствии с действующим законодательством.

32-3. ЕРЦ создаются в форме субъектов предпринимательской деятельности, включая государственные коммунальные предприятия на праве хозяйственного ведения, либо в иной организационно-правовой форме, предусмотренной законодательством и решениями местных исполнительных органов.

32-4. ЕРЦ обеспечивает обслуживание базы данных абонентов, открывает личные кабинеты для потребителей, формирует и предоставляет отчетность поставщикам, осуществляет ежемесячную передачу информации о плановых начислениях и фактических оплатах, а также через интеграцию с «ИС централизованного сбора» обеспечивает доступ к данным о потребителях, с учетом соблюдения единых требований в области информационно-коммуникационных технологий и обеспечения информационной безопасности, установленных законодательством Республики Казахстан.

32-5. ЕРЦ осуществляет проверку достоверности сведений о расчетных счетах, представленных поставщиком.

32-6. ЕРЦ использует биллинг либо привлекает внешнюю организацию (биллинговую компанию), обладающую необходимыми программно-техническими средствами и квалифицированными специалистами, обеспечивающими надлежащее выполнение функций с соответствием с установленными требованиями.

32-7. ЕРЦ несет полную ответственность за соответствие информации, предоставленной Поставщиком и выставленным счетам.

32-8. Плановые внутренние проверки корректности расчетов проводятся не реже одного раза в квартал, внеплановые - при поступлении обращений от потребителей или уполномоченных органов.

32-9. В случае выявления несоответствий ЕРЦ инициирует:

- 1) в течение трех рабочих дней с момента выявления зафиксировать нарушения;
- 2) направить соответствующим структурным подразделениям уведомление с обоснованием выявленных нарушений;
- 3) инициировать корректировку соответствующего счета.

32-10. При выявлении ошибок и несоответствий, информация о них, а также результаты проверок подлежат регистрации и документальному оформлению в соответствии с внутренними требованиями, ЕРЦ обязан:

- 1) провести пересмотр внутренней процедуры выставления счетов;
- 2) инициировать пересмотр соответствующих внутренних требований;
- 3) зафиксировать в случае выявления ошибок и несоответствий в журнале регистрации и несоответствия с оформлением акта о несоответствии или внутреннего служебного отчета;
- 32-11. Результаты всех проверок подлежат документальному оформлению и хранению в течение не менее трех лет с даты проведения;
- 32-12. Требования к ЕРЦ:

1) регистрация в соответствии с законодательством Республики Казахстан в качестве юридического лица;

2) наличие современных информационных систем для автоматизации процессов учета и расчетов, эксплуатируемых в соответствии с Едиными требованиями в области информационно-коммуникационных технологий и обеспечения информационной безопасности, которое должно быть подтверждено аттестатом соответствия, выдаваемым уполномоченным органом в сфере обеспечения информационной безопасности и (или) сертификатом соответствия, выданным аккредитованной им организацией;

3) соблюдение единых требований в области информационно-коммуникационных технологий и обеспечения информационной безопасности, установленных законодательством Республики Казахстан;

4) наличие заключенных соглашений с не менее чем двумя банками второго уровня;

5) наличие механизмов защиты персональных данных потребителей.

31-13. Функции ЕРЦ:

1) обеспечение консультационной поддержки потребителей в режиме реального времени через различные каналы связи в соответствии с установленным графиком работы;

2) рассмотрение жалоб и обращений граждан в срок не более пятнадцати рабочих дней с обязательным уведомлением и правом продления не более чем на пять рабочих дней;

3) публикация на официальных сайтах и информационных ресурсах ЕРЦ:

- а) сведений об организационной структуре и составе органов управления;
- б) перечня используемых технологических решений и информационных систем;
- в) принятие мер по обеспечению безопасности данных и отказоустойчивости системы;
- г) общая информация о платежах, числе пользователей и основных показателях эффективности работы;
- д) информации о задолженности по коммунальным услугам, отраженной в счете, по запросу местных исполнительных органов и других уполномоченных органов.

31-14. Оценка результативности деятельности ЕРЦ:

1) Для оценки результативности деятельности ЕРЦ устанавливаются ориентиры, направленные на достижение высоких стандартов качества и предоставления услуг, соблюдения сроков и точности расчетов, а также удовлетворенности потребителей;

2) оценка результативности может включать, но не ограничиваться, следующими аспектами:

- а) качество обслуживания и время отклика на запросы и жалобы потребителей;
- б) процент корректности и своевременности выставленных счетов;
- в) уровень безопасности данных и защиты персональных данных;

г) уровень удовлетворенности потребителей качеством предоставляемых услуг;

д) своевременность выставления начислений и корректирующих расчетов с учетом полученных данных о потреблении услуг;

е) наличие договоров и интеграции с банками второго уровня и платежными организациями для обеспечения жителям различных способов оплаты счетов.

3) местные исполнительные органы осуществляют контроль за достижением установленных ориентиров в рамках договорных отношений с ЕРЦ;

4) результаты мониторинга и исполнения выполнения условий подлежат регулярной отчетности и публикации на официальных ресурсах ЕРЦ;

5) для каждого направления устанавливаются целевые значения, которые уточняются в соответствии с нормативными правовыми актами, внутренними регламентами ЕРЦ и договорными обязательствами;

6) оценка результативности деятельности ЕРЦ проводится на основании данных за один календарный год. В случае достижения установленных ориентиров и положительных результатов оценки, период действия соответствующих договорных отношений может быть продлен на последующие пять лет.

ГЛАВА 5. ПОРЯДОК РАЗРЕШЕНИЯ СПОРОВ

34. Время прекращения предоставления коммунальных услуг, а также несоответствия их качества требованиям, предусмотренными национальными стандартами, санитарно-эпидемиологическим требованиям и техническим регламентам с отметкой о времени (дате, часе) указывается в журнале диспетчерской службы поставщика с последующей отметкой о времени (дате, часе) возобновления коммунальных услуг надлежащего качества.

35. При неполучении коммунальных услуг, получении коммунальных услуг ненадлежащего качества или не в полном объеме потребитель вправе обратиться к поставщику лично (заявкой) или электронно посредством объектов информатизации в сфере жилищных отношений и жилищно-коммунального хозяйства либо устно через структурные подразделения поставщика по взаимной договоренности с поставщиком с обязательным указанием времени, даты ее передачи и фамилии лица, передавшего/принявшего заявку. В извещении указывается: время начала ухудшения качества (отсутствия) коммунальных услуг, характер ухудшения и необходимость присутствия представителя поставщика (если ухудшение качества коммунальных услуг или ее прекращение поставщиком в журнале не зафиксировано).

При личном обращении потребителя на копии заявления в момент регистрации ее поступления предоставляются регистрационный номер, дата и время подачи заявки, подпись принявшего ее представителя поставщика.

Поставщик сверяет отметки в журнале об отклонении качества (перерыв) коммунальных услуг от нормы, указанной в заявке (телефонограмме), и при отсутствии разногласий выполняет перерасчет стоимости коммунальных услуг в соответствии с ее фактическим потреблением.

36. При отказе поставщика удостоверить факт непредоставления коммунальных услуг или предоставления коммунальных услуг низкого качества потребитель вправе составить акт и письменное заявление, где указывается:

- 1) время начала отказа в коммунальных услугах (отключения) или некачественной ее поставки;
- 2) характер ухудшения качества коммунальных услуг;
- 3) время подачи заявки и ее регистрационный номер (по журналу поставщика);
- 4) время восстановления коммунальных услуг (нормализации ее качества);
- 5) период отсутствия (ухудшения качества) коммунальных услуг.

При проживании потребителя в многоквартирном жилом доме заявление и акт подписывается потребителем и не менее двух человек, в том числе: членом совета дома, председателем объединения собственников имущества или субъектом управления объектом кондоминиума либо всеми собственниками квартир, нежилых помещений, при непосредственном совместном управлении и направляется поставщику.

При проживании потребителя в индивидуальном жилом доме заявление и акт подписывается потребителем.

В случае неурегулирования спора по согласованию сторон, потребитель обращается в суд.

37. Нарушения, допущенные потребителем при пользовании коммунальными услугами, оформляются двусторонним актом представителей поставщика и потребителя в двух экземплярах, один из которых вручается потребителю.

Акт считается действительным и при отказе потребителя от подписи, но при условии оформления его комиссией из не менее трех человек.

представителями поставщика, совета дома и председателем объединения собственников имущества или субъектом управления объектом кондоминиума при проживании потребителя в многоквартирном жилом доме;

при участии двух жильцов, проживающих в близлежащих индивидуальных жилых домах с приложением к акту фотофиксации и (или) видеофиксации нарушения, при проживании потребителя в индивидуальном жилом доме.

38. На основании акта поставщик определяет количество недоучтенной энергии, воды и газа направляет потребителю досудебную претензию с обоснованием суммы доплаты.

В случае неурегулирования спора по согласованию сторон по истечении тридцати календарных дней поставщик передает иск в суд о взыскании с потребителя предъявленной суммы.

ГЛАВА 6. ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

39. Вопросы в сфере предоставления коммунальных услуг, не урегулированные настоящими Правилами, регулируются иными законодательными актами Республики Казахстан.

Кроме настоящих Правил поставщики и потребители руководствуются нормативными документами, нормативными правовыми актами в области энергетики, тепло-, водоснабжения, водоотведения, газоснабжения, сбора, вывоза, утилизации, переработки и захоронения твердых бытовых отходов, обслуживания лифтов.

В связи с открытием наследственного дела после смерти ПАХОМОВОЙ ИРИНЫ АНАТОЛЬЕВНЫ, 02.11.1960 года рождения, умершей 28 мая 2025 года, прошу наследников, имеющих право на наследство, а так же кредиторов, если имеются, обратиться к нотариусу нотариального округа области Абай Жусуповой Айнура Насыровне, по адресу: область Абай, город Семей, ул. Жанасемейская, д.28, каб №5, т. 87758883193, ainura.sn1980@gmail.com.

В связи с открытием наследства после смерти Батинкиной Ольги Станиславовны, 08.12.1964 года рождения, умершей 22 февраля 2017 года, всех наследников и кредиторов прошу обратиться к нотариусу нотариального округа области Абай, г. Семей Нурлановой Анне Нурланқызы по адресу: область Абай, г. Семей, ул. Уранхаева, дом 65, н.п.11, офис 2, тел. 8 707 440 40 04, an.norlanova@mail.ru

Частный нотариус Абдрахманова Дияра Каримжановна, извещает о смерти Орынбековой Гульнары Орынбековны, умершей «28» сентября 2025 года и об открытии наследства. Прошу наследников, кредиторов обратиться до «28» марта 2025 года, по адресу: город Семей, ул. Ломоносова, д. 24-43, тел. 42 30 78, моб. 8 707 929 65 06

Открыто наследство после смерти ЖУМАДИЛОВА НУРЖАНА САЙЛАУБЕКОВИЧА, умершего 02.06.2025 года. Наследникам обращаться к нотариусу по адресу: г.Астана, ул.Айнакол, дом 139, тел. 8 777 262 67 00

Утерянный студенческий билет, выданный СМК «Многопрофильный колледж Семей» на имя Алтынбекова Армана Құрметұлы, считать недействительным.

ОБЩЕСТВЕННЫЕ СЛУШАНИЯ

ТОО «Жерек», в соответствии с требованиями Экологического кодекса РК, уведомляет о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания. Наименование проектной документации: материалы документов для получения экологического разрешения на возведение к проекту «Эксплуатация перерабатывающего завода окисленных руд, площадки кучного выщелачивания и прочих промышленных площадок месторождения Жерек».

Территория воздействия: область Абай, г. Семей. Координаты: 1. 50,16993° С, 80,02016° В; 2. 50,17291° С, 80,02252° В; 3. 50,16971° С, 80,03257° В; 4. 50,16460° С, 80,03056° В.

Общественные слушания состоятся 09.01.2026 года в 11:00 часов по адресу: Республика Казахстан, область Абай, г. Семей, ул. Шугаева, 4. Общественные слушания проводятся в смешанном формате (открытого собрания и видеоконференцсвязи на платформе ZOOM). Для участия в общественных слушаниях необходимо пройти по ссылке: <https://us04web.zoom.us/j/76972198692?pwd=7i4YdSxLXkE1XkNlbnVlNjRldGZa.1>. Идентификатор конференции: 769 7219 8692, код доступа: FUG95uL. Регистрация начинается за 15 минут до начала обсуждения.

С пакетом проектной документации можно ознакомиться на портале «Национальный банк данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов» <https://ndbcob.gov.kz/>, раздел «Календарь общественных слушаний», а также сайте МИО ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования

природопользования области Абай» e-приroda.gov.kz в разделе «Общественные слушания»: <https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat>.

Все замечания и/или предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на портале «Национальный банк данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов», а также по адресу: г. Семей, ул. Турлыханова, 30, ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай», тел.: 8 (7222) 35-44-32. Электронный адрес: prigodnyye-resursy-obi.abay@mail.ru.

Согласно Правилам проведения общественных слушаний срок проведения открытого собрания продлевается до пяти последовательных рабочих дней по решению участников общественных слушаний.

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «Жерек», область Абай, г. Семей, ул. Шугаева, 4, тел: 8 (776) 293-22-43, E-mail: toob@jerek.kz, БИН 020840000458. Разработчик проектной документации: ТОО «Legal Ecology Concept», г. Усть-Каменогорск, 070002, ул. М. Горького, 21, БИН: 211040029201, тел.: +7 (777) 414-90-10, e-mail: toolec21@gmail.com.

Дополнительную информацию можно получить по адресу электронной почты: toolec21@gmail.com и тел: +7 (777) 414-90-10.

КУЛЬТУРНОЕ НАСЛЕДИЕ АЯГОЗА

АЯГОЗСКИЙ РАЙОН ОЧЕНЬ РАЗВИТОЕ, СОВРЕМЕННОЕ, ТУРИСТИЧЕСКОЕ МЕСТО СО СВОЕЙ ИСТОРИЕЙ И КУЛЬТУРНЫМИ ОСОБЕННОСТЯМИ. КОГДА РЕЧЬ ИДЕТ ОБ АЯГОЗЕ, ПРЕЖДЕ ВСЕГО НА УМ ПРИХОДИТ ПОЭМА «КОЗЫ КОРПЕШ - БАЯН СУЛУ», ИМЕЮЩАЯ 1500-ЛЕТНЮЮ ИСТОРИЮ.

В целом этой местности посвящено множество литературных произведений. О культурном наследии, архитектурно-исторических памятниках, а также мифах и преданиях корреспонденту нашей газеты поведал писатель Алтай Гали-Аскар. Также можно упомянуть и записи Чокана Валиханова. Его «Дневник поездки на Иссык-Куль» начинается с описания пути из Семипалатинска в Аягоз. В этих записях ученый отзывается о реке, воспетой в преданиях жителей. Он пишет: «Я очень люблю и восхищаюсь Аягозом, может быть, поэтическая легенда о любви прекрасной Баян к золотоволосому Козы Корпешу, действие которой происходило на этой реке, есть немаловажная тому причина».

Нужно сказать, что Аягозский район имеет ценное историко-культурное наследие. Здесь, а именно в селе Сарыарка, находится памятник Байгара Куттыбайулы, который был бием и поэтом. В селе Акшатау расположен мавзолей Дулата Бабатайулы. Родился известный акын также в этом районе. Но его место захоронения было утеряно. Только в 1990 году в 20 км от села Акшатау в селе Кызылжар был найден камень с надписью места захоронения Дулата Бабатайулы. В 2001 году на могиле возвели мавзолей.

Кроме того, в 55 км к северо-востоку от города Аягоза находится мавзолей Актайлак бия. Он установлен на могиле общественного и государственного деятеля, жырау Актайлака Байгараулы. В селе Майлин расположен мавзолей Арипа Танирбергенова - поэта и просветителя, одного из талантливых учеников и последователей Абая Кунанбаева.

СИМВОЛ ВЕЧНОЙ ЛЮБВИ

Одним из священных мест Аягоза по праву является мазар Козы Корпеш - Баян Сулу, ставший символом вечной любви. А одноименная лиро-эпическая поэма XIII-XIV веков занимает особое место в фольклоре тюркоязычных народов. По словам исследователей, существует около 30 вариантов этой поэмы. К примеру, у башкир она называется «Кузыйкурпас и Маянхылу», у барабинских татар - «Козы Корпеш», у алтайцев - «Козы Эркеш».

Поэма «Козы Корпеш - Баян Сулу» была известна в устных вариантах в исполнении акынов Сыбанбая,

Бекбау, Жанака и Шоже. В письменном варианте наиболее распространены версии, записанные собирателями фольклора Г. Саблуковым (1831 год), Г. Дербисалиным (1834 год), А. Фроловым (1841 год), Ч. Валихановым (1856 год). На русском языке поэма была издана Михаилом Путинцевым в 1865 году, затем ее включили в третий том сборника Василия Радлова «Образцы народной литературы тюркских племен» (1870 год). Аналогов много, в них есть как схожести, так и отличительные черты. При этом ясно одно - содержание этой поэмы полюбилось многим.

Мавзолей Козы Корпеш - Баян Сулу - в числе древнейших памятников в Казахстане. Находится он в семи километрах к юго-западу от села Тарлаулы, на правом берегу реки Аягоз, в 11 километрах к западу от станции Тансык.

Общая высота мазара составляет 11,65 м, внутренняя высота от пола до зенита купола - 4,35 м. Толщина стены - 1,86 м. Первоначально объемная композиция мазара при квадратном плане (с внешней стороны 7,1х7,1 м, с внутренней 3,38х3,38 м) представляла собой четырехгранную пирамиду, образованную путем напуска рядов горизонтальной кладки и увенчанную фигурным шпилем.

Ряд ученых говорят, что мавзолей был построен в V-X веках, а некоторые предполагают, что этот памятник может принадлежать X-XI векам. В каком бы веке не был воздвигнут мазар, он сохранился до наших дней.

Это особенное место изучали многие. В том числе и археологическая экспедиция Академии наук Казахской ССР под руководством Алькея Маргулана.

До этого еще в 1856 году мавзолей и скульптуры рядом с ним были зарисованы Чоканом Валихановым. Большую ценность представляют сделанные им зарисовки стоявших у памятника каменных изваяний. Перед входом в мавзолей были попарно установлены четыре скульптуры, изображавшие, по народному преданию,

Козы Корпеша, Баян Сулу, ее младшую сестру и сноху. Эти данные подтверждают и воспоминания выдающегося писателя Мухтара Ауэзова. По его словам, в 1858 году мавзолей посетил этнограф Николай Абрамов. Он опубликовал историю Козы и Баян в журнале «Вестник», где также было сказано о четырех скульптурах. К сожалению, позже каменные изваяния исчезли.

«Одна из этих статуй была увезена в 1897 году немецким губернатором из

А Баян закалывает себя кинжалом на могиле возлюбленного. Такова история этого кинжала. Несмотря на то, что он давно исчез, легенда о нем живет по сей день.

ЧТО ХРАНИТ В СЕБЕ ШОКТЕРЕК?

Как было сказано в поэме, жизнь Козы, который отправился в Аягоз в поисках своей любимой, обрывается в местности под названием Шоктерек. Когда еще он только собирался в путь, мать юноши Мамабике пыталась остановить его. Но разве Козы мог ее послушать? Он стоял на своем и заверил ее, что сможет преодолеть все препятствия. Так джигит и отправляется в до-

денных в 60-х годах в Пазырыкской долине Восточно-Казахстанской области.

Алькей Маргулан утверждает, что изображения на золотом поясе указывают на место встречи двух влюбленных - Шоктерек. Ведь, как сказано в поэме, спящего под тополем Козы Корпеша Кодар убивает выстрелом, а Баян Сулу находит труп своего любимого. На золотом поясе изображены пожилой человек, держащий узды двух коней, а также сидящая девушка, которая, приподняв на колени еще не остывшее тело молодого джигита, гладит его голову. Значит, сюжет поэмы «Козы Корпеш - Баян Сулу» создан в одно время с золотым поясом (в III-IV веках до нашей эры).

КОЛОДЕЦ, ВЫРЫТЫЙ КОДАРОМ

Помимо мавзолей Козы Корпеш - Баян Сулу, в народе много говорят и о тайне колодцев, вырытых Кодаром. Легенда гласит, чтобы напоить девяносто тысяч лошадей Карабая, Кодар выкопал сорок колодцев. Есть сведения о том, что колодцев было 70.

Какже, Кодар не такой уж и неприятный и неграмотный человек, как можно было подумать. По мнению некоторых исследователей, он был мудрым и храбрым. Доказательством тому служат те самые колодцы. Известно, что девяносто тысяч лошадей поили, не черпая воду бадьей. Если так, то рядом с Кодаром были настоящие мастера копания колодца. Им удалось обеспечить выталкивание воды на поверхность и создать родник.

Секрет всего этого узнал журналист Кайым-Мунар Табеев от кандидата математических наук Каната Ахметова: «Язык природы - математика! Буквы этого языка - треугольник, дуга! А правила измерения участков земли вычисляются с помощью геометрии, которая является одной из ветвей могучей математики. Колодцы нужно выкапывать не подряд, а в форме треугольника. Сначала вы определяете направление движения воды. Затем по течению в трех местах выкапываются колодцы. Водный путь, который соединяется в трех точках, замыкается. Из одной образуется давление воздуха, из другой - давление воды, а из последней - извергается вода». В этом и кроется секрет колодцев, вырытых Кодаром.

Айман ШАРИПХАНОВА

АЗИЛЬХАН НУРШАЙХОВ: ФРОНТОВИК. ПИСАТЕЛЬ. ЖУРНАЛИСТ.

Азил'хан Нуршаихов родился 15 декабря 1922 года в местности Келинсуейги Жарминского района. В возрасте восьми лет будущий писатель переехал с родителями в колхоз «Акбузат», где окончил семь классов школы. С детства он увлеклся литературой, писал стихи, которые публиковались на страницах районных, областных и республиканских изданий.

В начале Великой Отечественной войны 19-летнего Нуршаихова призвали на фронт. Молодой боец сразу проявил бесстрашие перед врагом и смекалку, и вскоре он уже командовал орудием 100-й стрелковой бригады. Фронтовик участвовал в боях на Калининском, 2-м Прибалтийском, 1-м и 2-м Белорусских фронтах.

В 2010 году было обнаружено уникальное стихотворное письмо Нуршаихова, написанное во время боев на Белорусском фронте коллегами из Жарминской районной газеты. В письме А. Нуршаихов обращается к друзьям с такими словами: «Ждите нас, верьте нам и знайте, что мы дойдем до Берлина, и что мы победим!»

Творческая жизнь Нуршаихова была тесно связана с журналистикой. После окончания Великой Отечественной войны он поступил на второй курс филологического факультета Казахского государственного университета, где посещал лекции знаменитого писателя и драматурга Мухтара Ауэзова. После окончания университета Нуршаихов работал в качестве редактора в газете «Социалистик Қазақстан» (сейчас - «Егемен Қазақстан»). В 1953-1956 годах Нуршаихов занимал должность редактора Павлодарской областной газеты «Кызыл ту», а с 1963 по 1965-й был главным редактором республиканской газеты «Қазақ әдебиеті» («Казахская

ЖИТЕЛИ ЖАРМИНСКОГО РАЙОНА СВЯТО ЧТЯТ ПАМЯТЬ О СВОЕМ ЗЕМЛЯКЕ АЗИЛЬХАНЕ НУРШАЙХОВЕ. ВЕТЕРАН ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ, НАРОДНЫЙ ПИСАТЕЛЬ КАЗАХСКОЙ ССР, ПОЭТ, ЖУРНАЛИСТ, ЛИТЕРАТУРОВЕД ОСТАВИЛ СВЕТЛЫЙ СЛЕД В ИСТОРИИ РОДНОГО КРАЯ.

литература»). С 1968 по 1973 год Нуршаихов проработал в издательстве «Казахская советская энциклопедия» на должности заведующего редакцией языка, литературы и фольклора. Впоследствии писатель занимал должность научного сотрудника Института литературы и искусства имени Мухтара Ауэзова.

Параллельно с плодотворной журналистской деятельностью Азил'хан Нуршаихов постоянно занимался литературным трудом. Постепенно формировался творческий стиль писателя, откликнувшегося на события, происходящие в родном Казахстане, много ездившего по стране, изучавшего жизнь людей. Азил'хан Нуршаихов стал мастером очерка, писал повести и романы, его произведения узнавали и ждали читатели.

Нуршаихов написал более 40 книг, в основном посвященных Великой Отечественной войне. Широкою известность литератор получил после публикации в 1976 году романа «Истина и легенда» о Герое Советского Союза и участнике битвы за Москву Бауыржане Момышулы. В 1979 году вышел роман о послевоенной жизни «Годы радости и любви», общий тираж которого составил 52 тысячи экземпляров.

Настоящую любовь и признание писатель Азил'хан Нуршаихов получил благодаря роману «Любовь и счастливые годы» (1970). Произведение привлекло художественным содержанием, продуманным сюжетом, системой построения образов, за которыми уже чувствовалась рука настоящего мастера. В романе поднимались темы чистой любви, безупречной дружбы, раскрывались коллизии человеческих отношений, говорилось о народных традициях и воспитании молодежи. Книга вышла тиражом 52 400 экземпляров и быстро была раскуплена. А читатели завалили письмами издательство «Жазушы» и республиканский издательский комитет с просьбой переиздать ее, что и было сделано в 1972 году: роман дважды был выпущен тиражом 60 тысяч экземпляров. В 1973 году «Любовь и счастливые годы» перевели на русский язык, и последовал новый тираж - 100 тысяч экземпляров.

Главный герой романа Азил'хана Нуршаихова - боец Ербол Есетов - вернулся с Великой Отечественной войны и поступил в университет. Воевал Ербол геройски: так, во время боя в блиндаж попал снаряд, и он, не растеряв-

шись, успел схватить его и вынести. Однако теперь, в мирное время, он не только герой, но и романтик, влюбленный в жизнь. Однажды Ербол нечаянно пролил чернила на белоснежный свитер девушки. Эта неловкость бравого фронтовика стала началом многих событий: он влюбляется в красавицу Ментай. Молодые люди учатся быть верными в дружбе, не отчаиваться и идти навстречу своему счастью, а главное - всегда оставаться достойными высокого звания Человека.

В число других произведений Нуршаихова входят серия очерков «По дорогам Казахстана» (1956 г.), «Истина и легенда», а также повести «Песнь любви» (1964 г.), «Золотая тропинка» (1967 г.), «Девять хвалебных песен» (1977 г.) и другие.

В 1985 году писатель инициировал создание Фонда воспоминаний ветеранов Великой Отечественной войны, деятельность которого была направлена на запись свидетельств о Великой Отечественной войне из первых уст.

Он быстро адаптировался к последним веяниям казахской литературы и казахской журналистики. Что бы он ни писал, он делал это так, чтобы удовлетворить потребности сегодняшнего поколения. Одна из особенностей Азил'хана Нуршаихова как писателя заключалась в том, что, несмотря на солидный возраст, он быстро освоил современные информационные технологии. Раньше он регулярно печатал, но под конец своей жизни пользовался компьютером. Знал механизмы новой техники. А фотоаппарат был спутником писателя-журналиста всю жизнь. Удивительно, но ровесники писателя не смогли быстро приспособиться к последним тенденциям, продолжая писать чернилами и пером. По скорости письма писатель не уступал ни одному из своих молодых коллег.

Азил'хан Нуршаихов считал литературу делом чести и гордости. Он смело проводил стилистические и жанровые исследования, создавая галерею типичных персонажей, идеально воплощающих человечность и настоящую любовь, способствовал формированию этических и нравственных взглядов через систему художественного мышления.

Он добился больших успехов в развитии своей авторской концепции в литературном процессе через монологи, диалоги, раскрывая образ

главного героя, используя в своих произведениях приемы психологии и лиризма. В эпоху современной глобализации, чтобы не потерять национальные обычаи и традиции, он неустанно пропагандировал в своих произведениях прекрасные качества нашей нации, сформировавшиеся веками; с гражданской точки зрения отреагировал на решение насущных человеческих проблем. Иными словами, Азил'хан Нуршаихов сумел успешно превратить свой жизненный опыт в произведение искусства, то есть найти сочетание документальной основы и художественного характера, чтобы по-настоящему связать эти две концепции.

Азил'хан Нуршаихов был лауреатом Государственной премии Республики Казахстан имени Абая и лауреатом литературной премии имени Александра Фадеева. В 2010 году Нуршаихов получил орден «Отан», а в начале 2011 года - президентскую Государственную стипендию.

В 2017 году в Центральном государственном музее Казахстана была открыта выставка, посвященная восьми крупным писателям, в том числе и Нуршаихову. В экспозиции были представлены личные вещи писателя, награды, портреты, афиши и иллюстрации к его произведениям.

В 2019 году в честь писателя была названа одна из улиц Семей.

Незадолго до своей кончины Азил'хан Нуршаихов понес эстафету на спортивном мероприятии Азиада-2011. Через несколько дней писатель скончался в больнице. Это стало огромной потерей для его родных, друзей, читателей и поклонников его таланта. С нами остались его книги - чистый родник казахской словесности, живая память о нем. Впоследствии в Алматы был открыт его мемориальный кабинет.

Сабит Досанов, заслуженный деятель РК, лауреат международных премий им. М. Шолохова и В. Пикаюла, после вести о кончине писателя из Восточного Казахстана сказал:

- Азил'хан Нуршаихов прошел свой жизненный путь как самоотверженный солдат, не щадя жизни для защиты своей Родины, как писатель, книги которого будут жить вечно, поскольку они призывают людей к любви и доброте, как Человек и Гражданин с большой буквы.

Бахыт САРСЕМБАЕВА

<https://vestisemey.kz>

E-mail: gazetavs2002@gmail.com

info@semeytany.kz

Директор Р.А. МОЛДАШЕВА

АДРЕС РЕДАКЦИИ: F18A5H3 г. Семей, ул. К. Мухамедханова, 12.
Тел.: 52-36-57 (приемная); 56-08-03 (отдел рекламы и подписки); 52-07-34 (журналисты); телефакс: 52-04-75 (компьютерный центр).

Газета зарегистрирована в Министерстве информации и общественного развития Республики Казахстан Комитет информации 05 июня 2025 года.

Регистрационное свидетельство № KZ78VU00121172

Газета набрана и сверстана в компьютерном центре ТОО "АВАИ АИМАК МЕДИА".

Отпечатана в ТОО "Печатное издательство агентство "Рекламный дайджест".

г. Усть-Каменогорск, пр. Абая, 20.

Объем 4 у.п.л. Периодичность - два раза в неделю.

За достоверность официальной информации, рекламы и объявлений редакция ответственности не несет. Рукописи не принимаются. Предоставленные материалы не рецензируются. Претензии по публикациям принимаются редакцией в течение месяца. Перепечатка и любое воспроизведение материалов и фотографий издания возможны только с письменного разрешения редакции.

ТИРАЖ ВЫПУСКА - 17 568 экз.

SEMEI tañy

Қазақтың байырғы жерін қашан қазақтар өз бетінше ғылым мен техникаға үйреніп игермейнше, жер жеке меншікке де, қоныстанушыларға да берілмесін.
Әлихан БӨКЕЙХАН

№ 115 (19742) 28 қараша, 2025 жыл

1917 ЖЫЛДЫҢ 17 МАУСЫМЫНАН ЖАРЫҚ КӨРЕ БАСТАДЫ

АБАЙ ОБЛЫСЫНА ТАРАЙТЫН ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ГАЗЕТ ■ СЕЙСЕНБІ, ЖҰМА КҮНДЕРІ ШЫҒАДЫ ■ EMAIL: INFO@SEMEYTANY.KZ

«ТАЗА ҚАЗАҚСТАН»

Берік Уәли:

ТАЗАЛЫҚ ЖҰМЫСТАРЫ МАУСЫМДЫҚ НАУҚАН ЕМЕС

Аймақ басшысы Берік Уәлидің төрағалығымен «Таза Қазақстан» экологиялық бағдарламасының өңірде іске асырылуы бойынша мәжіліс өтті. Жиынға басқарма басшылары, өңірлік департамент, республикалық ұйымдардың филиал жетекшілері қатысты. Аудан, қала әкімдері бейнережимде қосылды.

Бағдарлама аясында атқарылып жатқан жұмыстар туралы Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасының басшысы Марат Теміржанов, облыстық Полиция департаменті жергілікті полиция қызметі басқармасының басшысы Өсет Өтепов, «AMANAT» партиясының Абай облыстық филиалының төрағасы Қанат Әділбай баяндама жасады.

«Таза Қазақстан» экологиялық бағдарламасы аясында өңірде жүйелі жұмыс атқарылып келеді. Облыста 44 іс-шарадан тұратын өңірлік жоспар бекітілген. Биылғы санитарлық-экологиялық екі айлыққа 349 мыңнан астам тұрғын, 15 906 ұйым және 6371 бірлік техника тартылды. 182 мың аула, 3055 парк пен сквер, 1315 ескерткіш тазартылып, 52 мың тонна қатты тұрмыстық қалдық шығарылды. Семей қаласында экологиялық бақылаудың тиімділігін арттыру мақсатында 1937 құдық бұзушылықты тіркеу камерасы жұмыс істейді. Көгалдандыру және абаттандыру бағытында да тиісті жұмыс жүргізілуде. Биыл Семей қаласында алғаш рет 75 мың ағашты толық түгендеуді қамтитын дендрологиялық жоспар әзірленді. Осы жылы қалалар мен аудандарда 70 511 түп ағаш отырғызылды. «Таза Қазақстан» бағдарламасы аясында облыс аумағында полиция қызметкерлері күн сайын аумақтарды абаттандыру ережелерінің сақталуын бақылауға бағытталған рейдтік іс-шаралар өткізуде. Жыл басынан бері құдық бұзушылықтың 9091 дерегі анықталып, жалпы сомасы 74,6 млн теңге көлемінде айыппұл салынды. Сонымен қатар, аудандық жергілікті атқарушы органдарға рұқсат етілмеген қоқыс орындарын жою туралы 171 хабарлама жолданды. «Ғарыш Сапары» ғарыштық мониторингі нәтижесінде облыс аумағында 191 рұқсат етілмеген қоқыс үйінділері анықталды. Оларды жою жұмыстары жүргізілуде. Мәжілісте қоқыс орындарына камералар мен тақтайшалар орнату, аялдамаларға қоқыс жәшіктерін қою, заңсыз қоқыс үйінділерін жою, ағаш егу шараларын тиісті деңгейде

жүргізбеген аудандарға бұл бағыттағы жұмысты ширату бойынша нақты тапсырмалар берілді.

Жиында барлық қала-аудан әкімдері аймақ басшысына «Таза Қазақстан» экологиялық бағдарламасын жүзеге асыру барысында анықталған кемшіліктерді жою бойынша жүргізіліп жатқан жұмыстар туралы ақпарат берді. Облыс әкімі мәжілісте «Таза Қазақстан» бағдарламасы аясында атқарылған шаралардың әлі де толық нәтиже бермей жатқанын атап өтті. Соған орай бұл бағыттағы жұмыстарды үздіксіз жалғастыруды, тұрғындар арасында ақпараттық түсіндіру жұмыстарын жүргізуді, көп қабатты үйлерге қызмет көрсетуші компаниялар мен мердігерлердің жұмысын қатаң бақылауды, құрылыс нысандарын қоршау бойынша кемшіліктерді анықтап, шара қолдануды тапсырды.

«Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев «Таза Қазақстан» экологиялық фестивалінде «Тазалық әр адамнан, әр үйден, әрбір көше мен әр қаладан басталуы керек. Өйткені «Таза Қазақстан» - бұл бір күндік науқан

емес. Бұл – біздің өмір салтымыз», – деп атап өткені баршаға мәлім. Президенттің бастамасымен қабылданған «Таза Қазақстан» экологиялық бағдарламасына облысымызда айрықша көңіл бөлініп келеді. Оны өңір тұрғындары жылы қабылдады. Бүгінге дейін экологиялық бағдарламаны жүзеге асыру бойынша 12 арнайы жиналыс өтіп, тазалыққа қатысты 102 хаттамалық тапсырма берілді. Алайда берілген тапсырмалар бүгінге дейін толық орындалмаған. Қардың жаууы тазалық жұмыстарын жүргізуді тоқтатуды білдірмейді. «Таза Қазақстан» деген жаздық сенбілік қана емес. Сол себепті аудан-қала әкімдері жұмысты дұрыс үйлестіріп, жолға қою керек. Өңірде тазалық жұмыстарын бір сәт те тоқтатмай қысы-жазы атқарылуы қажет. Атап айтқанда, қоғамдық орындарда, әлеуметтік нысандар аумағында, жаяу жүргіншілер жолы мен көп қабатты үйлердің ауласында қар уақытында шығарылып, қоқыс жәшіктері тұрақты тазартылып тұруы керек», – деді аймақ басшысы.

Абай облысы әкімінің баспасөз қызметі

ҚОҒАМДЫҚ ҚАБЫЛДАУ

Облыс әкімі Берік Уәли азаматтарды қабылдау орталығында тұрғындарды жеке мәселелері бойынша қабылдады. Қабылдауға облыстық басқарма басшылары, Семей қаласы әкімдігінің өкілдері қатысты.

ТҰРҒЫНДАР ӨТІНІШІ ӘРАЛУАН

Жеке қабылдау барысында тұрғындар баспамен қамту, медициналық көмек көрсету, жолдарды жөндеу, кәсіпкерлікке грант беруге қатысты мәселелерді көтерді.

Көп балалы ана Меруерт Аймұратова Қарақалпақстаннан өзіне қажетті құжаттарды рәсімдеуге жәрдемдесу жөнінде өтініш білдірді.

Аймақ басшысы қабылдауда азаматтардың өтініш-тілектерін тыңдап, түйткілді мәселелерді шешу жолдарын заңдық тұрғыда түсіндіріп, тиісті басқарма басшыларына, қала әкімдігінің өкілдеріне нақты тапсырмалар берді. Тұрғындар тарапынан қойылған сұрақтар мен көтерілген мәселелердің назардан тыс қалмайтынын, жеке бақылауында болатынын айтты.

«ST» - ақпарат

ТҰРМЫСТЫҚ ҚАЛДЫҚТАР ПОЛИГОНЫНЫҢ ҚҰРЫЛЫСЫ БАСТАЛДЫ

Абай облысының әкімі Берік Уәли Семей қаласының іргесінде бой көтеретін қатты тұрмыстық қалдықтар полигонының құрылыс алаңында болды. Мердігерлер аймақ басшысына маңызды нысанның техникалық параметрлері, жоспарланған қуаттылығы және құрылыс кезеңдері туралы баяндады.

Құрылыстың түркіялық «Maximsan A.T.S ST» ЖШС жүргізетін болады. Жоба құны – 8 млрд теңге. Полигонның қатты тұрмыстық қалдықтарды қабылдау қуаттылығы – жылына 300 мың тонна. Сұрыптау цехының жылдық өнімділігі – 75 мың тонна.

«Осыдан 25 жыл бұрын Семейдегі көпірдің құрылысына да қатысқан едік. Енді, міне, тағы бір үлкен жобаны жүзеге асыруға кірісіп жатырмыз. Абай облысы әкімдігімен қол қойылған ынтымақтастық меморандумы аясында қатты тұрмыстық қалдықтар полигонының құрылысын Семейден 16 шақырым жерде екі ай бұрын бастадық. 100 гектар аумақта әкімшілік-тұрмыстық корпус, сұрыптау ғимараты және басқа да құрылыстардың іргетасы қалануда», – дейді «Maximsan» компаниясының вице-президенті Мехмет Каплан.

Нысанды толық аяқтау және пайдалануға беру 2027 жылдың II тоқсанына жоспарланған. Аймақ басшысы құрылыс алаңын көріп, мердігерлерге жұмысты белгіленген мерзімде әрі сапалы аяқтауды тапсырды.

«Бұл жобаның Семей қаласы үшін маңызы зор. Жаңа полигон іске қосылғаннан кейін облыс орталығындағы қалдықтарды басқару жүйесі жаңарып, экологиялық ахуал айтарлықтай жақсарды», – деді облыс әкімі.

Еске сала кетейік, биылғы тамыз айының соңында аймақ басшысы Берік Уәли мен «Maximsan A.T.S ST» компаниясының президенті Атилла Күршат Дикчи өзара түсіністік пен ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойған болатын. Меморандум аясында Семей қаласындағы бірнеше көшелерге темір жол үсті көпірлерін салу, Мәңгілік Ел көшесі мен Бейбітшілік аралың жалғайтын жаяу жүргінші көпірін тұрғызу, Мақаншы және Аягөз аудандарында көріз-тазарту нысандарын, Семей қаласында қоқыс полигонын, Құнанбай көшесінен Шығыс кентіне дейінгі бағытта автокөлік және

жаяу жүргіншілерге арналған көпір салу, Семейдегі аспалы көпірді қайта жаңғырту, жаңа әкімшілік-іскерлік орталықта заманауи әкімшілік ғимараттар салу сынды бірқатар ірі инфрақұрылымдық жобаларды іске асыру жоспарланған. 1969 жылы құрылған «Maximsan» компаниясы Түркияда және шет елдерде халықаралық әуежайлар, қуатты жылу электр орталықтары, Түркия, ТМД елдері, Еуропа және Африка аумағындағы автомобиль жолдары, тоннельдер мен көпірлер, метро, теміржол жүйелері, қатты тұрмыстық қалдықтар полигоны, әкімшілік ғимараттар, ауруханалар, мектептер мен балабақшалар сияқты ірі жобаларды жүзеге асырған.

Гүлім ЗАМАНБЕКҚЫЗЫ

ФУТЗАЛ АКАДЕМИЯСЫ САЛЫНАДЫ

Абай облысының әкімі Берік Уәли «EA GROUP HOLDING» компаниясының өкілдерімен кездесіп, Семей қаласында балаларға арналған футбол академиясын салу жобасын талқылады.

Жоба аясында әлемдік стандарттарға сай жабық спорт кешені, оқу және медициналық блок, ашық алаңдар, демалыс аймақтары және 150 балаға арналған интернат бой көтереді. Академияда бір мезетте 400–500 бала спортпен айналыса алады.

Аймақ басшысы жобаның өңір спорты үшін маңызды екенін атап, әкімдік тарапынан қолдау көрсетілетінін мәлімдеді.

САЯБАҚ ЖАРЫҚТАНДЫРЫЛУДА

Қарағайлы ықшам ауданындағы жаңа саябақта жайлылық пен қауіпсіздікті арттыру мақсатында жарықтандыру жұмыстары қарқынды жүргізілуде.

Қазіргі таңда жаяу жүргінші жолдары мен демалыс аймақтарына заманауи шамдар орнатылып, саябақ келбетіне ерекше көрік беруде.

Орналылып жатқан шамдар электр үнемдейтін, ұзақ мерзімге арналған LED технологиясымен жабдықталған. Бұл тек энергия шығынын азайтып қана қоймай, айналаны толық жарықтандыруға мүмкіндік береді.

Тұрғындардың қауіпсіздігі мен жайлы демалысын қамтамасыз етуге баса назар аударған мердігер компания жұмыстарды жақын күндері толық аяқтауды көздеп отыр.

Жаңа жарықтандыру жүйесі іске қосылған соң, Қарағайлы саябағы кешкі серуенге одан әрі қолайлы, отбасымен демалатын жанға жайлы орынға айналмақ.

ЖАСТАР ФОРУМЫ ӨТТІ

Семей қаласында дәстүрлі «Бірге! Бір толқында!» облыстық жастар форумы өтіп, жыл бойы белсенділік танытқан жас азаматтар марапатталды.

Шараға облыс әкімінің орынбасары Мейірман Раханов қатысып, облыс әкімі Берік Уәлидің құттықтауын жеткізді. Форум барысында мемлекеттік жастар саясатын жүзеге асыруға үлес қосқан үздіктер анықталды.

«Үздік жастар ресурстық орталығы» аталымында Бесқарағай ауданы жеңіске жетті. Семей қаласы мен Ақсуат ауданының жастар ресурстық орталықтарына арнайы сыйлық табысталды.

АССАМБЛЕЯНЫҢ 30 ЖЫЛДЫҒЫНА АРНАЛДЫ

Қазақстан халқы Ассамблеясының «Бірлік пен келісім жолындағы 30 жыл» атты қорытынды форумы өтті. Шараға өңірлер онлайн қосылып, Ішкі саясат басқармасының өкілдері, ҚХА мүшелері, этномамәдени бірлестіктердің жетекшілері және жастар қатысты.

Форумда Ассамблеяның 30 жылдық жұмысы сараланып, этносаралық келісім мен қоғамдық тұрақтылықты нығайту бағытындағы тәжірибе мен бастамалар талқыланды.

Абай облыстық ҚХА ғылыми-сараптамалық тобының төрағасы Айрат Базенов Ассамблеяның ел бірлігін сақтаудағы рөліне тоқталып, әр ұлттың мәдениеті мен тілін дамытуға жасалған жағдайдың маңызын атап өтті.

Форум елдегі бейбітшілік, татулық және азаматтық келісім қағидаттарының өзектілігін тағы бір мәрте айқындады.

«ST» - ақпарат

2026 ЖЫЛҒА ЖАЗЫЛУ ЖҰРЫП ЖАТЫР ■ ПОДПИСКА НА ГАЗЕТЫ

SEMEI tañy

БІЗДІҢ БЕСҚАРАҒАЙ

ЖАҢА АҚСАМЕЙ

НАШ БЕСҚАРАҒАЙ

ЖАНА СЕМЕЙ СЕГОДНЯ

ЖАҢА УАҚЫТ

НОВОЕ ВРЕМЯ

2026

ОТБАСЫЛЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚ

Қазақтың кең даласы талай тұлғаларды тудырған. Күнделікті өмірде біз көбінесе көзге көрінбейтін, өз еңбегін мақтаншы үшін жасамайтын, бірақ шын мәнінде үлкен істерді тындырып жүрген қарапайым адамдарды байқамай жатамыз. Олардың әр әрекеті жанға жылу сыйлап, қоғамға сенім мен үміт оятатынын көрсек те, елеусіз қалып жатады. Осындай қарапайым адамдардың шынайы тұлғалық қыры мен жүрек жылуын бағаламай өту үлкен қателік болар еді. Сондай азаматтардың бірі – Шұбартау өңірінен шыққан Әділжан Өнербаев.

Талай адамның өміріне араша болып, елге қызмет етіп келе жатқан бұл әулеттің бірнеше буын өкілі өңірге, ауылдастарына өнегелі, құрметті. Ерлі-зайыпты дәрігерлер Әділжан Өнербайұлы мен Қамария Юсупқызы 1965 жылы Семей медицина институтын тамамдады. Жас жұбайлар қол ұстасып бұрынғы Шұбартау ауданының орталығы Баршатау ауылына бет алған... Осы өңірде еңбек жолдарын бастаған олар өздерінің кәсібін ауылды өркендетуге арнап, көп жылдық адал еңбегімен халықтың сенімін жаулап, өңірге белгілі дәрігерлерге айналды. Ерлі-зайыпты дәрігерлердің үлкен қалаларға барып өздерінің біліктілігін көрсетуге де мүмкіндіктері болды. Бірақ олар өздерін маман етіп қалыптастырған елді ешбір жұмаққа айырбастамады. Қиын да жауапты мандықтың қыр-сырын меңгере жүріп, науқастарға жанашырлықпен қарауды үйренген олар өмір бойы бір-біріне қолдау болып, ауылда жүріп-ақ тәжірибелерін шыңдады, үйренгендерін ұрпақтарына да жеткізді.

Дұрыс адам болып қалыптасу үшін отбасында берілген тәрбиенің алар орны бөлек. Отбасылық құндылықтар бұл әулет үшін ерекше маңызды. Олар тек медициналық біліммен шектелмей, бала тәрбиесі мен моральдық принциптерді де үйлестірді. Адал болуды, отанға деген сүйіспеншілікті, жауапкершілік пен адалдықты балаларының бойларына сіңіріп өсірді. Міне, дәрігерлік дәстүр мен отбасы құндылықтары қатар ұштасқан бұл әулет – қоғам үшін нағыз үлгі.

Әділжан Өнербайұлының қызметтегі ұстанымы мен адамдармен қарым-қатынасы қарапайым адамдарға үлгі болатындай. «Олар кез келген қиын сәтте науқастардың жанында болып, толық жазылып кеткенше бақылауында ұстайтын», - дейді көзін көріп,

Адам өмірін сақтау – әр дәрігердің асыл борышы. Ал кейбір отбасылар үшін бұл тек кәсіп қана емес, ұрпақтан-ұрпаққа жалғасып келе жатқан миссия. Бүгін біз сөз еткілі отырған дәрігерлер династиясы - сол құндылықты қастерлеп, адами қасиеттерді жинақтаған тектілер әулеті. Бұл әулет үшін медицина тек мамандық емес, отбасылық дәстүр, адамгершілік пен жауапкершілік. Олар бір-бірінен үйрену арқылы мамандықтарын жетілдіріп келе жатқан әулет. Олар бір-бірінен қолдау тауып келе жатқан үлгілі отбасы. Олар өмір бойы білім мен тәжірибелерін дамытуда қоғамға шынайы көмек көрсетіп келе жатқан әулет.

ДӘРІГЕРЛЕР ДИНАСТИЯСЫ

бірге қызметтес болғандар. Әр аман қалған өмір – адал еңбегінің айқын дәлелі.

Әділжан Өнербайұлы – хирургия саласында 11 мыңнан астам ота жасап, мыңдаған адам өмірін арашалаған білікті маман болған. КСРО денсаулық сақтау саласының үздігі атанып, еркін күрестен КСРО спорт кандидатына үміткер болған, салауатты өмір салтын мұрат еткен жан-жақты тұлға еді. Шұбартау аудандық ауруханасын 40 жылға жуық басқарған Әділжан Өнербайұлы әріптестеріне қатал талап қойса да, науқастарға мейірімді болды, әр ісіне жауапкершілікпен қарады. 2017 жылы өмірден өткеннен, артында қалдырған өнегесі ұрпаққа үлгі болып, жерлестері әрқашан еске алып отырады.

Әулеттің алтын дінгегі Қамария Юсупқызы – терапевт дәрігер болып ұзақ жыл қызмет етті, КСРО денсаулық сақтау ісінің үздігі. Өмірлік серігінің қызметін алаңсыз атқаруына барлық жағдайды жасап, қара шаңырақтың жылуын сақтай білді, ұрпағына тәлімді тәрбие берді. Қамария Юсупқызы әлі

күнге дейін отбасының берекесін сақтап, ұрпаққа өнеге болуда.

Әке мен ана жолын жалғаған Әділжан Өнербайұлы мен Қамария апайдың ұрпақтары да бүгінде елге адал қызмет етуде. Сәуле Өнербаева С.Ж.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университетінің Ішкі аурулар орталығының бас дәрігері ретінде өз ісін барынша жауапкершілікпен атқарып, білімін жастарға үйретуде. Марат Өнербаев – Ауған соғысының ардагері, тәжірибелі хирург, бүгінде Баршатау ауылдық ауруханасының бас дәрігері. Ауылдағы денсаулық сақтау саласының дамуына өзіндік үлесін қосып, халықтың сеніміне ие болып жүрген дәрігер. Ал Қайрат Өнербаев мемлекеттік қызметте, бас маман, әкесінен дарыған табандылық пен еңбекқорлық қасиетін өмірлік ұстанымына айналдырған. Берік

Өнербаев Семей қаласында темір жол саласында қызмет атқарады. Ол да әулет дәстүрін бойына сіңіріп, еңбекқорлық пен жауапкершілікті бірінен биік қояды. Ортасына сонысымен де сыйлы.

Әулеттің кенжесі 1978 жылы дүниеге келген Асхат – Қазақ қаржы академиясын және Қазақ заң академиясын тамамдаған. Асхат прокуратура органдарында қызмет етіп, кейін «Асхат» шаруа қожалығын басқарды. 2023 жылдан бастап Баршатау ауылдық округінің әкімі қызметін атқарып келеді. Асхат Әділжан әулет дәстүрін жалғап, отбасының бірлігін, жергілікті қоғамға қызмет ету жолын дәрменді етеді.

Бұл әулеттің ерекшелігі – әрбір мүшесі өз өмір жолында табысты, бірақ олардың бәрі бір мақсатқа қызмет етеді: адам өмірін сақтау, елге адал

қызмет ету, отбасы құндылығын биік ұстау. Бес баланың тәрбиесі, тоғыз немеренің үлгі алуы, әр ұрпақ өз жолын тандаса да, отбасы дәстүрін сақтау – осының бәрі әулеттің берекесі мен рухани қазынасы.

Дәрігерлік дәстүр ата жолын жалғау, елге адал қызмет ету, адамның өмірін қадірлеу арқылы ұрпаққа үлгі көрсету болса, мемлекеттік қызмет қоғамға пайда әкелу, елдің дамуына үлес қосу, халықтың тыныштығын сақтау болып табылады. Отбасылық құндылықтар мен адал қызмет ету бір-бірімен тоғысқан бұл әулет – айналасына шынайы үлгі.

Отбасылық құндылықтарды сақтау және нығайту – ата-ананың міндеті. Ұрпақтарын тату, бауырмал етіп тәрбиелеп, олардың ерқайсысын қоғамға пайда әкелетін азамат етіп өсіру – нағыз отбасылық құндылық. Бұл ретте Өнербаевтар әулеті – тек Шұбартау мен Аягөздің ғана емес, бүкіл өңірдің мақтаншы. Олардың тарихы – бір отбасының ғана емес, тұтас бір қауымның тарихы. Әр мүшесінің өмір жолы бөлек болғанымен, жүректері ортақ бір ұғымға қызмет етеді: отбасы мен ұрпаққа өнеге қалдыру, қоғамға адал қызмет ету, адамға жақсылық жасау.

Бүгінгі таңда бұл әулет өз миссиясын жалғастырып, ауыл мен өңірдегі денсаулық сақтау, мемлекеттік қызмет және қоғамдық өмірдің әр саласына үлес қосуда. Отбасылық құндылықтарды сақтау – әулет үшін басты ұстаным. Әр ұрпақ ата-анасынан көрген еңбекқорлықты, жауапкершілікті, мейірімділікті бойына сіңіріп, оны өз өмірінде басшылыққа алып жүр. Бұл әулеттің үлкені Әділжан Өнербайұлының қалдырған ең үлкен мұрасы – адамдарға деген құрмет, елге адал қызмет ету. Осындай әулеттер барда қазақ елінің рухани тұғыры мықты, дәстүрі тірі.

Дәрігерлер династиясы – тек медициналық кәсіпті ғана емес, отбасылық құндылық пен адамгершіліктің символы. Мұндай әулеттер – қоғам үшін баға жетпес қазына, ал олардың өмірлік миссиясы ұрпаққа үлгі болып қалады. Денсаулық сақтаудағы кәсібилігі мен отбасылық дәстүрін біріктірген Өнербаевтар, шын мәнінде, халықтың сенімін арқалаған әулет.

Роза ПУШПАҚОВА

ГЕНДЕРЛІК САЯСАТ

ҚАНАТЫМЕН СУ
СЕПКЕН ҚАРЛЫҒАШТАЙ

Қоғамда гендерлік теңдік туралы көп айтылады. Бірақ бұл ұғымның шынайы мәнін ешқандай теория дәлелдеп бере алмайды – оны тек өмір көрсетеді. Қазақстанның әр өңірінде ерлермен қатар жауапты лауазымдарда табандылықпен қызмет етіп, мемлекеттік басқаруда тұрақты нәтижелер көрсетіп келе жатқан әйелдер аз емес. Солардың бірі – Аягөз ауданы әкімі аппаратының басшысы Қарлығаш Рысбекқызы.

1967 жылы Аягөз қаласында дүниеге келген Қарлығаш Рысбекқызының еңбек жолы – нәзік жанның мемлекеттік қызметінің ауыр жүгін қайыспай көтере алатынының айқын айғағы. Кейіпкеріміз еңбек жолын қарапайым оқытушылықтан бастап кейін заңгерлікке бет бұрды. Мамандығын меңгеріп, заң саласында тәжірибесін қалыптастыра жүріп, аудандық әкімдік құрылымында түрлі жауапты қызметтерді атқарды.

1990-жылдары заңгер-кеңесші болып басталған жолы кейін мемлекеттік қызметке жалғасып, ұйымдастыру-кадрлық бөлімнің жетекші маманы, бөлім басшысы, заң бөлімінің меңгерушісі, одан кейін аппарат басшысы қызметтеріне дейін өсті. Бұл кездейсоқтық емес – табандылықтың, кәсіпке адалдықтың, талапшылдықтың нәтижесі.

Елімізде гендерлік теңдік саясаты заңдарда бекітілгенімен, ең маңыздысы, оның күнделікті қызметте жүзеге асуы. Қарлығаш Рысбекқызы секілді азаматтар осы саясаттың қағаз жүзінде емес, нақты өмірде орындалып жатқанын дәлелдейді. Оның 34 жылдан астам жалпы еңбек өтілі, 25 жылдан астам мемлекеттік қызметте тәжірибесі бар.

Бүгінгі таңда әйелдер көбіне әлеуметтік салаларда еңбек етеді деген түсінік елі де бар. Алайда Қарлығаш Рысбекқызының ұзақ жылдар бойғы басшылық қызметтері осы стереотипті бұзып отыр. Әкімдік аппараты – ауданның стратегиялық шешімдер қабылданатын орталығы. Бұл жерде басқару, ұйымдастыру, құқықтық қамтамасыз ету, кадрлық саясат, мемлекеттік тәртіп пен жауапкершілік – бәрі бір арнаға тоғысады. Осындай құрылымды басқарып отырған әйел – гендерлік теңдік саясатының ең пәрменді мысалы.

Қоғамдық көзқарас та өзгеріп келеді. Әйелді «отбасы айналасында ғана жүреді» деген ескі түсінік орнына «кәсіби білікті, басқару қабілеті мықты, қоғамға қажет тұлға» деген жаңа көзқарас қалыптасуда. Қарлығаш Рысбекқызы – осы жаңа парадигманың өкілдерінің бірі. Ол – өз өмірін мемлекеттік қызметке, қоғамға, еңбекке арнаған жан. Оның тағдыры әйелдің бақыты мен қоғамдағы орны әртүрлі формада болатынын дәлелдейді, бастысы, адам өзінің таңдаған жолында табанды болуы.

Гендерлік теңдік дегеніміз – әйелдер мен ерлердің мүмкіндігін теңестіру ғана емес. Ол – әр азаматтың әлеуетін ашуға жағдай жасау. Қоғамда әйелдің қабілеті бағаланса, кәсіби өсуіне жол ашылса, мемлекет те сапалы түрде дамиды. Өйткені басқару мен шешім қабылдаудағы әртүрлілік шешімдердің тиімділігін арттырады. Қарлығаш Рысбекқызының еңбек жолы – осының нақты дәлелі. Ол гендерлік теңдік ұғымын ұранға емес, шындыққа айналдырып отыр. Қоғамның өркендеуі үшін ер мен әйелдің бәсекелес болуы емес, бірін-бірі толықтырып, бірге ілгерілеуі маңызды. Қарлығаш Рысбекқызы сияқты тұлғалар қазақ әйелдерінің қайсарлығын, білімін, жауапкершілігін және мемлекеттілікке деген адалдығын айқындайды.

Мемлекеттің дамуы үшін әрбір азаматтың әлеуеті толық ашылуы керек. Гендерлік теңдік – саясаттың талабы емес, қоғамның қажеттілігі. Ал өзінің еңбек жолы, адалдығы мен табандылығы арқылы биікке көтерілген қазақ әйелдері сол қажеттілікті өз ісімен дәлелдеп жүр.

Қарлығаш Рысбекқызының өмір жолы – қыздарға, әйелдерге және жалпы қоғамға сенім сыйлайтын шынайы өмірлік сабақ.

Р.МАУЫЛХАНҚЫЗЫ

САЛАУАТТЫ ӨМІР САЛТЫ

Аягөз ауданының спорт саласы биыл жаңа белеске көтерілді. Бұл жыл аймақтың спорт тарихында тек жарыстардың көптігімен емес, олардың тәрбиелік, патриоттық және қоғамдық маңызымен де есте қалды. Әсіресе Ұлы Отан соғысындағы Жеңістің 80 жылдығына арналған сайыстар аудан жастарының бойына рух, ерік-жігер және ұлттық намыс дәнін септі. Бір жыл ішінде өткен түрлі спорттық турнирлер ауданды нағыз спорт орталығына айналдырды.

АЯГӨЗ СПОРТЫНДА СЕРПІЛІС КӨП

Аудан орталығы Аягөз қаласында сәуір айында Ұлы Отан соғысындағы Жеңістің 80 жылдығына арналып ағайынды Измайлұтардың эстафетасы өтті. Бұл шара ерлік пен азаматтық борыштың мәңгілік екенін ұрпаққа жеткізудің символына айналды. Эстафетаға қатысушылар соғыс жылдарындағы бауырмалдық пен бірлікті бүгінгі бейбіт күнмен сабақтастырып, жатығулар кезінде де, жарыстарда да майдангерлердің, сол қиын кезеңдегі адамдардың қаһармандығын сезінді.

Сәуірдегі бастама мамыр айындағы спорттық шараларға жалғасты. Мамыр айында дене шынықтыру ұжымдары арасында өткен ашық баскетбол турнирі жыл сайын кеңейіп келе жатқан спорт қауымдастығының одан әрі біріктірілді. Бұл жолғы турнир де жоғары деңгейде ұйымдастырылып, кәсіби және әуесқой спортшылардың шебер ойынымен шынайы тартысқа айналды.

Сол күндері, яғни 10–11 мамырда, Аягөз қаласында балалар, жасөспірімдер және жастар арасында панкратионнан дәстүрлі және элиталық дивизиондар бойынша ашық біріншілік өтті. Панкратион – күш, төзімділік және техникалық шеберлікті талап ететін ежелгі спорттың бірі. Оған қатысқан жастардың дайындығы, кездесулердің қарқыны мен тартысы Аягөздегі спорттық ортаның дамып келе жатқанын айқын көрсетті.

Аудан спортшыларының белсенділігі тек жастармен шектелмейді. Білім беру саласының қызметкерлері арасында ұйымдастырылған еркін күрестен спорт шебері, ардагер педагог Т.Оспановтың жүлдесіне арналған волейбол жарысы мұғалімдердің тек білім берумен ғана емес, дене шынықтыру мен салауатты өмір салтын насихаттауда да үлгі екенін дәлелдеді. Ұстаздардың алаңдағы ойындары өзара ұйымшылдық пен командалық рухтың нақты көрінісі болды.

Ал маусым айының басында оқушы қыздар арасында өткен футбол жарысы ауданда жас буын арасында қыздар спортын дамытуға ерекше мән беріліп отырғанын көрсетті. Бұл бұрын тек ер балалар спорты деп саналатын футболда қыздардың да шеберлік танытып, аудан намысын қорғауға дайын екенін дәлелдеген жарыс болды.

Жаз бен күздің тоғысында Аягөз

тағы да үлкен спорттық орталыққа айналды. 12–13 қыркүйек күндері қалада дәстүрлі садақ атудан Қазақстан Кубогы ұйымдастырылды. Ұлттық спорттың мәртебесін көтеретін бұл жарысқа еліміздің түкпір-түкпірінен спортшылар келіп қатысты. Садақ ату – дәлдік пен сабырдың символы, ал Аягөз топырағында оның өткізілуі қазақы болмыстың, ұлттық рухтың биіктігін паш етті.

Қыркүйек айы бокс спортындағы ірі оқиғамен жалғасты. Қазақстан Республикасының алғашқы сыртқы істер министрі, Аягөз ауданының Құрметті азаматы Телеутай Сқақұлы Сүлейменовтың жүлдесіне арналған 2009–2010 жылдары туған жасөспірімдер арасындағы халықаралық турнир Аягөздің спорттық беделін бірнеше елге танытты. Жас боксшылардың тартысты кездесулері осы өңірден де болашақ чемпиондардың шығатынын айқындап берді.

26–27 қыркүйек аралығында аудан тұрғындары арасында өткен футбол жарысы спорттың бұқаралық деңгейін тағы да көрсетіп берді. Бұл жарысқа ауылдардан да, аудан орталығынан да командалар қатысып, Аягөз жұртының спорттағы белсенділігін дәлелдеді.

Бозай ауылында өткен жасөспірімдер және аудан тұрғындары арасындағы тоғызқұмалақтан XIV ашық біріншілік – жылдар бойы үзілмей келе жатқан ұлттық интеллектуалдық дәстүрдің көрінісі. Тоғызқұмалақ ойыны логика, ой ұшқырлығы және стратегиялық ойлауды дамытатын қазақ халқының құндылығы ретінде жас буын арасында қайта жаңғыртылып келеді.

Қазан–қараша айларында Аягөз ауданы әкімінің жүлдесі-

не арналған кешенді спорттық жарыстар өтті. Жыл бойғы спорттық шаралардың қорытындысы іспетті болған бұл ауқымды шараға әр ауыл мен мекеме спортшылары белсенді қатысты.

Ал 20–24 қараша күндері Олимпиада ойындарының қатысушысы, халықаралық дәрежедегі спорт шебері, жерлесіміз Нұрлан Қойжайғановтың атындағы грек-рим күресінен жасөспірімдер арасындағы дәстүрлі облыстық турнир өтті. Жарысқа облыстың бірнеше ауданынан 60-ға жуық жас спортшы қатысып, тоғыз салмақ дәрежесінде бақ сынады. Жерлес чемпионның құрметіне өткізілген бұл турнир жас балуандарға үлкен жігер беріп, күрес мектебінің Аягөзде өлі де мықты екенін көрсетті.

Бір жыл ішінде өткен осындай ондаған жарыс – Аягөз ауданының спортқа деген ықыласының, жастарды тәрбиелеудегі қарымының, денсаулықты нығайту мен қауымдастықты біріктірудегі күштің көрінісі. Әр турнир – тек жарыс емес, тәрбие, достық, рухани және ұлттық болмысқа қызмет ететін орта. Жеңістің 80 жылдығы аясында басталған спорттық серпіліс ел мен елді, аға буын мен кейінгі буынды жақындастырған үлкен қозғалыс болды.

Аягөз бүгінде тек тарихымен ғана емес, спорттағы жеңістерімен, жоғары деңгейде ұйымдастырылған жарыстарымен, ұрпақ тәрбиесіне қосқан үлесімен де мақтана алатын аймаққа айналды. Спорт арқылы дамуың жаңа биігіне бет алған ауданның бұл қарқыны алдағы жылдары да жалғасары анық.

Еркежан ҚАЙСА

АҒАЛЫҚ ҚЫЛҒАН АБЫЗЫМ

Берік УӘЛИ

Нес-ағамның аққуға айналған жаны жеті қаттан асып ұшып, мәңгілік мекеніне қанат қағып кеткеніне де қырық күн толыпты. Қазанның қара аспанын қақыратып, жай түскендей болған суық хабарға илана алмай, жақсы ағаның арамьыздан аттанғанына сенгіміз келмей есеңіредік.

Бір күні есікті шалқасынан ашып, «Ей, жүгермектер, не айтып жүрсіңдер? Мен Тарбағатай жаққа барып құс салып келдім емес пе!» деп кіріп келетіндей елегізіп жүрдім. Бірақ пенденің дегені болсын ба? Тағдырдың атылған оғы адырнаға қайта салынбайды. Өу баста теңселе жоқтаған қормал ел, ардақты Алаш жұртының жұбатымен көп істің байыбына бара алмаппыз. Қаралы қауым тарап, құсалы кеуде дәтке қуат дегенде қандай асылдан айырылғаныңды білесің. Уақыт жылжыған сайын көңіл шіркін қоңылтақсып, жан дүниенің мүқамалы жоқ үйдей қаңырап тұрғаны. Бойыңды мөңдеткен осы хал – ағаның ақ дидарын көрмегеннен, етегіне оралып еркелемегеннен екен...

Әлқисса, аталы сөзге әуес, өнерге үйір болған бала кезімізден-ақ Нес-ағаның есім-сойына қанық болдық. Сонау қиырдағы алақандай ғана Ойшілікке Алматының аңызға бергісіз әңгімелері еміс-еміс жетіп тұратын. Мұқым шығыс өңірінен шыққан арқар мүйізді алып қаламгерлерімен қатар өртейі қаулаған қара өлеңнің иесі Несіпбек Айтұлының аты да мөш-нүр болған кез. Алғашқы кітабына ақиық Мұқағали Мақатаевтың өзі ақ лебізін білдіріп, ақжол тілепті деп ауылдастар жыр қылып жүрді. Газет-журнал жете қалса, «Шұбартаудың шалқұйрығы өлең жазды ма екен?» деп асыға ақтаратынбыз.

Есейе келе, ертегідей Алматы шаһарына да табанымыз тиіп, білім алдық. Көзіміз көрмесе де көкірегімізде бейнесі жатталып қалған дегдарлармен дидар-ғайып болу бұйырды. Бірақ 2001 жылы Нес-ағамыз Қараөткелге қоныс аударып кеткендіктен етене араласа алмадық. Осы уақыт мені ағамның сом алтындай кесек туындыларына қанықтырып, рухани сырлас іні болуға дайындай түскендей.

Ақырындап ел ісіне араласып, Астанада тұрақтаған соң біздің шынайы таныстығымыз басталды. Бұрын жиын-тойларда, шығармашылық кештерде жиі ұшырасып жүрсек, енді қаршығадай қалғыз аға өз бауырына тартты. Нес-ағаны арқа тұтып, өнегесін тыңдап, тауып айтатын тапқыр сөзіне сүйініп жүрдік.

2010 жылдың басы. Ағамыз 60 жасқа толған торқалы тойы қарсаңында үйіне қонаққа шақырды. Етің астырып, көңілі марқайып, жүзі бал-бұл жанып отыр екен. Дастарқан басында кенішті көкірек келісті әңгіменің тиегін ағытып, өткен-кеткенді қозғап, өлең оқып отырды. Мерейлі жасқа тың жеткенін, іштей шығармашылық зар-күйіне келіп, жаңа биікке қарай ұшып бара жатқанын сөздік. Ас қабырылып, аяқ жинала бастағанда Нес-ағам болмашы ырғалып қойып, сөз бастады.

– Әй, Берікжан! – деді дауысы саңқылдап. – Сен бөтен емессің. Өзіміңді екі туып, бір қалған туған бауыр, ет-жақынмысың. Қазір «Бетпе-бет» хабарын жүргізіп, құдайға шүкір, есіміңді ел-жұртың біледі. Міне, Биыл мына жаман аға алпыс деген арғымаққа мініп отыр. Сен ағана қолғабыс етіп, осы тойдың бір жағынан шығыс! – деп қолқа салып, тойдың тізгінін ұстатты. Жауапкершілігі ауыр жұмыс болса да кеудемді бір жылы ағыс шарпып өткендей болды. Бостандық жырының бозжорғасы саған сеніп жүк артып тұрса, белің қайысса да көтерудің өзі ғанибет емес пе?! Дүбірлі тойға білек сыбанып, құлшына кірістік. Қолымыздан келгенің бәрін жасауға бар күш-жігерімізді салған болдық. Ақынның ақ байрағын желбіретіп, қара өлеңнің мерейін көтерген естен кетпес той өтті.

Біздің басымыз Астанада түйіссе, аталарымыздың жолы сонау Тарбағатайдың тарғыл белдерінде тоғысыпты. Нес-ағамның да, менің де атам – құс баптап, бүркіт салған жан-дар. Атам Құрманғали мен Айт ақсақал үзегіңіс жолдас, асықты жілік ұста-сып сыйласқан дос болыпты. Соңына нәкер ертіп, қолына құс қондырып, салтанатты саятшылық ғұмырды қатар кешіпті. 2019 жылы туған ауылым Ойшілікке барып, мектептегі ұш сыныпты қажетті құралдармен жарақтан-

Белгілі ақын, мемлекеттік сыйлықтың иегері Несіпбек Айтұлына арналған бұл естелік-эссе 2023 жылы 25 қарашада «Айқын» газетінде жарық көрген болатын. Ақынның 75 жылдығына орай қайыра басып отырмыз. Осы орайда биылғы 30 қарашада Семейдегі «Ес-Аймақ» рухани орталығында, Несіпбек Айтұлының туғанына 75 жыл толуына орай, «Сәуле ғұмыр» атты ақынды еске алу кеші өтетінін хабарлаймыз.

дырып, игі іс жасап едік. Сондай салиқалы сапардың болғанын Нес-ағаңа әңгімелеп берген болатынмын. Ағаның көңілі босап, қатты тебіренді. Көп ұзамай бозжорға қаламынан:

Айналған өз тұсында аты аңызға,
Құс салған екеуміздің атамыз да.
Шын болса атамыздың аңшы екені,
Кеміріп ақ қағазды жатамыз ба?
Бар ма екен аталардан
қымбат адам,
Көктедік солар берген мың
батадан.
Қондырып қолға қыран
көрмесек те,
Шошайып шықпаймыз ба қырға та-
ман? – деп басталатын керемет өлең
туды. Осы бір ғана өлеңге атамыздан
бізге дейінгі тұтас дәуірді сыйдырып,
есектікіш орнатып кетті. Бұл өлең ақе-
діл ағаның інісінің мойнына көзімдей
көр деп ырымдап таққан бойтұмары
деп білемін.

Иә, Нес-ағаммен дидарласқан әр сөттің өзі бағалауға тұрарлық. Бірде қайынағам Бақәділмен бірге моншаға бара қалсам, КСРО-ның Халық әртісі, Мемлекеттік сыйлықтың иегері, қазақтың аса көрнекті композиторы, профессор Еркеғали Рахмадиевті қолтықтап парға кіргізіп, ағасына інілік ізет көрсетіп, Нес-ағам да сонда жүр екен. Мені қастарына шақырып алды. Ой мен қырдан неше түрлі әңгіме қозғап, желпініп отырған бір сәтте, Еркеғали аға Нес-ағаға:

– Әй, Несіпбек, ертең мен де өлермін, сайтан емеспіз ғой, сен сонда мені қалай жоқтайсың? – демесі бар ма?!
Нес-аға іркілместен:
– Халқым деп көкірегің қақыраған,
Өмірден сен де өттің-ау,
батыр ағам.
Жұтпаған қай жақсыны сұм
жалғанда
Жалмауыз ажал деген аты жаман»,
– деп суырып салды. Еркеғали аға мәз болып, рахаттанып бір күлді.

Кейін Еркеғали Рахмадиев ағамыздың да кесімді күні жетіп, бақиға аттанды. Мен «Егемен Қазақстан» газетін қарап отырып, Нес-ағаның баяғы моншада айтылған бір шумақ өлеңі ары қарай өрбіп, «Елінің еркесі едің, серкесі едің» деген тақырыппен, Еркеғали ағасына арнап жазған қаза жырын тауып алдым. Қазанаманы оқып болып, ағалардың тірліктегі сыйластығы мен қимастығы саналы жастарға ой салатынына көзім жетіп еді. Нес-ағаң бізге аға болғанымен, өзі де біреуге іні екенін көрсете білді.

Нес-ағамның 70 жылдық мерейтойы пандемияның кесірінен уақытында өтпейтін болды. Ақын Ербол Алшынбай бауырымды жанымға ертіп, ат-шапанымызды алып үйіне құттықтай бардық. Балаша мәз болып, құшақ жайып қарсы алды. Өдетінше былқытып ет астырып, сары қымызын сапырып отыр екен. Жаңа жазған жырларын оқып, көкейінде қордаланған көп әңгімені ақтарып отырған.

– Берікжан! – деді кенет қазан-ошақ жақта ас-ауқат әзірлеп жүрген келініне қарап, – мына келінімің ай-күні толып отыр. Атасына шекесі торсықтай ұл сүйдірмек. Есіміне сенің атыңды қоямыз, – десін.
– Япырай, Нес-аға! Сөзіңіз аузыңызда, сауға, – дедім енді болмаса азан шақырылып кетердей абдырап.
– Аға, біз әлі жаспыз, үлкендердің жалғасымыз ғой, балаға менің атымды емес, әкемің атын қойсаңыз қалай болады?

Ағам риза болғандай басын шұлғып, осы сөзге келісіп уағдаластық. Кейін, айтқандай, немересінің атын Уәли қойды. Атустарға тайымызды атап, шілдеханасына барып тағы бір арқа-жарқа болып қайтқан едік...

Осылайша, Есіл бойындағы есіл күндер бірінен кейін бірі алмасып сырғып жатты. Ағаның ақжайлаудай үйін-

АТАМ ЖҮР ТҮСІМЕ ЕНІП (Берік УӘЛИГЕ)

Айналған өз тұсында аты аңызға, Құс салған екеуміздің атамыз да. Шын болса атамыздың аңшы екені, Кеміріп ақ қағазды жатамыз ба?

Бар ма екен аталардан қымбат адам, Көктедік солар берген мың батадан. Қондырып қолға қыран көрмесек те, Шошайып шықпаймыз ба қырға таман?

Мінбеген жан емеспіз атқа бұрын, Көшеде жүреміз бе таптауырын? Бүркіті түлкі бүрген атақ құсап, Сен де бір бүрқыратып шап, бауырым!

Армансыз атамыздай күн кешірмей, Өмірден өтеміз бе бір кесілмей? Томаға киген қыран түк көрмейді, Керінер қараңғылық түрмесіндей.

Тіршілік кейде жолды қиындатып, Батамын мен де мұңға миым қатып. Сол кезде бір жүйрікке қарғып мініп, Жапанға кетсем деймін құйындатып.

Амал жоқ, кейін туып, кеш түледің, Шаңқылдың қырандардың естімедің. Атының бүркітіне жем бермедің, Тұғырда сілкінетін төсті керіп.

Саятта бір-біріне болған сыңар, Таулардан көрінбейді енді аңшылар. Ақиық аталардың бойындағы Қысиет қанымызда қалған шығар.

Қыраны қия беттен түскен іліп, Біздерге қайда бүгін құсбегілік? Қайтайық Тарбағатай жаққа барып, Атам жүр маза бермей, түске кіріп.

Несіпбек АЙТҰЛЫ

де көсіліп жатып көңілдегі көп ойды тербейтінбіз. Былтыр «Хабар» агенттігінде жұмыс істеп жүргенімде айтқан бір, сөзі енді ойласам, көмейіме өксік болып тығылады.

– Әй, Берікжан, – деді мейірім тунған үйімен. – Сен еліміздің басты арнасында жүрсің. Бізді қашанғы жүреді дейсің, мың жасайтын құзын емеспіз ғой! Көкіректе қатталған сыр көп, бөріні сарқа айтқым келеді, мені жақсылап жазып алсаңдаршы! Көңіл түпкіріндегі көмбени өзімізмен бірге алып кетпей, соңыға мұра етіп қалдырайын. Қазір көрсете алмасаңдар, мен қайтыс болған соң көрсетесіңдер ғой. Мен сендерге ешкім білмейтін көптеген тың деректер берем, – деді.

Мен Ербол Алшынбай бауырыма талсырма беріп, осындай мықтылықты тұлғалардан сұхбат алайық деп жаңа жобаны бастадық. Тұрсын Жұртбай ағамыздан алып, енді Нес-ағамызды түсіреміз деп жүргенде Ерболдың эфирге шығуына бір кісілер қарсы болып, жолымыз жабылып қалды. Енді көзі кеткен соң «сол жоба

жарық көрмесе де, жазып алу керек еді» деп бармақ тістеп өкініп отырмын.

Өткен күндерді ой елегінен өткізсем, Нес-ағам сол кездерде өзінің кететінін білген сияқты. Соңғы жылдары әлеуметтік желіде де белсенді болып, жауһар жырларын үзбей жүктеп отырды. Өз замандастарының ішінде әлеуметтік желіні меңгеріп, жүйелі де сапалы жүргізгендер некен-саяқ. Осының бәрі ажал сағатының таяп келе жатқанын сезген ақын жанының шырқырап зәу биікке самғауы сынды. Оны өмірінің соңғы кезінде төсек тартып жатып жазған мірдің оғындай жырларынан да аңғара алдық. Жарық күнге риза-қош ай-тып, бұрынғылар кеткен жолға түскенімен, көкірегінде қанбаған мейір, сарғалдақ сағыныш кетті...

Алғаш қатты жығылып ауруханаға түскен жазда Ербол Алшынбай екеуміз көңілін сұрай бардық. Аз-кем әңгіме айтып, суретке түстік. Жай оғындай жарқылдап тұратын Нес-ағам қоштасқандай болып отырды.

– Бұл не жатыс, аға! Ақсуатта Дулат

Тастекеев бауырыңыз өткізетін айтысқа бірге баруымыз керек. Тезірек тұрыңыз, жолға жиналамыз, – дедім қалжыңдап.

– Кетіп қалып жатсам, мені Ұлттық пантеонға қойындар. Осы сәлемімді үлкен кісіге жеткізесіңдер. Егер шамаларың келмей жатса, Қабдеш ағамның қасына барып жатсам деймін, – деді.

– Ондайды айтпаңыз, аға, жазылып кетесіз, – деп біз шыр-пыр болдық.

Қазақ әдебиетінің қабырғалы қос қара нары Қабдеш Жұмаділов пен Несіпбек Айтұлының бір кездері болмайтын іске бола шекісіп қалғаны шындық еді. Бірақ өмірінің соңында кешу сұрасып, бір-бірімен татулас-ты. Қабдеш аға қайтыс болып, ылтыр басы жаңадан көтеріліп, ас берілгелі жатқан. Ақсуатта айтыста жүргенбіз. Нес-ағаға келіп:

– Нес-аға, мына асқа сіз де барсаңызшы. Көлденен көз аралары сол беті суып, өкпе-реніші әлі тарқампапты демесін, – дедім.

– Әй, Берікжан, сол күні немеремнің тойы еді, – деді.

– Аға, той күнде болады. Ал ас бір-ақ рет беріледі ғой, – дедім.

Кесімді сөзімді айтам деп ойланyp қалды. Бір айналып келіп арқамнан қағып:

– Әй, Берікжан, сен өте дұрыс айттып отырсың. Менің барғаным оң болады. Арнауымды оқып, ағама дұға бағыштап қайтам, – деді.

Бірге асқа бардық. Нес-ағам күркіреп өлең оқыды. Абыз жазушының рухына құран бағыштадық.

Астан қайтып келе жатқанда: «Бір жеңілдеп қалдым», – деді күрсініп.

Мұны аруақтың алдындағы арлыу, інілік тағзым, биік құрмет деп қабылдадым. Сол сапарда ағасының рухымен тілдесіп қайтқан секілді. Ұлттық пантеонға жатпасам, тоғыз жолдың торабына барып, ағамның қасына жантаяын дегенінен соны аңғардым...

Ал Тұрсын аға мен Нес-ағаң ғұмырлық дос, өмірлік жан аямас серік екені баршаға мәлім. Бір-бірімен қалжыңдасқанда уытты сөзіне шыдап тұрудың өзі мүмкін емес. Сөні бір-бірінен қызғанған болып еркелетіп жүретін.

– Несіпбекте нең бар, сен менің бауырымсың, – дейтін Тұрсын ағам кездесе қалса.

– Иә, иә, аға, сіздің бауырыңызбын, шүбәңіз болмасын, – деймін күліп.

– Әй, сен Тұрсынға неге жолап жүрсің?! Кімнің бауырысың өзі? – дейді Нес-ағам кездесе қалса.

– Ойбай, аға, сіздің бауырысың екенім ай мен күндей ақиқат қой, – деймін. Бір күні екі нар қатар кездесіп қалып, «Сен өзің кімнің бауырысың, анығын айтшы?» – деп ортаға алды. Мен сасқанымнан күле бердім.

– Екеуіңіздің де бауырыңыз емесің бе?! – деп қыспақтан зорға шығып едім.

Есіл ағаларым менің! Ағаның шүлен шуақты мейірімін, жылы қамқорлығын, жарқын бейнесін ойлағанда, аңызға бергісіз есіл күндер айналып ұшқан алты аққудай көз алдына келеді.

Әкем де осы – қара өлең, Шешем де осы – қара өлең. Қара өлеңім тұрғанда...

Қалай ғана мен өлем?! – деп жырлаған Нес-ағамыз бүгін ортамызда жоқ. «Дидарың ғайып болғанымен де, жырларыңның ажары қашанда ашық, қазақтың киелі сөзінің нысаналы ұстыны болып қала бермек» деп соңында Тұрсын досы қалды. Абзал жұрты Алашы су жорғадай тайпалған өлеңін, дегдар тұлғасын ұмытпақ емес!

Өткенге салауат, өліге иман тілеп от орнында қалған біздің ендігі жұбаныш – жадымызда таңбаланған естеліктер. Қимас сәттерден, аялуы шақтардан қалған ертегіге бергісіз естемелер жаныңды елжіретеді. Қоңыр қазақтың мінезімен басымыз қосыла қалса, аға туралы ақжайнақ күндердің таусылмас қызығын айтамыз. Рұлы елдей болып ортамызды толтырған Нес-ағаң барда айдынымыз шалқып, асқарымыз биік-теп жүріпті. Кеудені құсы кеткен көлде, елі көшкен белде қалғандай жалғыздық кернейді. Оның бәрінен ағаның «Аққудың көз жасындай көлге тамған» шығармалары құтқармақ. «Мені сағынсаң, аға-бауыр болып бірге кешкен күндерді есіңе алу» деп өзі келіп жұбар-тардай...

Жаныңыз жұмақтың төрінде, рухыңыз бейіште шалқысын, қазақ поэзиясының дарига-дәурені!

ҚҰРАЛАЙ-ҒҰМЫР

Мына күннің алды – жанбыр, арты – қар, Тонған жаным торғайдайын қалтырар. Ғұмыр, сіре, қызыл шақа құралай, Туа сала сан жығылып, сан тұрар. Мына түннің арты – боран, алды – қар, Жыласан да сынайы жоқ зарды ұғар. Қар үстінде қалтыраған нәресте Қайда барар, қай тарапқа қаңғырар? Қорғанысызға жер бетінде жоқ пана, Жемтік болар жыртқышқа да, оққа да. Құлдыраған сәби-жүрек тобықтай, Құстай ұшып жанын сақтар тек қана. Кім біледі алдында не күтіп тұр. Жүгірмесе жоғалтардай жұтып қыр. Ызғарлана түпсіз қойнын ашады, Шексіз өлем бермейтұғын бітіп бір. Сенделеді қирынына шыға алмай, Жүрегіне біреу пышақ сұғардай. Төбесінен мың бөлекет ұлиды, Күтір-күтір аспан мұзы сынардай. Ғұмыр, сіре, жез киіктің лағы, Таптырмайды шөлдегенде бұлағы. Ортасында өмір менен өлімнің, Күндіз-түні елөңдейді құлағы. Құралайым, тұра берме құр қарап, Жон теріңді сыдырғанша бір қабат. Онсыз-дағы құдіреттің көк іті, Тарпа бас сап, талап жейді жұлмалап.

КӨК ТҮТІН БОП...

Мен тұрамын шулы қала ішінде, Түк көрмеген, түк сезбеген пішінде. Жасырғаным – таңдайымның астында, Талшық қылған тарамысым – тісімде. Жел тимеген тағысы едім даланың, Қамауына тез көндіктім қаланың. Күн қабағын шүкіршілік етемін, Елден асып, енді қайда кетемін? Осы болса – менің Мекке, Мединам, Осы болса – уя салған мекенім! Шулы ортаға келген жоқпын беркеге, Қуғанменен, арманға адам жетер ме? Тар қалаға тағдырымыз байлағам, Кең даланың құшағынан кетерде. Мұны өзімнен басқа, сіре, кім ұғар, Жөнім де бар жәрмеңкеге құнығар. Бұл қалада жер-жананның жыны бар, Бұл қалада жеті атамның құны бар. Бұл қалада өмір сүрер онай кім? Бұл қалада тоналмайын, тонаймын: Сылдырына зар боп жүріп бұлақтың, Сыбырына зар боп жүріп тоғайдың. Бұл қалыппен жүре берсем, жаным-ай, Түбінде бір өзімді-өзім танымай, Көк түтін боп көкке қарай ұшармын, Жер бетінің тынысына жарымай.

Көлеңкеменен басқа сонда нем қалар, Өз білгенін оқи берсін молдалар. Қаралы бір қара сызық тартылып, Аспан менен жер ортасы жалғанар. Сонда менің біткен жаным тоналып, Кең аспанның аясында демалып, Кешкі бұлталы күреңітіп жарармын, Батқан күннің шапағына оранып...

БӨЛІНДІМ ТҰҒАН ҮЙДЕН

Несіне елес қуып, іздедім бақ, Шаршадым түсемін деп ізге жұмбақ. Бауырым, тіршіліктің үйір дані, Болғанмен біреуге – арзан, бізге – қымбат. Сол үшін Алтай бардық, Арқаны астық, Жалғанның жарығына жанталастық. Таяқты тар көпірде көп жедік те, Аяқты ақсақ аттай тарта бастық. Батыр да қылышынан қан сауғалар, Басына бейнет түссе жан сауғалар. Өкенің тозған тоны қырық жылғы, Боранда қайсымызға қамсау болар? Бөліңдім туған үйден мен ертерек, Көрмедім ағайынға көп еркелеп. Жатырмын енді, міне, жар түбінде, Теректі өзім еккен көлеңкелеп. Кім ұғар сен сезбесен бұл жайымды, Біртіндеп тұла бойға мұң жайылды. Болашақ не сыйларын өзі білер, Өзірге аман жүрген күн қайырлы.

Өмірдің әрбір жазы, әрбір қысы, Келмейді өсте сырын алдырғысы. Шығары қай жағыннан тағы жұмбақ, Дамылсыз ұшып-қонған тағдыр құсы. Арманды құып бақтым бір кісідей, Жолымды кесті қанша жынды сүрей. Туған жұртқа тірек болу – ерге сын, Құлдықты енді Құдай басқа бермесін. Атаң өлсе, өзің ата боларсың, Өшеқан да Отан өле көрмесін! Әкең өлсе, шешен өлсе, жылдарсың, Балаң өлсе, бір жығылып тұрарсың. Отан өлсе, опырылып түскенің, Күңіреніп көрге бірге құларсың. Біздің Отан өліп, қайта тірілген, Біздің Байрақ құлап, қайта тігілген. Опат болған ерлер рухы оянар, Отан деген лебіз шықса тілімінен. Отанменен аспандағы Күн егіз, Екеуінің амандығын тілеңіз. Жас азамат, бұл Отанның қадірін, Бодандықта болған біздер білеміз! Талайдың шындық көзі деп жүргені – Мылтықтың үңірейген ұңғысы ғой. Қайғыдан қатырмаса жаныңа мұз, Адамға өткен күннің бәрі де аңыз. Бауырым, бақыт деген құстың сүті, Таңдайға жоқты қалай тұтызамыз?

АҚСУАТ

Аудан әкімінің тапсырмасымен 60 жылдық елді мекеніне баратын автокөлік жолында қардан тазарту жұмыстары жүргізілді. Қар қалың түскендіктен тұрғындардың еркін қатынауын қамтамасыз ету мақсатында арнайы жол тазалау техникалары жедел түрде іске кірісті.

ЖОЛ ҚАУІПСІЗДІГІ БАСТЫ НАЗАРДА

Нәтижесінде елді мекенге қатынайтын негізгі бағыттардағы қар үйінділері аршылып, көлік қозғалысы қалпына келтірілді. Бұл шара тұрғындардың күнделікті тұрмыс-тіршілігінің тоқтаусыз жалғасуына, әлеуметтік нысандар мен қызметтердің үздіксіз жұмыс істеуіне мүмкіндік берді. Аудан әкімінің тапсырмасына сәйкес "Ақсуат" коммуналдық мекемесінің техникалары жерге қар түсе сала аудан орталығының ішкі көшелерін тазарту жұмыстарын жүйелі түрде жүргізіп келеді. Қазіргі уақытта бірнеше арнайы техника мен қызметкерлер тобы аудан ішіндегі жолдардағы қардан тазартып, қар үйінділерін шығаруда, көлік және жаяу жүргіншілер қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында тәулік бойы жұмыс істеуде.

Коммуналдық сала мамандары жол бетінде жиналған қарды аршу ғана емес, сонымен қатар тайғақтың алдын алу жұмыстарын да жүзеге асыруда. Қажетті учаскелерге құм-тұз қоспасы себіліп, тротуарлардың да тазалығы назардан тыс қалған жоқ. Жүргізіліп жатқан жұмыстар қыс маусымында көлік қатынасын үздіксіз қамтамасыз етуге, тұрғындардың қауіпсіздігі мен қолайлы тіршілігін сақтауға бағытталған. Аудан әкімдігі алдағы күндері де ауа райы қолайсыздығына байланысты коммуналдық қызметтер күшейтілген режимде жұмыс істеуге дайын екенін мәлімдеді.

Өз тілшіміз

БЕСҚАРАҒАЙ

ЕҢБЕГІ МАРАПАТҚА ЛАЙЫҚТЫ

Ауыл шаруашылығы және қайта өңдеу саласы қызметкерлерінің кәсіби мерекесіне орай облыс орталығында дәстүрлі «Алтын күз» салтанатты жиыны өтті. Іс-шара Семей қаласындағы Абай атындағы кітапханада ұйымдастырылып, өңір агросекторының дамуына үлес қосқан үздік еңбеккерлерге құрмет көрсетілді.

Мерекелік шарада Бесқарағай ауданының шыққан және ауданда еңбек етіп жүрген бірқатар азаматтардың еңбегі жоғары бағаланып, мемлекеттік және салалық наградалар табыс-талды.

Атап айтқанда, Бесқарағай ауданының тұрмасы, ауданның Құрметті азаматы, «Прииртшы бройлер құс фабрикасы» ЖШС директоры Балтабек Наурызбаев «Құрмет» орденімен, «BA AgroGroup» ЖШС механизаторы Мұхамедхан Асанбеков III дәрежелі «Еңбек Даңқы» орденімен, «BA AgroGroup» ЖШС директоры Азамат Аубакиров «Абай облысына сіңірген еңбегі үшін» төсбелгісімен марапатталды. Ал «Мукинов» шаруа қожалығының басшысы Хибидулла

Мукинов «Абай облысына сіңірген еңбегі үшін» төсбелгісін және Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің алғыс хатын, «Азамат-2» ауыл шаруашылық өндірістік корпоративінің жұмысшысы Ринат Асхатұлы «Ауыл шаруашылығы саласының үздігі» төсбелгісін иеленді.

Был алғаш рет агросектордың үздік мамандарына 10 автокөліктің кілті табыс-талды. Соның ішінде «BA AgroGroup» ЖШС агрономы Медеухан Әнуарбекұлы «Үздік агроном» атағын жеңіп алды.

Бесқарағай өңірінің атын асқақтатып, ауыл шаруашылығы саласының дамуына үлес қосып жүрген барша марапат иелеріне аудан тұрғындарының атынан алғыс білдіреміз.

Шайза ДОСКЕЕВА

БОРОДУЛИХА

АУЫЛЫНЫҢ ДАМУЫНА ҮЛЕС ҚОСҚАН

Бородулиха ауданына қарасты Петропавловка ауылындағы елге еңбегі сіңген, ауылдың әлеуметтік дамуына ұдайы үлес қосып келе жатқан азаматтардың бірі – шаруашылық жетекшісі Евгений Геннадьевич Жбратов. Қай істің де басы-қасынан табылатын, туған ауылына жанашырлықпен қарайтын ол өңір тұрғындарының ерекше құрметіне ие.

Евгений Геннадьевич «Жасмин» шаруашылық серіктестігін басқара жүріп, ауылдың әлеуметтік мәселелеріне әрдайым назар аударып келеді. Ол көптеген жылдар бойы округтегі аз қамтылған отбасыларға, көп балалы және жалғыз басты тұрғындарға тұрақты көмек көрсетіп, жергілікті меценат ретінде танылған. Ауыл инфрақұрылымын жақсартуға да белсенде атсалысып жүр. Оның демеушілігімен бірқатар елді мекендерде көше жарығы орнатылып, жолдар тегістелді. Білім саласын қолдау да оның басты бағыттарының бірі. «Мектепке жол» акциясы аясында аудан оқушыларына қажетті оқу құралдарын алуына қолдау көрсету шаруашылықтың дәстүріне айналған.

Сонымен қатар Петропавловка бой көтеруі жоспарланған спорттық-сауықтыру орталығының жобалық-сметталық құжатын әзірлеуге де жеке қаражатынан қаржы бөліп, ауыл жастарының бос уақытын тиімді ұйымдастыру жолында мүмкіндік жасап, өз үлесін қосты.

Қыс мезгілінде қар тазалау, су тасқынына қарсы шаралар, рұқсатсыз қоқыс орындалуын жою сияқты жұмыстарға техникалық көмек көрсетіп отыруы – оның ауылды таза әрі қауіпсіз ұстауға деген жауапкершілігінің белгісі.

Қожалықта бүгінде 15 адам тұрақты жұмыспен қамтылған. Бұл – ауылдағы әлеуметтік тұрақтылықты сақтауға үлкен үлес. Соңғы жылдары шаруашылық өндірістік базасын жаңартып, егістік көлемін ұлғайтып, мал басын көбейтіп келеді. Машина-трактор паркi толық жаңартылып, шаруашылықтың материалдық-техникалық әлеуеті нығайған. Жбратов басқарып отырған шаруашылық – округтегі ең ірі және тұрақты дамып келе жатқан қожалықтардың бірі. Соңғы үш жылда экономикаға 500 миллион теңгеден астам инвестиция құйылған.

Ауылдастары Евгений Геннадьевичті, ең алдымен, қарапайым, еңбекқор, адал жан ретінде таниды. Жұмыста талапшыл, қарым-қатынаста ашық азамат ауылдастарының мәселесіне де бейжай қарамайды. Үлгілі отбасының иесі, үш баланың ардақты әкесі, қоғамдық өмірдің бел ортасында жүретін азаматтың ел ішінде беделі жоғары.

Осы еңбектері мен ауылдың дамуына қосқан елеулі үлесі үшін Евгений Геннадьевич Жбратов III дәрежелі «Еңбек Даңқы» орденімен марапатталды.

Бұл марапат – оның кәсіби еңбегінің ғана емес, туған жерге деген жанашырлық көзқарасының, азаматтық ұстанымының лайықты бағасы.

Шайза АСАНҚЫЗЫ

ЖАРМА

Жарма ауданы әкімдігінде сыбайлас жемқорлықтың алдын алу мәселелеріне арналған оқыту-танымдық жиын өтті. Іс-шараға мемлекеттік дербес бөлім басшылары мен мемлекеттік қызметкерлер, қала, кент, ауылдық округ әкімдері, сондай-ақ Жарма ауданы әкімінің аппарат басшысы, әдеп жөніндегі уәкілі Қанат Шаймұратов қатысты.

ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ЖОЛ ЖОҚ!

Кездесуге арнайы шақырылған спикерлер қатарында ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігі Абай облысы бойынша департаментінің сыбайлас жемқорлықтың алдын алу басқармасының бас маманы Бауыржан Асхатбекұлы мен «Тәуелсіз зерттеу орталығы» қоғамдық бірлестігінің жетекшісі Жанар Қабидуллқызы қатысушыларға сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың өзекті бағыттары жөнінде мазмұнды ақпарат ұсынды. Семинар барысында мемлекеттік қызметтеп сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін ерте анықтау және олардың алдын алу тетіктері, қызмет-

тік этиканы сақтау талаптары, мемлекеттік аппараттағы ашықтық пен есептілікті күшейту жолдары жан-жақты талқыланды. Спикерлер адалдық құндылықтарын кеңінен насихаттаудың, қоғам мен мемлекеттік органдар арасындағы өзара сенімді нығайтудың маңызын атап өтті. Сонымен бірге қатысушыларға нақты мысалдар арқылы жемқорлықтың құқықтық салдары, профилактикалық жұмыстардың тиімді моделдері және мемлекеттік қызметшілердің мінез-құлқы стандарттары түсіндірілді. Оқыту барысында интерактивті әңгімелесу әдістері қолданылып, пікір алмасуға кең мүмкіндік жасалды. Іс-шара соңында семинар-

ға қатысушылар мамандарға өздерін қызықтырған сұрақтарын қойып, практикалық ұсыныстар мен кәсіби кеңестер алды. Кездесу мемлекеттік қызмет жүйесінде адалдық, әділдік және ашықтық қағидаттарын нығайтуға бағытталған маңызды басқосулардың бірі болды.

ЖАРМА

ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ЖОЛ ЖОҚ!

Еркежан ҚАЙСА, «Semei tañy»

ЖАРМА

ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ЖОЛ ЖОҚ!

Еркежан ҚАЙСА, «Semei tañy»

Осыған орай, Жарма ауданында кең ауқымды акция ұйымдастырылды. Қоғамдағы қауіпсіздік пен адам құқықтарын қорғауға бағытталған бұл маңызды шара Абай атындағы кәсіпалы мектеп-гимназиясы қабырғасында өтті.

Жарма ауданының Достық үйі ұйымдастырған іс-шараға Аналар кеңесінің мү-

ЖАРМА

ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ЖОЛ ЖОҚ!

Еркежан ҚАЙСА, «Semei tañy»

Осыған орай, Жарма ауданында кең ауқымды акция ұйымдастырылды. Қоғамдағы қауіпсіздік пен адам құқықтарын қорғауға бағытталған бұл маңызды шара Абай атындағы кәсіпалы мектеп-гимназиясы қабырғасында өтті.

ЖАРМА

ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ЖОЛ ЖОҚ!

Еркежан ҚАЙСА, «Semei tañy»

АЯГӨЗ

ЖЕРЛЕСІМІЗ – БАЙҚАУ ЖЕҢІМПАЗЫ

«Абай әндері» республикалық дәстүрлі әншілер байқауы биыл алғаш рет Семей қаласында өтті. Абай Құнанбайұлының 180 жылдық мерейтойы аясында ұйымдастырылған байқауда еліміздің әр өңірінен келген өнерпаздар ұлы ақынның әндерін орындады.

Анар АХМЕТҚАЛИЕВА, «Semei tañy»

Осы өнер сайысында Аягөз ауданынан қатысқан дарынды жас Сәулет Аманғазин I орынды иеленіп, облыс намысын абыроймен қорғады.

«Абай әндері» байқауы – дәстүрлі қазақ өн өнерін насихаттауға, жас таланттарды анықтап, дамытуға бағытталған ірі республикалық өнер фестивалі. Байқау еліміздің түкпір-түкпірінен келген орындаушылардың арасынан «Қуғынмен басталып, азаппен аяқталған ұлы ғұмыр» деп аталған іс-шара ақынның күрделі өмір жолы мен шығармашылық мұрасын жан-жақты таныстыруға арналды.

Танымдық сабаққа Сары-Арқа жалпы орта білім беретін мектебінің 8-сынып оқушылары және олардың сынып жетекшісі, мектеп тәлімгері Әсем Абдылдаева қатысты. Оқушылар іс-шара барысында Міржақып Дулатұлының «Оян, қазақ» және басқа да өлеңдерін мәнерлеп оқып, ақынның күрделі өмір жолын еске алды. Сонымен қатар жасөспірімдер Міржақыптың шығармаларын талқылай отырып оның қазақ әдебиеті мен қоғамға қосқан үлесі туралы өз пікірлерін білдірді.

Сабақ барысында қатысушылар музей экспозицияларымен де танысып, қазақ халқының тарихы мен мәдениетіне арналған көрмелерді қызыға тамашалады. Экспозициялық бөлімдерде оқушыларға ұлттық мәдени мұрамен байланыс орнатуға мүмкіндік жасалды.

Мұндай іс-шаралар жас ұрпаққа ұлттық тарих пен әдеби мұраны таныстыруға, рухани тәрбие беруге және өз халқына деген құрмет пен патриоттық сезімдерін қалыптастыруға ықпал етеді. Міржақып Дулатұлының өмірі мен шығармашылығы – жас ұрпақ үшін өнеге, ал оның сөз өнері қазақ мәдениетінде мәңгілікке сақталады.

«ST» - ақпарат

МУЗЕЙДЕГІ ТАНЫМДЫҚ САБАҚ

Аягөз қаласындағы Семей қаласының облыстық тарихи-өлкетану музейінің филиалында қазақ әдебиеті мен тарихында айрықша із қалдырған ұлт ардақтысы, қазақ көсемсөзінің негізін қалаушылардың бірі, сондай-ақ Алаш үкіметінің құрылуына үлес қосқан ұлтжанды қайраткер Міржақып Дулатұлының туғанына 140 жыл толуына орай танымдық сабақ өткізілді.

ЖАРМА

ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ЖОЛ ЖОҚ!

Еркежан ҚАЙСА, «Semei tañy»

Осыған орай, Жарма ауданында кең ауқымды акция ұйымдастырылды. Қоғамдағы қауіпсіздік пен адам құқықтарын қорғауға бағытталған бұл маңызды шара Абай атындағы кәсіпалы мектеп-гимназиясы қабырғасында өтті.

ЖАРМА

ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ЖОЛ ЖОҚ!

Еркежан ҚАЙСА, «Semei tañy»

Осыған орай, Жарма ауданында кең ауқымды акция ұйымдастырылды. Қоғамдағы қауіпсіздік пен адам құқықтарын қорғауға бағытталған бұл маңызды шара Абай атындағы кәсіпалы мектеп-гимназиясы қабырғасында өтті.

Еркежан ҚАЙСА, «Semei tañy»

Біз ҚР Ұлттық аграрлық ғылымдар академиясының академигі, ветеринария ғылымдарының докторы, ҚазҰАҰ профессоры, Үржар ауданының Құрметті азаматы, ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігінің «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» Еркін Қасымовпен сұхбаттасып, ауыл шаруашылығы саласын дамыту төңірегінде әңгімелескен едік.

Еркін Игенбайұлы – Семей зооветеринария институтының түлегі. 1980–1987 жылдары Мақаншы ауданында мал дәрігері болып қызмет атқарып, аудандық ветеринария мекемелерін басқарды. Осы сала бойынша ғылыми зерттеу жұмыстарына да ден қойды. Қазіргі уақытта ҚР Ғылым және ЖМ-нің «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы», UN OIE «Twinning» бағдарламасының ветеринария білімі бойынша сарапшысы, тәжірибелі маман әрі ғалым-педагог.

Еркін ИГЕНБАЙҰЛЫ:

АУЫЛДЫҚ АЙМАҚТЫ ЖЕТІЛДІРУ - БАСТЫ ТАЛАП

«Қазақстанның стратегиялық мақсаты – Еуразиядағы басты аграрлық орталықтардың біріне айналу».

Қасым-Жомарт ТОҚАЕВ

- Еркін Игенбайұлы, Абай облысының ауылдық аумақтарын дамытуда қандай басым бағыттарды атап едіңіз?

- Еліміздің Еуропа мен Азияның кіндігінде орналасуы, бай табиғи ресурстары облысымыздың барынша дамуына үлкен мүмкіндіктер береді. Әсіресе Мақаншы, Ақсуат, Бородулиха сынды шекаралық аудандар еліміздің шығыс қақпасы ретінде ауыл шаруашылығы саласын дамытуда маңызды рөл атқарып отыр. Бұл аймақтарда логистика саласын күшейту тек өңір үшін емес, бүкіл Қазақстан үшін стратегиялық бағыт деуге болады. Бір айтарлығы, Семей қаласында көрші елдермен байланысты қамтамасыз ететін тағам қауіпсіздігі орталығын құру өте өзекті. Бұл ауыл шаруашылығы өнімдерінің сапасын бақылауды күшейтіп, экспорттық мүмкіндікті арттырады. Абай облысының ауыл шаруашылығы, оның ішінде мал шаруашылығын дамытуға ерекше басымдық берілсе, өңірдің экономикалық қуаты арта түседі. Жалпы алғанда, Абай облысының ауыл шаруашылығының даму әлеуеті жоғары. Агроөнеркәсіпті жүйелі түрде дамыта алсақ, мемлекеттің ішкі нарығын қамтып қана қоймай, бірқатар өнімдерді экспорттауға да мүмкіндік туады.

- Ол үшін қандай нақты бағдарлар қажет?

- Агроөнеркәсіп кешенін тиімді дамыту үшін алдымен нақты мақсат пен оған қол жеткізуге қажетті бағыттар айқындалуы тиіс. Өндірісті жоспарлау кезінде нарықтық заңдылықтар, халықтың ғылыми негізделген тамақтану стандарттары, жергілікті өнеркәсіптің шикізатқа сұранысы, аймақтың табиғи-биоклиматтық ерекшеліктері, малдардың, дақылдардың генетикалық әлеуеті түгел ескерілуі керек. Мәселен, Қазақстан халқы жыл сайын орта есеппен 180–200 мың адамға көбейіп отыр. Осы өсімді және медициналық нормаларға сай тұтыну көлемін ескерсек, 2025–2035 жылдарға арналған Агроөнеркәсіп кешенін дамыту бағдарламасында көрсетілген мақсаттар – өнімділікті екі жарым есеге, экспортты екі есеге арттыру – өте өзекті әрі уақыт талабы. Бұл міндеттерді орындау үшін табиғи ресурстарды тиімді пайдаланып, шаруашылықтарды дұрыс мамандандыру қажет. Сонда ғана ауыл шаруашылығы саласы ел экономикасының тұрақты тірегіне айналады. Осы міндеттерді жүзеге асыру үшін облыс экономикасы, сондай-ақ ғалымдар, менеджерлер, кәсіпкерлер, түрлі сала мамандары бәсекеге қабілетті болуы керек, бүгінде мәселе өткір тұр. Кезінде Семей ядролық сынақ полигоны болған 18500 шаршы км аумақтың топырақ құрамындағы ауыр радионуклиддерді фиторекультивациялау (тарлау, ерекшөп, изен, жусан, сексеуіл, өндірістік қарасора, тағы басқа дала шөптері) арқылы залалсыздандыру, ол жерді жасыл аймақ, табиғи қорыққа айналдыру экологиялық жүйені қалпына келтіреді. Бұл мәселені облыс әкімдігі, Ұлттық ғылым академиясы сала мамандарымен бірігіп талдауымыз керек деген ойдамын.

- Аймақтың табиғи ресурстары мен ерекшеліктерін тиімді пайдалану үшін агросектордың қай салаларын дамытуға басымдық берген жөн?

- Қазақстанның оңтүстік-шығыс өңірі - Жамбыл, Алматы, Жетісу, Абай облыстарының таулы-қыратты тегістіктері - төрт түлік малға ыңғайлы табиғи жайылымға ең қолайлы аймақтар. Бұл өңірлерде ежелден қой шаруашылығы тиімді дамыған. «Мал өсірсең – қой өсір, пайдасы оның көл көсір» деп бекер айтылмаса керек. Өңгіме жылдың төрт мерзімінде де табиғи жайылымға бейімделген қазақтың байырғы құйрықты қой тұқымдары жайында болып

отыр. 1980–1990 жылдары қазіргі Абай облысы қой шаруашылығының флагманы болды. Ата-бабамыз мал өсірудің табиғи ортаға бейімделген жүйесін ғасырлар бойы қалыптастырып, әсіресе қой мен ешкіні тиімді бағып-күте білді. Сол себепті қой шаруашылығы – республиканың, әсіресе шығыс өңірдің мал шаруашылығының негізгі секторы болуы тиіс деп санаймын.

Қазір ислам елдерінің нарығында Қазақстанның Еділбай тұқымды қойына сұраныс жыл сайын артып келеді. Тарбағатайдың күнгейі мен теріскейі, Қарабас, Тоқты, Ақшатау, Шыңғыстау жайлауларында өсірілген қозы етін араб елдеріне экспорттау көлемі тұрақты түрде өсіп отыр. Шәкірттер Тарбағатай өңірінде мал шаруашылығымен айналысып, кәсіптерін дамытып, заманауи технологияға сай мал сою бекеттерін ашып, ішкі және сыртқы нарықты жолға қоюға ат салысып жүр. Бұл экологиялық таза, табиғи шөппен қоректенген қазақты қой тұқымдарының жоғары сапалы етіне деген сұраныстың нәтижесі деп мақтан тұтады олар.

- Қазақтың қойдың ерекшелігі мен өнімінің сапасы туралы толығырақ айтып өтсеңіз...

- Қазақтың байырғы қойлары - мыңдаған жылдар бойы табиғи сұрыпталу нәтижесінде қалыптасқан, көшпелі жүйеге бейім, төзімді, етті-майлы бағыттағы тұқымдар.

Бұл қойлардың ежелгі табиғи нұсқалары бүгінде тек Қытай Халық Республикасының Алтай мен Еміл өзені аймақтарында «Алтайдың тегене құйрықты қызыл қойы», «Башпай қойы», «Емілдің қара қойы» деген атаулармен сақталған. Олардың тұқымдары Абай облысының аудандарында да бар.

Бұл қойлардың ерекшеліктері көп. Олар жыл бойы жайылымда бағуға бейімделген, таулы өңірдің күрделі климаттық жағдайына өте төзімді, табиғи жайылымда ет пен майды жақсы жинайды, тұяғы қатты, қыста тебіндеп жайылады. Жүні, негізінен, қызыл немесе жирен түсті, түбіті мол, жылына 300–500 г таза түбіт береді. Олар Еділбай қойының генетикалық әлеуетін арттыруға таптырмас материал.

Башпай қойы тұқымның өнімі Алтайдың тегене құйрықты қойларына қарағанда сәл төмен болғанымен, еліміздегі Еділбай қойынан айтарлықтай жоғары өнім береді. Абай, Жетісу, Ұлытау өңірлерінде бос жатқан жайылымдар көп. Бұл аймақтарда экожүйеге зиян келтірмейтін, табиғи жайылымды тиімді пайдалануға мүмкіндік беретін қой тұқымдарын өсіру тиімді. Тегі осы аймақтардан бастау алған Алтай, Башпай қазақы қойларын аудандастыру Еділбай қойының генетикалық әлеуетін арттырады, ет экспорттың көлемін ұлғайтып, тері мен жүн өңдеу саласын қайта жандандыруға мүмкіндік береді, таулы аймақтың экожүйесін сақтауға да ықпал етеді, сонымен қатар ауыл халқының табысы өсіп, шекаралық аудандар дами түседі.

- Қой шаруашылығы жайылымдардың тозуының алдын алады дедіңіз. Бұған нақты мысалдарыңыз бар ма?

- Соңғы жылдары ауыр салмақты етті сиырлар тұқымы шет елден шамадан тыс әкелініп, Тарбағатай мен Алтай тауларындағы жайылымдардың тозуына алып елді, кеміргіштер мен жыртқыш аңдардың тіршілік ортасының бұзылуына ықпал етті. Сиыр - тақ тұяқты мал, қозғалысы баяу, топырақты қатты таптайды. Ал қой мен ешкі - таулы аймақта жайылуға бейімделген мал. Өсімдік жамылғысын зақымдамайды, экожүйе тепе-теңдігін бұзбайды. Сондықтан таулы өңірлер үшін ең қолайлысы – қой шаруашылығы. Еліміздің оңтүстік-шығысындағы

Тарбағатай тауларындағы көпжылдық өсімдіктердің күрт азаю себептерінің бірі – ірі тұяқты жануарлардың (сиыр малы) шамадан тыс жайылуы. 1980–1986 жылдары Мақаншы ауданында қызметте жүргенізде жайлауға, негізінен, қой мен ешкі малы шығатын. Ұсақ мал өсімдіктің жоғары бөлігін жеп, үшкір тұяғымен топырақты қопсытып, тұқымның жерге сіңуіне жағдай жасайды.

2003–2018 жылдары қой саны күрт азайып, жайлауға ірі қара табындары шыға бастады. Өткен жылдары шәкірттері - Мақаншы ауданының Ақшоқы ауылындағы фермерлермен бірге Тарбағатай тауындағы Қырық ошақ жайлауларына шығып, мониторингтік зерттеулер жүргізіп қайтық. Зерттеу барысында байқағанымыз - ірі қара табындары айтарлықтай артқан. Бұл Тарбағатай тауларындағы өсімдік жамылғысына және топыраққа елеулі зиян келтірген. Соның салдарынан сезімтал өсімдіктер жойылып, топырақтың қуыстылығы мен ылғал сыйымдылығы төмендегені, топырақ нығыздалып, биологиялық белсенділік әлсірегені, жеркүрттары мен суырлар популяциясы азайғаны анықталды. Ал қой мен ешкінің жайылымға әсері әлдеқайда аз және көбінесе оң ықпал етеді. Ұсақ мал өсімдіктің құрғақ

бөлігін жейді әрі көп қозғалатындықтан, үшкір қос тұяқтарымен эфимерлі шөптердің жерге түскен тұқымын топыраққа батырып, өсімдіктің келесі жылы қаулап қайта өсіп шығуына ықпал етеді.

- Қазақтың дәстүрлі ветеринариялық тәжірибесі және мал бруцеллезі бойынша ғылыми монографияларыңыз жарияланған екен. Бұл саланың маманы, ғалым ретінде біздің өңірдегі зоонозды індеттің бүгінгі жағдайына тоқтала кетсеңіз...

- Қазақ халқы індетке қарсы күресте бай тәжірибеге ие. Жайылым ауыстыру, табиғи санитариялық шаралар, өлексені өртеу, топалаң ошағын оқшаулау – бұлардың барлығы ғылымға дейін қалыптасқан дәстүрлі әдістер.

Қазіргі ең өзекті індет бруцеллез болып тұр. Бұл ауру, Қазақстандағы мал шаруашылығының дамуына үлкен кедергі келтіруімен қатар, адам денсаулығына да қауіпті. 1999 жылы АШМ министрі бекіткен бруцеллезге қарсы күрес туралы нұсқауға докторлық диссертациядағы зерттеулерім енді, шәкіртім, ғылым кандидаты Калачев Серік Айтмұханбетұлының басқаруымен Қазақстанның ветеринария заңдылығы, оның ішінде бруцеллезге қарсы күрес шаралары тиімді дайындалып бекітілген болатын.

Кейінгі, 2019 жылы бекітілген заңнамалық құжат халықаралық талаптарға сәйкестендірілгенімен, вакцина қолдану мәселесі толық толық шешілмеген. Сондықтан қазіргі жағдайда мал бруцеллезіне қарсы арнайы ұлттық бағдарлама әзірлеу қажеттілігі туындап отыр.

- Ветеринария және аграрлық мамандар даярлау мәселесіне тоқталсаңыз...

- Қазіргі таңда Қазақстанда ветери-

нариялық медицина, санитария және биотехнология мамандықтары бойынша кадрлар даярлайтын алты аграрлық университет бар. Солардың ішіндегі ең ірісі – Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университетіндегі ветеринария және зооинженерия факультеті. Бұл оқу орнында Қазақстан–Жапония орталығы, агротехнологиялық хаб және ғылыми-өндірістік орталықтар тиімді жұмыс жүргізуде. Іс жүзінде маман жетіспеушілігі байқалғанымен, мамандықты алыс шетелдердегідей атасақ, еліміздің еңбек нарығында мал дәрігері емес, ветеринариялық медицина докторы үлкен сұранысқа ие. Заманауи ветеринар – кең көлемді даярлықты қажет ететін маман, оның міндеті кеңес заманындағы мал дәрігерлерінің атқарған қызметтерімен салыстырғанда анағұрлым ауқымды. Ветеринариялық медицина және паразитология мамандықтары агрономия саласымен біріктірілген Шәкерім университетінің «Ветеринария және агроменеджмент» факультетінде бұл мамандарды даярлау өте күрделі. Сондықтан стратегиялық маңызы бар шығыс өңірінде бұрынғы Семей зоотехникалық-ветеринария институтын қазіргі заманға сай ауыл шаруашылығы мамандарын даярлайтын жоғары оқу орны ретінде қайта құру уақыт талабы деп санаймын. Бұл пікірімді өткен жылы «Semei tañu» газетіне берген сұхбатымда да айттым. Облыс әкімі Берік Уәли мырза бұл мәселеге назар аударады деп сенемін.

- Егін және мал шаруашылығы өнімдерін терең өңдеу туралы не айтасыз?

- Кешегі кеңес дәуірінде Семей, Аягөз қалалары мен Үржар, Ақсуат сияқты аудан орталықтарында ет, сүт өнімдерін өңдейтін зауыттар, сүтірімшік, ет-шұжық комбинаттары мыңдаған адамды жұмыспен қамтыды. Бұл өндірістер одақтық деңгейдегі маңызға ие болып, олардың кейбір өнімдері шет елдерге де экспорттал-

ды. Мәселен, Үржардағы ірімшік зауытының өнімдері Еуропаның бірқатар мемлекеттеріне жөнелтілсе, Семей, Қаскелең, тағы басқа қалалардағы тігін фабрикалары 1995 жылға дейін таза мақта мен жүннен тоқылған бұйымдарын сыртқа экспорттап келді.

Ал агрономия саласына келсек, бүгінгі таңда таза бидайды сыртқа экспорттау экономикалық тұрғыда тиімсіз. Қазақстанға астықты терең өңдейтін зауыттар қажет. Бұл кәсіпорындар глютен, модификацияланған крахмал, биохимикаттар, аминқышқылдары, сироп, глюкоза, мал азығы, биопластика сияқты қосымша құны жоғары өнімдер шығарады. Елімізде осындай кемі 6–7 зауыт салу экономиканы әртараптандырып, ауыл шаруашылығын жаңа деңгейге шығарады. Шығыс Қазақстан облысы, әсіресе суы мол Ертіс өзенінің бойы, Семей қаласының жаңа деңгейге шығарады. Қызығушылық танытқан кәсіпкерлер, әкімдер болса, оқып танысуларына болады.

Абай облысының аграрлық саласын дамыту үшін табиғи жайылымдарды тиімді пайдалану, қазақтың байырғы қой тұқымдарын аудандастыру, сондай-ақ ветеринария, агрономия, зоотехника саласында білікті мамандар даярлау ісін жолға қою керек, сонымен қатар агроөнімдерді терең өңдеу өндірістерін дамыту қажет. Бұл - кезек күттірмейтін көкейкесті мәселе.

Бұл шаралар Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Әділетті Қазақстанның экономикалық бағдары» атты Жолдауында көрсетілген стратегиялық бағыттармен толық сәйкес келеді.

- Сұхбатыңызға рақмет!

Сұхбаттасқан Риза МОЛДАШЕВА

Жоба

СЕМЕЙ ҚАЛАСЫ ӘКІМДІГІНІҢ 2025 ЖЫЛҒЫ 23 СӘУІРДЕГІ № 347 «СЕМЕЙ ҚАЛАСЫ БОЙЫНША КОММУНАЛДЫҚ ҚЫЗМЕТТЕРДІ ҰСЫНУ ҚАҒИДАЛАРЫН БЕКІТУ ТУРАЛЫ» ҚАУЛЫСЫНА ӨЗГЕРІС ЕНГІЗУ ТУРАЛЫ

Семей қаласының әкімдігі ҚАУЛЫ ЕТЕДІ: 1. Семей қаласы әкімдігінің 2025 жылғы 23 сәуірдегі № 347 «Семей қаласы бойынша коммуналдық қызметтерді көрсету қағидаларын бекіту туралы» қаулысына келесі өзгеріс енгізілсін:

- Қаулының қосымшасы осы қаулының қосымшасына сәйкес жаңа редакцияда жазылсын. 2. «Абай облысы Семей қаласының тұрғын үй - коммуналдық шаруашылық бөлімі» мемлекеттік мекемесі Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен осы қаулыдан туындайтын тиісті шараларды қабылдасын. 1) осы қаулыға қол қойылған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде оның қазақ және орыс тілдеріндегі электрондық көшірмесін Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің эталондық бақылау банкіде жариялау үшін «Қазақстан Республикасының заңнама және құқықтық ақпарат институты» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнына жолдауды; 2) осы қаулының Семей қаласы әкімдігінің интернет-ресурсында орналастырылуын қамтамасыз етсін. 3) осы қаулының орындалуын бақылау қала әкімінің жетекшілік ететін орынбасарына жүктелсін. 4. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қала әкімі

Семей қаласы әкімдігінің 2025 жылғы «...» _____ № _____ қаулысына қосымша

Семей қаласы әкімдігінің 2025 жылғы «23» сәуір № 347 қаулысына қосымша

СЕМЕЙ ҚАЛАСЫ БОЙЫНША КОММУНАЛДЫҚ ҚЫЗМЕТТЕРДІ ҰСЫНУ ҚАҒИДАЛАРЫ

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы коммуналдық көрсетілетін қызметтерді ұсынудың қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) «Тұрғын үй қатынастары туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 10-3-бабының 16) тармақшасына, «Коммуналдық көрсетілетін қызметтердің тізбесін және коммуналдық көрсетілетін қызметтерді ұсынудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің міндетін атқарушысының 2020 жылғы 29 сәуірдегі № 249 бұйрығына сәйкес әзірленді және коммуналдық көрсетілетін қызметтерді ұсыну мен ақы төлеу тәртібін белгілейді.

2. Осы Қағидаларда мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:

1) бірыңғай төлем құжаты – коммуналдық және қосымша қызметтерге ақы төлеуді жүзеге асыру үшін жасалған, төлем және (немесе) ақша аударымы негізінде немесе оның көмегімен жүзеге асырылатын электрондық нысанда қалыптастырылған құжат;

1-1) биллинг - абоненттерге көрсетілетін қызметтерді есепке алу операцияларын автоматты түрде орындауға, сондай-ақ оларды тарифтеуге және ақы төлеу үшін шоттар беруге арналған аппараттық-бағдарламалық кешен;

1-2) бірыңғай есеп айырысу орталығы (бұдан әрі - БЕО) - уәкілетті орган айқындайтын жұмыс істеу талаптары мен тәртібін сәйкес келетін, бірыңғай төлем құжатын қалыптастыруды жүзеге асыратын және ақпараттық жүйелер негізінде коммуналдық көрсетілетін қызметтерді берушілер мен коммуналдық көрсетілетін қызметтерді тұтынушылар арасындағы өзара іс-қимылды қамтамасыз ететін заңды тұлғалар

2) газбен жабдықтау – тауарлық, сұйытылған мұнай газын және (немесе) сұйытылған табиғи газды өндіру, тасымалдау (тасу), сақтау және өткізу саласындағы қызмет;

3) есепке алу аспабы – коммуналдық көрсетілетін қызметтерді жеке және (немесе) үй бойынша ортақ тұтынушы коммерциялық есепке алуға арналған, Қазақстан Республикасының заңнамасында айқындатылған тәртіппен қолдануға рұқсат етілген техникалық құрылғы;

4) жеткізуші – меншік нысанына қарамастан, бекітілген шартқа сәйкес тұтынушыларға коммуналдық қызметтерді көрсететін заңды немесе жеке тұлға;

5) жылумен жабдықтау – жылу энергиясын және (немесе) жылу жеткізгішті өндіру, беру, бөлу және тұтынушыларға сату жөніндегі қызмет;

6) коммуналдық қалдықтар – елді мекендерде, оның ішінде адамның тіршілік әрекетінің нәтижесінде пайда болатын тұтыну қалдықтары, сондай-ақ құрамы мен пайда болу сипаты бойынша оларға жақын өндірістік қалдықтар;

7) коммуналдық көрсетілетін қызметтер – тұтынушыға ұсынылатын, қауіпсіз және жиайлы тұру (болу) жағдайларын қамтамасыз ету үшін сумен жабдықтауды, су бұруды, газбен жабдықтауды, электрмен жабдықтауды, жылумен жабдықтауды, қоқыс әкетуді, лифтілерге қызмет көрсетуді қамтитын қызметтер;

8) кондоминиум объектісі – дара (бөлек) меншіктегі пәтерлерден, тұрғын емес үй-жайлардан, орынтұрақ орындарынан, қоймалардан және дара (бөлек) меншікте болмайтын және пәтерлердің, тұрғын емес үй-жайлардың, орынтұрақ орындары, қоймалардың меншік иелеріне көппәтерлі тұрғын үй тұрған біртұтас бөлінбейтін жер учаскесін және (немесе) үй жанындағы жер учаскесін қоса алғанда, ортақ үлестік меншік құқығымен тиесілі ортақ мүліктен тұратын біртұтас мүліктік кешен;

9) кондоминиум объектісінің ортақ мүлкі – дара (бөлек) меншіктегі пәтерлерден, тұрғын емес үй-жайлардан, орынтұрақ орындарынан, қоймалардан басқа, кондоминиум объектісінің бөлшектері (қасбеттер, кіреберістер, вестибюльдер, холдар, дөліздер, баспалдақ марштары мен баспалдақ алаңдары, лифтілер, шатырлар, шатырбастылар, техникалық қабаттар, жертелелер, үйге ортақ инженерлік жүйелер мен жабдықтар, абоненттік пошта жәшіктері, көппәтерлі тұрғын үй тұрған жер учаскесі және (немесе) үй жанындағы жер учаскесі, абаттандыру элементтері және ортақ пайдаланылатын басқа да мүлік);

9-1) қаржы ұйымдары - қызметі «Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы» Заңмен реттелетін банктер, сондай-ақ «Төлем ұйымдары және төлем жүйелері туралы» Заңға сәйкес қызметін жүзеге асыратын, БЕО-ның қаржы серіктестері болып табылатын, меншікті төлем құралдарын (касса, интернет-банкінг, мобильді қосымшалар, терминалдар және басқа да құралдар) пайдалана отырып бірыңғай төлем құжаты негізінде тұтынушылардан төлемдерді қабылдайтын және алынған ақшалы қаражатты қызметтерді жеткізушілердің есеп шоттарына аударатын төлем ұйымдары;

9-2) қосымша қызметтер - бұл коммуналдық қызметтер болып табылмайтын, бірақ жалпы және қауіпсіз тұруды қамтамасыз етуге бағытталған жеке меншік үйлерді қоса алғанда, тұрғын үй қорын ұстаумен, қызмет көрсетумен және пайдаланумен тікелей байланысты қызметтер;

10) лифт – тігінен өңіс бұрышы 15° аспайтын, қатты тік сызықты бағыттағыштарға қарай қозғалатын кабинада адамдарды және (немесе) жүктерді көтеру және түсіруге арналған меремі сайын іске қосылатын стационарлық жүк көтергіш механизм;

11) лифтілерге қызмет көрсету – нормативтік-техникалық құжаттамаға (дайындалушы зауыттың ережелері, стандарттары, нұсқаулықтары), ұлттық стандарттарға және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнама нормаларына сәйкес лифтінің жұмыс істеу қабілеттілігі мен қауіпсізді-

гін қолдау үшін сервистік қызмет көрсету бойынша қызмет;

12) сервистік қызмет субъектісі – жасалған шарт негізінде кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстау жөніндегі қызметтерді көрсететін жеке немесе заңды тұлға;

13) сумен жабдықтау – суды жинауды, сақтауды, дайындауды, беруді және сумен жабдықтау жүйесі арқылы су тұтынушыларға таратуды қамтамасыз ететін іс-шаралар жиынтығы;

14) су бұру – сарқынды суларды жинауды, тасымалдауды, тазартуды және су бұру жүйелері арқылы су объектілеріне және (немесе) жер бедеріне бұруды қамтамасыз ететін іс-шаралардың жиынтығы;

15) тапсырыс беруші – қызметін Қазақстан Республикасының сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы заңнамасына сәйкес жүзеге асыратын жеке немесе заңды тұлға. Жобаның (бағдарламаның) тапсырыс беруші-инвесторы, тапсырыс беруші (меншік иесі), құрылыс салушы не олардың уәкілетті адамдары қызмет мақсаттарына қарай тапсырыс беруші бола алады;

15-1) транзиттік шот - екінші деңгейдегі банкте немесе банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымда ашылатын, көрсетілген қаражатты тиісті қызметтерді көрсетушілердің есеп айырысу шоттарына кейіннен автоматтандырылған түрде бөлумен, Бірыңғай төлем құжаты негізінде коммуналдық қызметтерді тұтынушылардан түсетін ақшалы қаражатты жинақтауға арналған арнайы банктік шот;

16) төлем құжаты – өнім берушінің ұсынған көрсетілетін қызметтері (тауарлары, жұмыстары) үшін төлемді жүзеге асыру үшін жасалған, соның негізінде төлем жүргізілетін құжат (электрондық шот-фактура, шот, хабарлама, түбіртек, оның ішінде бірыңғай төлем құжатының құрамында, ескерту-шот, талап, талап-арыз);

17) тұрмыстық қатты қалдықтар – қатты нысанды коммуналдық қалдықтар;

18) тұрғын үй қатынастары және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласындағы ақпараттандыру объектісі – тұрғын үй қатынастары және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласындағы электрондық ақпараттық ресурстар, ақпараттық жүйелер;

18-1) тұрғын үй қатынастары және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласындағы электрондық нысандағы ақпаратты орталықтандырылған түрде жинау және сақтаудың ақпараттық жүйесі (бұдан әрі – Орталықтандырылған түрде жинаудың АЖ-сы) – бұл тұрғын үй қорын және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылықты талдау және тұрғын үй қатынастары мен тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласында мемлекеттік реттеуді жүзеге асыру үшін ТКШ ақпараттандыру объектілерінен ақпаратты шоғырландыруды қамтамасыз ететін, мемлекеттік ақпараттық жүйе;

18-2) тұрғын үй қатынастары мен тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласындағы техникалық оператор - энергетикалық және коммуналдық секторларды жаңғырту жөніндегі ұлттық жобаның тұрғын үй қатынастары мен тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласындағы техникалық операторы ретінде Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындаған, жарғылық капиталына мемлекет жүз пайыз қатысатын заңды тұлға;

19) тұрмыстық тұтыну – коммуналдық көрсетілетін қызметтерді кәсіпкерлік қызметте пайдалану және оларды одан әрі өткізу мақсатында емес, тұтынушылардың тұрмыстық мұқтажыдығы үшін тұтыну;

20) тұтынушы – коммуналдық көрсетілетін қызметтерді пайдаланатын немесе пайдалану ниеті бар жеке немесе заңды тұлға;

21) уәкілетті орган – тұрғын үй қатынастары және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласында басшылықты және салааралық үйлестіруді жүзеге асыратын орталық атқарушы орган;

22) үйге ортақ инженерлік жүйелер – көппәтерлі тұрғын үйде пәтердің, тұрғын емес үй-жайдың, орынтұрақ орнының, қойманың шегінен тыс жердегі немесе ішіндегі және екі және одан көп пәтерге, тұрғын емес үй-жайға, орынтұрақ орнына, қоймаға қызмет көрсететін суық және ыстық сумен жабдықтау, су бұру, жылумен жабдықтау, газбен жабдықтау, электрмен жабдықтау, түтін жою, өрт дабылы, ішкі өртке қарсы су құбыры, жүк және жолаушы лифтілері (көтергіштер), қоқыс әкету, ауа-баптау, желдету, жылууды реттеу және вакуумдау жүйелері, тоғы әлсіз инженерлік жүйелер;

23) электрмен жабдықтау – электр энергиясын өндіру, беру және тұтынушыларға сату жөніндегі қызмет.

2-тарау. Коммуналдық көрсетілетін қызметтерді ұсынудың тәртібі мен шарттары

3. Коммуналдық көрсетілетін қызметтерді ұсыну жеткізуші мен тұтынушы және/немесе заңда белгіленген тәртіпте қызметтің әрбір түрі бойынша шарт жасасуға уәкілетті берілген өзге тұлға арасында жасалған келісім негізінде жүзеге асырылады.

Кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстауға жұмсалған коммуналдық қызметтер үшін ақы төлеу тәртібін мүлік иелерінің жиналысы шешеді.

3-1. Көппәтерлі тұрғын үйге (кешенге) тапсырыс беруші объектіні пайдалануға бергеннен кейін, тұрғын және тұрғын емес үй-жайлар меншік иелерінің алдын ала келісімі бойынша, тұрғын және тұрғын емес үй-жайлардың меншік иелері мен коммуналдық қызметтерді (қызметтердің әрбір түріне) берушілер арасында оларды кейіннен жасасу (қол қою) үшін шарттардың жобаларын дайындайды.

4. Қосылыс желісі арқылы коммуналдық қызметтер үшін тұтынушы мен коммуналдық қыз-

меттерді жеткізуші арасында жеке және (немесе) жария шарттар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жасалады.

Меншік иелерінің бірлестіктері немесе кондоминиум объектісін басқару субъектілері коммуналдық қызметтерді жеткізушілермен (қызметтің әр түріне) ынтымақтастық туралы шарттар жасайды.

Мүлік иелерінің бірлестіктері немесе кондоминиум объектісін басқару субъектілері кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстауға сервистік қызмет субъектілерімен шарт жасаса алады.

Тікелей бірлескен басқару кезінде ынтымақтастық шарттары кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстауға коммуналдық қызметтерді көрсететін ұйымдар және пәтерлердің, тұрғын емес үй-жайлардың барлық меншік иелерімен немесе пәтерлердің, тұрғын емес үй-жайлардың меншік иелерінің көпшілігімен жасалады. Бұл ретте пәтерлердің, тұрғын емес үй-жайлардың меншік иелерінің барлығы немесе көпшілігі шарттың бір тарабы ретінде әрекет етеді.

Егер тараптардың келісімінде өзгеше көзделмесе, коммуналдық көрсетілетін қызметтерді ұсыну туралы жеткізуші мен тұтынушы арасындағы шарт қолданыстағы заңнамаға қайшы келмеуі тиіс және белгісіз мөрімізге жасалған болып саналады.

5. Коммуналдық көрсетілетін қызметтер ұлттық және мемлекеттік стандарттарда, санитариялық-эпидемиологиялық талаптарда, техникалық регламенттерде белгіленген талаптарға сәйкес ұсынылады және тиісті салалардағы нормативтік құқықтық актілермен реттеледі.

6. Тұтынушылық қасиеттер және көрсетілетін қызметті ұсыну режимі:

1) жылумен жабдықтау – пәтерлердегі, тұрғын емес үй-жайлардағы ауа температурасын айқындайтын санитариялық нормаларға сәйкес, сондай-ақ температура кестесіне – жылыту маусымы ішінде тәулік бойы;

2) электрмен жабдықтау – Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген электр энергиясының сапасына сәйкес – жыл ішінде тәулік бойы;

3) суық және ыстық сумен жабдықтау – Қазақстан Республикасының су заңнамасында, санитариялық қағидаларда және мемлекеттік стандарттарда белгіленген берілетін судың сапасына сәйкес – жыл ішінде тәулік бойы;

4) су бұру – сарқынды суларды су бұру жүйелеріне толық бұруды қамтамасыз ету – жыл ішінде тәулік бойы;

5) газбен жабдықтау – Қазақстан Республикасының газбен жабдықтау саласындағы заңнамасында белгіленген техникалық талаптарға сәйкес және шарттарда белгіленген толық көлемде;

6) лифтілерге қызмет көрсету – лифтілердің өндірістік қауіпсіздігі талаптарына және «Лифттер, эскалаторлар, траволаторлар және мүмкіндігі шектеулі адамдарға арналған көтергіштер. Жеткізу, монтаждау және пайдалануға қоюлатын талаптар» ҚР СТ 3305-2018 ұлттық стандартына сәйкес – жыл ішінде тәулік бойы немесе шарт негізінде;

7) тұрмыстық қатты қалдықтарды жинау және әкету (қоқыс әкету) санитариялық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес жергілікті атқарушы орган белгілеген кесте бойынша немесе жасалған шарттарға сәйкес.

3-тарау. Коммуналдық қызметтерді пайдалану және ұсыну процесін реттеудің тәртібі

7. Мүліктің меншік иелері бірлестігінің төрағасы немесе кондоминиум объектісін басқару субъектілері үйге ортақ инженерлік жүйелер мен жабдықтардың, сондай-ақ кондоминиум объектісінің ортақ меншігі болып табылатын есепке алу аспаптары мен техникалық құйінде күтіп-ұстауды қамтамасыз ету үшін сервистік қызмет субъектісімен шарт жасасады.

8. Энергиямен жабдықтау шарты бойынша энергияны тұрмыстық тұтыну үшін пайдаланатын азамат абонент (тұтынушы) болған жағдайларда энергетикалық желілердің, сондай-ақ энергия тұтынушы есепке алу аспаптардың тиісті техникалық жүйе-күйі мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету міндеті, егер заңнамалық актілерде өзгеше көзделмесе, энергиямен жабдықтаушы ұйымға жүктеледі.

9. Мүліктің меншік иелері бірлестігінің төрағасы немесе кондоминиум объектісін басқару субъектілері не пәтерлердің, тұрғын емес үй-жайлардың барлық иелері, сондай-ақ жасалған шарт негізінде кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстауды қамтамасыз ететін сервистік қызмет субъектісі жеткізушіге, оның өкілдеріне коммуналдық инженерлік жүйелерге, есепке алу аспаптарына, коммуналдық қалдықтарды орналастыру және сақтау орындарына кедергісіз қол жеткізуді қамтамасыз етеді.

10. Тұтынушы сумен жабдықтау және су бұру құбырларын, электр сымдарын, электр жабдықтарын, тұрмыстық баллондарды, газ құбырларын мен газ техникалық жабдықтарын, үйде, пәтерде және тұрғын емес үй-жайларда орналасқан есепке алу аспаптарын пайдалану кезіндегі тиісті техникалық жай-күйі, есепке алу аспаптарын аралық тексеру уақыты мерзімін сақтау, пайдалану және техникалық қауіпсіздікті қамтамасыз етеді.

11. Тұтынушыда энергиямен жабдықтауды коммерциялық есепке алуы және қосу схемасының өзгеруі, оның зақымдануы, пломбалардың бұзылуы, дискінің жасанды тегелуі және басқа да ақаулар анықталған кезде немесе Тұтынушы энергияны ұрлау мақсатында жасырын сым жабдықтаса немесе есептеу аспабының көрсеткішін бұрмалайтын қондырғы орната, оны бұрынғы аралау кезінде Өнім берушінің өкілі табуы мүмкін болмаған

болса, Тұтынушыға белгіленген энергияны пайдаланғаны үшін қайта есептеу жүргізіледі. Қайта есептеу нақты қосылған тәулігіне байланысты 24 сағатын пайдалануы ескере отырып жүргізіледі, бірақ техникалық шарттарға сәйкес рұқсат етілген қуаттан аспайды. Қайта есептеу кезеңі коммерциялық есепке алу аспабы немесе оны қосу схемасын соңғы аспаптық тексеру күнінен бастап, бірақ барлығы бір жылдан аспайтын уақыт ішінде айқындалады.

12. Елді мекен шекараларының шегінде тұрмыстық және коммуналдық- тұрмыстық тұтынушылардың газ тұтынатын жүйелері мен газ жабдықтарын, тұрмыстық баллондар мен газбен жабдықтау жүйелерінің қауіпсіз жұмысына қойылатын талаптардың сақталуын мемлекеттік бақылауды жергілікті атқарушы органы жүзеге асырады.

12-1. Жергілікті атқарушы органдар есептердің ашықтығын қамтамасыз етуге, тарифтердің сақталуын бақылауға, қателерді анықтауға, тұтынушылардың құқықтарын теріс пайдалануды болдырмауға және қорғауға бағытталған БЕО мен қызметтерді жеткізушілер ұсынатын ақпаратты жинау, өңдеу және талдау арқылы коммуналдық қызметтер үшін есеп айырысу мониторингін жүзеге асырады.

13. Тұтынушыға, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының талаптарына сәйкес, есепке алу аспаптары болуы тиіс және кезіңізге немесе оның өкілдеріне есепке алу аспаптарының көрсеткіштерін алуға қол жеткізуді қамтамасыз етеді.

14. Құрылыс объектілерін қабылдау және пайдалануға беру не тұтынушының дербес орнатуы жағдайларын қоспағанда, тұтынушымен жасалған шартқа сәйкес жеткізуші есепке алу құралын сақты алады және тұтынушыға орнатады.

15. Мүліктің меншік иелері бірлестігінің төрағасы немесе кондоминиум объектісін басқару субъектілері не пәтерлердің, тұрғын емес үй-жайлардың барлық иелері кондоминиум объектісін жылыту маусымына дайындық жұмыстарын «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 6-бабы 1-тармағының 4-1) тармақшасына сәйкес жергілікті өкілді органдар бекіткен жылыту маусымына дайындық және оны өткізу қағидаларына сәйкес ұйымдастырады.

16. Мүлік меншік иелері бірлестігінің төрағасы немесе кондоминиум объектісін басқару субъектілері пәтерлер, тұрғын емес үй-жайлар меншік иелерінің тұтынушыларынан коммуналдық көрсетілетін қызметтердің тиісінше көрсетпегені туралы және (немесе) үзіліспен көрсеткені туралы фактілер бойынша хабарламаны қабылдайды, тиісті актіні қалыптастыра отырып жеткізушімен бірлесіп осындай фактіні салыстырып тексеруді ұйымдастырады және жүргізеді.

17. Тараптардың пайдалану жауапкершілігі шекарасын бөлу коммуналдық қызметтің мынадай әрбір түрі үшін жеткізуші мен тұтынушы арасындағы шартқа сәйкес айқындалады:

сумен жабдықтау және (немесе) су бұру бойынша – тараптардың келісімімен белгіленетін міндеттер белгісі (оларды пайдалану үшін жауапкершілік) бойынша сумен жабдықтау және (немесе) су бұру жүйелерінің элементтерін бөлу орны. Мұндай келісім болмаған кезде пайдалану жауапкершілігін бөлу шекарасы төңгерімдік тиесілілікті бөлу шекарасы бойынша белгіленеді.

Кондоминиум объектілеріндегі пайдалану жауапкершілігін бөлу шекарасы:

сумен жабдықтау бойынша – ғимаратта су құбырын енгізудегі бірінші ысырманың бөлуші фланеці;

су бұру бойынша – елді мекеннің су бұру желілеріне қосылған жердегі құдық;

жылумен жабдықтау бойынша – жылу энергиясы көзі тарапынан басқару торабының кіру ысырмаларының бірінші бөлу фланеці немесе дәнеркерленген жік бойынша айқындалады;

электрмен жабдықтау бойынша – кернеуі 1000 В дейінгі электр қондырғыларын күтіп-ұстау, оларға қызмет көрсету және олардың техникалық жағдайы үшін;

1) әуелік тармақталу кезінде – тіреулерге орнатылған өтпелі және соңғы оқшаулағыштарға қоректендіру желісін қосу түйіспесінде;

2) кабелдік өңу кезінде – ғимаратқа кірердегі қоректендіру кабелінің ұштарындағы бұрандалы қосылыстарда белгіленеді.

18. Шарт бойынша міндеттемелер орындалмаған немесе тиісінше орындалмаған жағдайларда жеткізуші немесе тұтынушы Қазақстан Республикасының Азаматтық заңнамасына сәйкес жауапты болады.

19. Еңсерілмесе күш жағдайлары (дүлей зіп-зала немесе болжау немесе алдын алу мүмкін емес өзге де жағдайлар), сондай-ақ әскери қылмылдар, ереуілдер және басқа да жағдайлар басталған жағдайда Жеткізуші мен тұтынушы арасында шарттың талаптарын орындамауы немесе тиісінше орындамауы шарт және Қазақстан Республикасының Азаматтық заңнамасына сәйкес реттеледі.

20. Тұтынушылар туралы дербес деректердің құпиялығы үшін жауапкершілік «Дербес деректер және оларды қорғау туралы» 2013 жылғы 21 мамырдағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жүктеледі.

21. Тұтынушы:

1) өз өмірі мен денсаулығына қауіпсіз, мүлкіне зиян келтірмейтін белгіленген сападағы коммуналдық көрсетілетін қызметтерді талап етеді;

БОРОДУЛИХА

ИНФРАҚҰРЫЛЫМ

Бородулиха ауданының ауыл шаруашылығы саласында табындылықпен еңбек етіп, өңірдің дамуына үлес қосып келе жатқан азаматтардың бірі – Серғазы Әлменев. Ол өзінің еңбексүйгіштігі, жауапкершілігі, қарапайымдылығы мен адамгершілігімен ауылдастарының құрметіне бөленген.

ЕҢБЕГІМЕН ЕЛГЕ ҮЛГІ

2006 жылы Серғазы Жұмашұлы «Жұмаш» шаруа қожалығын құрып, ауыл шаруашылығы өндірісін жаңа деңгейге көтерді. Қожалық дәнді дақылдар мен құнбағыс өсіру, мал азығын дайындау және мал шаруашылығын дамыту бағытында тұрақты әрі табысты жұмыс істеп келеді.

Өңірдегі азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында шаруашылық Семей қаласына ет өнімдерін тұрақты жеткізіп отырады. Бұл – кәсіптің ғана емес, азаматтың қоғам алдындағы жоғары жауапкершілігінің де айқын көрінісі.

Серғазы Жұмашұлының ауылдағы беделі кәсіпкерлік табыстарымен шектелмейді. Ол – қайырымдылық істерге әрдайым жанашырлық танытатын азамат. Шаруашылық аз қамтылған отбасылар мен жалғызбасты зейнеткерлерге жүйелі көмек көрсетіп, ауылдық округ пен аудан аумағында өтетін мәдени-спорттық және қоғамдық шаралардың белсенді демеушісі болып келеді. Оның тұрақты қолдауы ауыл тұрғындарының әлеуметтік жағдайын жақсартуға елеулі үлес қосып отыр.

Кемекке мұқтаж жандарға қолдау көрсетуге әрдайым дайын Серғазы Жұмашұлы ауылдастарының сеніміне ие болған абыройлы жан. Қарапайым болмысы мен тынымсыз еңбегі ел іші тарапынан ерекше құрметке бөленуіне негіз болып отыр.

Мереке қарсаңында Серғазы Жұмашұлы Әлменев облыс әкімінің Алғыс хатымен марапатталды. Бұл марапат – оның кәсіби шеберлігінің, туған жері үшін атқарған еңбегінің лайықты бағалануы.

Еңбегі еленген азаматтың табысты жолы – ауыл шаруашылығы саласына адал қызмет етудің, жауапкершілік пен адамгершілікті ту еткен еңбектің жарқын үлгісі.

Ш.АСАНҚЫЗЫ

АЯГӨЗДІҢ 10 КӨШЕСІНЕ АСФАЛЫТ ТӨСЕЛДІ

Аягөз қаласында 10 көшеге асфальт төселіп, жолдардың сапасын арттыруға басымдық берілді. Бұл туралы Өңірлік коммуникациялар қызметі алаңында өткен баспасөз мәслихатында аудан әкімінің міндетін атқарушы Айбек Нұғымаров баяндады.

Биыл аудан бойынша жол инфрақұрылымын жақсартуға 2 млрд теңгеден астам қаражат бөлініп, 40 шақырым жол жөндеу жұмыстары іске асырылуда. «Ауыл – Ел бесігі» бағдарламасы аясында Айғыз, Ақшатау, Баршатас және Тарбағатай ауылдарының көшелеріне орташа жөндеу жұмыстары жүргізілген. Сонымен қатар облыстық бюджет есебінен Ақшәулі–Мыңбұлақ–Нарын–Шығожа автомобиль жолының 15 шақырымдық учаскесінде орташа жөндеу жүргізілуде.

Бұдан бөлек, Ақтоғай–Перещеек бағытындағы 10 шақырымдық жолға ағымдағы шұңқырлы жөндеу жұмыстары атқарылып, Ақтоғай кентінде 2 мың текше метр шұңқыр қалпына келтірілді, - деді Айбек Нұғымаров.

Айбек Нұғымаров Аягөз қаласының ішінде де ауқымды жұмыстар атқарылғанын атап өтті. Қаладағы 10 көшеге асфальт төселіп, жолдардың сапасын арттыруға басымдық берілді. Сонымен бірге ішкі жолдарды тегістеу, шұңқырларды бітеу, жолақтарды сызу, жол белгілерін орнату және мүмкіндігі шектеулі азаматтарға арналған бағдарламалық жұмыстары толық орындалды.

Жылдың аяқталуына 1 ай қалуын және жергілікті бюджеттің мүмкіндігін ескере отырып, қосымша жобалар жоспарға енгізілді. Атап айтқанда, Тарлаулы ауылындағы ұзындығы 3,6 шақырымды құрайтын Н.Құнанбаев, Қ.Ахметов, Д.Жантасов, Ж.Қожабағанов және Н.Ибрайұлы көшелерін орташа жөндеуден өткізу үшін мемлекеттік сатып алу рәсімдері басталды. Сондай-ақ Қосағаш ауылындағы 3,1 шақырымдық Н.Әубәкіров, Шақантай Батыр, Р.Тілеуберлин, Т.Тілеуханов және Дос Әулие көшелерін орташа жөндеуге қаражат бөлініп, тиісті дайындық жұмыстары жүргізілуде, - деп атап өтті аудан әкімінің міндетін атқарушы.

«СТ» - ақпарат

КӨКПЕКТІ

ДЭУ-29: ЖАҢА ҒИМАРАТТАР ҚОЛДАНЫСҚА БЕРІЛДІ

Көкпекті ауылында аудан жұртшылығы үшін ерекше қуанышты оқиға орын алды. Жол шаруашылығы саласында ұзақ жылдар бойы еңбек етіп келе жатқан ДЭУ-29 мекемесінің жаңа ғимараттары салтанатты түрде пайдалануға берілді. Бұған дейін ұжым 1969 жылы салынған ескі ғимаратта жұмыс істеп келген болатын.

Гүлім ЗАМАНБЕКҚЫЗЫ, «Semei tañy»

Уақыт талабына сай тұрғызылған жаңа нысанның құрамында 8 жылы бокс пен заманауи әкімшілік ғимараты бар. Барлық бөлмелер толық жабдықталып, қызметкерлердің жайлы әрі тиімді жұмыс істеуіне мүмкіндік жасалған. Ашылу рәсіміне аудан әкімінің міндетін атқарушы Аслан Танысбаев, «Қазақавтожол» АҚ Абай облысы бойынша филиалы директорының орынбасары Айдын Ескенов, аудандық мәслихат депутаты, «Асыл ана» ҚБ төрайымы Асыл Телешова, сала ардагерлері мен мекеме қызметкерлері қатысты. Құттықтау сөз сөйлеген азаматтар жаңа нысанның аудан инфрақұрылымын дамытудағы маңызын атап өтіп, мекеме ұжымына тілек білді.

ДЭУ-29 мекемесі республикалық маңызы бар автомобиль жолдарын күтіп ұстау, қыста қар тазалау, жыл бойы жол қауіпсіздігін қамтамасыз ету секілді аса жауапты міндеттерді атқарады. Бүгінгі таңда мекемеде 8 бірлік техника бар, 16 маман қызмет етеді. Ұжымға жол саласында көп жылғы тәжірибесімен, ұйымдастырушылық қабілетімен танылған, талай жолуашының алғысына бөленген білікті басшы Гүлдарай Закарьяқызы жетекшілік етеді. Жаңа

нысанның ашылуы ауданның жол инфрақұрылымын нығайтып қана қоймай, жұмыстың сапасын арттыруға да ықпал етпек. ДЭУ-29 ұжымы алдағы уақытта да аймақ халқының игілігі үшін аянбай еңбек ететіндерін жеткізді.

ҚАРЖЫ

ЖАҢА АТАУ - ЖАҢА ТАЛАП

Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі Қазынашылық комитеті 2025 жылғы 7 қарашада ресми қайта тіркеу рәсімін өтті. Бұл өзгеріске сәйкес, мекеме Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік қазынашылық комитеті деп аталатын болды.

Жаңа атау 2025 жылғы 15 наурызда қолданысқа енгізілген Қазақстан Республикасының Бюджет кодексінің (№171-VII) ережелерінде көрсетілген, комитет атауының өзгертілуі Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі 2025 жылғы 3 қазандағы №565 бұйрығымен бекітілді.

Комитеттің жаңа атауы мемлекеттік қаржының сапалы басқарылуының жоғары мәні мен аса маңызды рөлін білдіреді. Өлемдегі шарықтаған жылдамдық пен орын алып жатқан геосаяси, әлеуметтік, экономикалық және тағы да сол сияқты көптеген ауқымды дағдарыстар кезінде, халықаралық аренада мемлекет ретінде өз тұрақты орнын алып қалып қана қоймай, бәсекекесті бәйгесінде көштің алдығын қатарында болуда мемлекеттік қаржының сапалы жұмсап басқару іс-әрекеті ерекше мағынаға ие болып тұр.

Мемлекеттік қаржының сапалы басқарылуы мен тиімді пайдалануы туралы шешімдер Президентіміздің 2022 жылғы 10 қыркүйектегі № 1005 Жарлығымен бекітілген Мемлекеттік

қаржыны басқарудың 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасында айқын көрінісін.

Қазіргі таңда мемлекеттік қазынашылық органдары - бюджеттік кірістері мен шығыстары бойынша бақылауды жүзеге асыратын, еліміздің қаржылық саласының негізгі құрылымдарының бірі. Қазынашылық тек операциялық іс-әрекеттер болып табылатын, бюджет қаражатының мақсатты жұмсалыуына, оның жоспарлауына, тиімді басқарылуына ағымдағы бақылауды жүргізіп қана қоймай, сонымен қоса осы бюджеттік құбылыстарды реттейтін бюджеттік заңнаманы әзірлеуге белсене қатысады, сонымен қоса қаржылық процестердің ашықтығы мен тиімділігін арттыруға бағытталған реформаларды іске асырады.

«Заманың түлкі болса тазы боп шал, Заманың қасқыр болса, бүркіт боп ал» деген көнеден келе жатқан мағынасы терең сөз бар. Әрқашан да белсенділікке, іскерлікке, тапқырлық пен шапшаңдыққа, тың ой мен жаңа көзқарасқа, жалпы даму үшін қандай да іс-әрекет атқаруға ынталандыратын осы сөз қазіргі күн-

де де өміршеңдігін жоғалтқан жоқ. Осы сөздің дәлелі ретінде кейінгі кезде елімізде Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың бастама-сымен жүзеге асырылып жатқан істерді айтуға болады. Мәселен, былғы Жолдау негізінде Жасанды интеллект және цифрлық даму министрлігінің құрылуы, жасанды интеллекттің заң тұрғысында реттейтін нормативтік құқықтық актілердің шығарылуы, экономиканың барлық саласына жасанды интеллект тетіктерін енгізуге бағытталған іс-әрекеттер. Бұл заманауи және ілгері бастамалардан Мемлекеттік қазынашылық органдары да тысқары қалмайтыны сөзсіз. Бүгінгі күні қазынашылық атқарып отырған адамның қабілетін, оның қатысуын талап ететін жұмыстар - үлкен көлемді ақпаратты жинау, сұрыптау, өңдеу, талдау, есептеу, дұрыс және жедел шешім қабылдау жақын болашақта осы жасанды интеллект элементтерін жүйелі жұмысқа енгізу арқылы атқарылатын болады. Өз кезегінде, аталған шаралар комитет қызметкерлерінен жоғары кәсіби дәрежедегі маман болуды, үнемі даму мен ізденісте болуды, қайратты болуды, жоғары жауапкершілікті талап етері даусыз.

М. МҰҚАШЕВ, Абай облысы бойынша Мемлекеттік қазынашылық департаменті басшысының орынбасары

ҚОҒАМДЫҚ ТЫҢДАУ

«Жерек» ЖШС Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізілетіні туралы хабарлайды.

Жобалық құжаттаманың атауы: «Жерек кен орнының тотыққан кендерді өңдеу зауытын, үйемелі шаймалау алаңын және өзге де өнеркәсіптік алаңдарды пайдалану» жобасына әсер етуге экологиялық рұқсат алу үшін құжаттар материалдары. Өсер ету аймағы: Абай облысы, Семей қаласы. Координаттар: 1. 50,16993° С, 80,02016° Ш; 2. 50,17291° С, 80,02252° Ш; 3. 50,16971° С, 80,03257° Ш; 4. 50,16460° С, 80,03056° Ш.

Қоғамдық тыңдаулар 09.01.2026 жылы сағат 11:00-де Қазақстан Республикасы, Абай облысы, Семей қаласы, Шұғаев көшесі, 4 өтеді. Қоғамдық тыңдауларға қатысу үшін мына сілтеме бойынша өту қажет: https://us04web.zoom.us/j/76972198692?pwd=714YpSXLYXbE1xLXhL6HvLNjHdGSeA.1. Конференция идентификация нөмірі: 769 7219 8692, кіру коды: FU95yL. Тіркеу талқылау басталғанға дейін 15 минут бұрын басталады. Қосылу мәселелері бойынша кезделіп отырған қызмет бастамашысының телефондары бойынша хабарласуға болады.

Жобалық құжаттама пакетімен «Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі» порталында https://ndbecology.gov.kz/, «қоғамдық тыңдаулар күнтізбесі» бөлімінде танысуға болады, сондай-ақ «Абай облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы» ММ ЖАО сайтында e-prigoda.gov.kz «қоғамдық тыңдаулар» бөлімінде: https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat.

Барлық ескертулер және / немесе ұсыныстар «Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі» порталында, сондай-ақ: Семей қаласы, Тұрлыханов көшесі, 30, «Абай облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы» ММ, тел. қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірмейтін мерзімде қабылданады: 8 (7222) 35-44-32. Электрондық мекен-жайы: prirodnyue-resursy-obl.abay@mail.ru.

Қоғамдық тыңдауларды өткізу қағидаларына сәйкес ашық жиналысты өткізу мерзімі қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың шешімі бойынша қатарынан бес жұмыс күніне дейін ұзартылады.

Ұсынған қызметтің бастамашысы: «Жерек» ЖШС, Абай облысы, Семей қаласы, Шұғаев көшесі, 4, тел: 8 (776) 293-22-43, E-mail: too@jerek.kz, BСН 020840000458.

Жобалық құжаттаманы әзірлеуші: «Legal Ecology Concept» ЖШС, Өскемен к., 070002, М. Горький к-сі, 21, BСН: 211040029201, Тел.: +7 (777) 414-90-10, e-mail: toolec21@gmail.com.

Қосымша ақпаратты электрондық пошта арқылы алуға болады: toolec21@gmail.com және тел: +7 (777) 414-90-10.

ОҚУ ОРДАСЫНДА

БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМНЕН БАСТАЛАДЫ

Бүгінде Семей шаһарының қақ ортасындағы Шәкәрім университетінде «Білім берудің жоғары мектебі» жұмыс істейді. Бұл мектеп біз өзіміздің ең қымбат байлығымыз – балаларымызды сеніп тапсыратын адамдарды, яғни болашақ ұстаздарды, тәрбиешілер мен психологтерді дайындайды.

Бүгінгі таңда Білім берудің жоғары мектебінде тәжірибелі оқытушылар мен жас мамандар дәріс беретін екі мыңға жуық студенттер мен магистранттар білім алуда. Достар мен өзгерістің тоғысқан тұсында құрылған жаңа буын мектебін заманауи, шығармашыл декан, философия докторы, қауымдастырылған профессор Әсем Әленқызы Қасымова басқарады.

2025-2026 оқу жылында аталған мектепте бес кафедра жұмыс істеп жатыр: қазақ филологиясы кафедрасы, шетел және орыс тілдері кафедрасы, өнер кафедрасы, тарих кафедрасы, педагогика және психология кафедралары. Білім берудің жоғары мектебі өз өмірін балаларды оқыту мен тәрбиелеуге арнауға ұмтылған студенттерді біріктіреді. Олардың қатарында орта мектепті жақында ғана бітіргендермен қоса, колледж түлектері мен еңбек жолын бастап, оқуға қайта оралғандар бар.

Университет болашақ қазақ тілі мен әдебиеті, ағылшын және орыс тілі мұғалімдерін, тарихшыларды, бастауыш сынып мұғалімдерін, психологтерді, мектепке дейінгі білім беру мамандары мен бейнелеу өнері мұғалімдерін дайындайды. Оқуды бітіргеннен кейін түлектеріміз бакалавр дәрежесін алып, магистратура мен докторантурада оқуын жалғастыруға мүмкіндіктері бар.

Мұнда 100-ден астам маман дәріс береді. Олардың арасында ғылым докторлары, PhD докторлары, ғылым кандидаттары, магистрлер мен тәжірибелі әдіскерлер бар. Олар өз пәндерін біліп қана қоймай, болашақ мұғалімді қалай дайындау керектігін шынайы түсінетін нағыз өз ісінің майталмандары.

Білім беру жоғары мектебінің түлектері – зор құлшыныспен, жаңа көзқараспен жұмыс істейтін ең креативті жастар. Ең бастысы, олар мұғалім болу тек кәсіп қана емес, миссия екендігін жақсы түсінеді.

Шәкәрім университетінің Білім беру жоғары мектебі – бұл болашаққа деген сенімнің, жаңа мүмкіндіктердің жарқын көзі. Бұл ертеңгі күннің негізі қаланатын, жаңашыл идеялар туындап, жастардың бойына білім мен тәрбие ұялатын киелі орын. Дел осы қабырғалардан ертеңгі күні еліміздің білім саласын ілгерілететін білікті мамандар шығады. Олар – болашақ ұрпақтың тәрбиешісі, жаңа Қазақстанның жарқын болашағын құрушылар. Өйткені Жаңа Қазақстанның Жарқын болашағы осы жерден, осы білім ордасынан басталады!

Біздің мақсатымыз – әрбір студенттің бойына терең білім, ұлттық тәрбие, отансүйгіштік рухты сіңіріп, оларды еліміздің дамуына үлес қосатын, қоғамға пайдалы азамат етіп тәрбиелеу. Шәкәрім университетінің Білім беру жоғары мектебі – болашаққа деген сенім қалыптасатын, жаңа мүмкіндіктер бастау алатын орын.

Гайнигүл ИСМАЙЛОВА, Шәкәрім университетінің «Шет және орыс тілдері» кафедрасының профессоры, ф.ғ.к., профессор Клара ХАСЕНОВА, Шәкәрім университетінің «Экономика және қаржы» кафедрасының з.ғ.к.

«Семей таңы» газеті 1969 жылы «Құрмет белгісі» орденімен, 2009 жылы Қазақстан Республикасы Президентінің бұқаралық ақпарат құралдары саласындағы грантымен марапатталған. Директор - Риза АСАНҚЫЗЫ МОЛДАШЕВА Бас редактор - Сәтжан ҚАСЫМЖАНҰЛЫ Редактордың орынбасары - жауапты хатшы Роза ПУШПАҚОВА

Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі Ақпарат комитеті берген қайта тіркеу куәлігі № К249VPU00121173, 05.06.2025 ж. Газет «АБАЙ АИМАҚ МЕДИА» ЖШС компьютерлік орталығында теріліп және беттеліп, «Басып-жару баспасы» «Рекламный дайджест агенттігі» ЖШС (Өскемен қаласы, Абай даңғылы, 20) баспа орталығында офсеттік әдіспен басылып шығады. Индекс 06061. Тапсырыс 259. Бағасы келісімді. Аптасына екі рет - сейсенбі, жұма күндері шығады. Жарияланған мақалалардың авторлардың пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнама үшін жауапкершілік жарнама берушілердің құзырында. Меншікті тілшілеріміз: Бородулихада - 8 776 740 87 21, Бесқарағайда - 8 775 433 44 08. Редакцияның мекенжайы: Ф18А5Н3, Семей қаласы, Қайым Мұхамеджанов көшесі, 12. Тел.: Директордың қабылдау бөлмесі - 52-36-57; бас редактор - 52-04-75; редактордың орынбасары - 52-09-84; жарнама және баспасөзге жазылу бөлімі - 56-08-03; факс - 52-04-75; бухгалтерия - 52-38-32

ШЫҒАРЫЛЫМНЫҢ ТАРАЛЫМЫ 20820 Кезекші редактор Гүлім ЗАМАНБЕКҚЫЗЫ

ТОО «Schaefer Enterprises»

Республика Казахстан, 070000,

БИН 140740020433

г. Усть-Каменогорск, пр. Каныша Сатпаева, 26 - 4

ЭФИРНАЯ СПРАВКА № 14 от 28.11.2025

к Договору № 03/25 от 11.02.2025

ЗАКАЗЧИК: ТОО «Legal Ecology Concept»

ИСПОЛНИТЕЛЬ: ТОО «Schaefer Enterprises»

Рекламные услуги: размещение объявления в бегущую строку на телеканале «ALTAI»

Текст: «Жерек» ЖШС Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізу туралы хабарлайды. Жобалық құжаттаманың атауы: "Жерек кен орнының тотыққан кендерді өңдеу зауытын, үймелі шаймалау алаңын және өзге де өнеркәсіптік алаңдарды пайдалану" әсер етуге экологиялық рұқсат алу үшін құжаттар материалдары. Әсер ету аймағы: Абай облысы, Семей қаласы. Координаттар: 1. 50,16993° С, 80,02016° Ш; 2. 50,17291° С, 80,02252° Ш; 3. 50,16971° С, 80,03257° Ш; 4. 50,16460° С, 80,03056° Ш. Қоғамдық тыңдаулар 18.12.2025 жылы сағат 11:00-де Қазақстан Республикасы, Абай облысы, Семей қаласы, Шұғаев көшесі, 4 өтеді. Қоғамдық тыңдауларға қатысу үшін мына сілтеме бойынша өту қажет:

<https://us04web.zoom.us/j/76972198692?pwd=7I4YpSXYLXbE1xLXHL6HvLNjHdgSea.1>.

Конференция идентификаторы: 769 7219 8692, кіру коды: FU95yL. Тіркеу талқылау басталғанға дейін 15 минут бұрын басталады. Қосылу мәселелері бойынша көзделіп отырған қызмет бастамашысының телефондары бойынша хабарласуға болады. Жобалық құжаттама пакетімен «Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі» порталда <https://ndbecology.gov.kz/>, "қоғамдық тыңдаулар күнтізбесі" бөлімі танысуға болады, сондай-ақ "Абай облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ ЖАО сайтында e-priroda.gov.kz "қоғамдық тыңдаулар" бөлімінде: <https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat>. Барлық ескертулер және / немесе ұсыныстар «Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі» порталда, сондай-ақ: Семей қаласы, Тұрлыханов көшесі, 30, "Абай облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ, тел. қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде қабылданады: 8 (7222) 35-44-32. Электрондық мекен-жайы: prirodnyye-resursy-obl.abay@mail.ru. Қоғамдық тыңдауларды өткізу қағидаларына сәйкес ашық жиналысты өткізу мерзімі қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың шешімі бойынша қатарынан бес жұмыс күніне дейін ұзартылады. Ұсынылған қызметтің бастамашысы: "Жерек" ЖШС, Абай облысы, Семей қаласы, Шұғаев көшесі, 4, тел.: 8 (776) 293-22-43, Е-mail: too@jerek.kz, БСН 020840000458. Жобалық құжаттаманы әзірлеуші: "Legal Ecology Concept" ЖШС, Өскемен қ., 070002, М. Горький к-сі, 21, БСН: 211040029201, Тел.: +7 (777) 414-90-10, е-mail: toolec21@gmail.com. Қосымша ақпаратты электрондық пошта арқылы алуға болады: toolec21@gmail.com және тел.: +7 (777) 414-90-10. Лицензия №02943Р 25.07.2025 жылы «ҚР экология және табиғи ресурстар министірлігі» ММ берілді.

ТОО «Жерек», в соответствии с требованиями Экологического кодекса РК, уведомляет о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания. Наименование проектной документации: материалы документов для получения экологического разрешения на воздействие к проекту «Эксплуатация перерабатывающего завода окисленных руд, площадки кучного выщелачивания и прочих промышленных площадок месторождения Жерек». Территория воздействия: область Абай, г. Семей. Координаты: 1. 50,16993° С, 80,02016° В; 2. 50,17291° С, 80,02252° В; 3. 50,16971° С, 80,03257° В; 4. 50,16460° С, 80,03056° В. Общественные слушания состоятся 18.12.2025 года в 11:00 часов по адресу: Республика Казахстан, область Абай, г. Семей, ул. Шугаева, 4. Общественные слушания проводятся в смешанном формате (открытого собрания и видеоконференцсвязи на платформе ZOOM). Для участия в общественных слушаниях необходимо пройти по ссылке: <https://us04web.zoom.us/j/76972198692?pwd=7I4YpSXYLXbE1xLXHL6HvLNjHdgSea.1>.

Идентификатор конференции: 769 7219 8692, код доступа: FU95yL. Регистрация начинается за 15 минут до начала обсуждения. С пакетом проектной документации можно ознакомиться на портале

«Национальный банк данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов» <https://ndbecology.gov.kz/>, раздел «Календарь общественных слушаний», а также сайте МИО ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай» [e-priroda.gov.kz](http://priroda.gov.kz) в разделе «Общественные слушания»: <https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat>. Все замечания и/или предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на портале «Национальный банк данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов», а также по адресу: г. Семей, ул. Турлыханова, 30, ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай», тел.: 8 (7222) 35-44-32. Электронный адрес: prirodnyye-resursy-obl.abay@mail.ru. Согласно Правилам проведения общественных слушаний срок проведения открытого собрания продлевается до пяти последовательных рабочих дней по решению участников общественных слушаний. Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «Жерек», область Абай, г. Семей, ул. Шугаева, 4, тел.: 8 (776) 293-22-43, E-mail: too@jerek.kz, БИН 020840000458. Разработчик проектной документации: ТОО «Legal Ecology Concept», г. Усть-Каменогорск, 070002, ул. М. Горького, 21, БИН: 211040029201, тел.: +7 (777) 414-90-10, e-mail: toolec21@gmail.com. Дополнительную информацию можно получить по адресу электронной почты: toolec21@gmail.com и тел.: +7 (777) 414-90-10. Лицензия №02943Р от 25.07.2025 года выдана ГУ «Министерство экологии и природных ресурсов РК».

Дата выхода: 28 ноября 2025 г.

Сумма: 99 800 (девяносто девять тысяч восемьсот) тенге

Исполнитель:

ТОО «Schaefer Enterprises»

/Директор / Потешкина А.В./

Заказчик:

ТОО «Legal Ecology Concept»

/Директор / Мустафаева С.И./

Қаржы түрмалар

«Жерге ЖПС Қазақстан Республикасының Экологиялық қолқалық талаптарына сәйкес алып келетін түрде қолданып тұрған аумақтардың тізімін жасауға, Жобаның құрастырылуы туралы Жерге мен ортаның талаптарына сәйкес аумақтар, ұйымның қайтадан алынған және ерте де өсірілетін аумақтарды анықтау» деп аталатын аумақтардың алу үшін қаржы түрмалары. Бұл аумақтар: Абай облысы, Семей қаласы. Координаттары: 1. 50,16991° С, 80,02016° Ш; 2. 50,17291° С, 80,02252° Ш; 3. 50,16971° С, 80,02377° Ш; 4. 50,16440° С, 80,03056° Ш.

Қолданып тұрған аумақтар 09.01.2026 жылғы еліміздің 1108-да Қазақстан Республикасы, Абай облысы, Семей қаласы, Шұғыл көрсе, 4 отбасы Қаржы түрмалары қатысу үшін мына сілтеме бойынша оту қағазы: <http://eicb4web.zoopt.uzj76972194692/?pwd=784YpSXVYLXHE1M1XN10H1N1H1d56a1>.

Конференция идентификациясы: 769 7219 8692, Абу нұсқа: FU95YU. Түрде талаптар, бастапқы аймақ 15 минут бұрын басталады. Қолданып тұрған аумақтар бойынша қолданып тұрған аумақтар бастапқы аумақтар бойынша қаржы түрмалары.

Жобаның құрастырылуына қатысуға «Жерге» орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Уағдалас деректер біздің жерінде <http://abai.gov.kz>, "Қолданып тұрған аумақтар" бойынша талаптар бойынша, сондай-ақ "Абай" облысында табиғи ресурстар және табиғат пайдалануы ретінде басқарылуы" ММ ЖАО сайтында <http://www.gov.kz/abai/eket/abai/abai/abai/>.

Барлық сұрағулар және / немесе ұсыныстар «Жерге» орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Уағдалас деректер біздің жерінде, сондай-ақ Семей қаласы, Шұғыл көрсе, 4, «Абай» облысында табиғи ресурстар және табиғат пайдалануы ретінде басқарылуы" ММ, тел. нөмірлері талаптар отырыстың күште деңгейі, жеріне күйіне қатысты мерзіміне қабалдығы: 8 (7222) 35-44-32. Электрондық мекен-жайы: reg@abai.gov.kz.

Қолданып тұрған аумақтар отыру қағаздарына сәйкес аумақтардың алу үшін мерзіміне қатысты талаптарға қатысушылардың анықталуы бойынша қатарына бәсе жеріне күйіне деңгейіне қатысты.

Усынағанда қатысушының: "Жерге" ЖПС, Абай облысы, Семей қаласы, Шұғыл көрсе, 4, тел. нөмірі: 8 (776) 293-22-43, Е-пошта: toec21@gmail.com.
Жобаның құрастырылуына қатысушы: "Legal Ecology Concept" ЖПС, Семей қ., 070002, М. Горький көшесі, 21, БСН: 211640029201, Тел.: +7 (777) 414-90-10, e-mail: toec21@gmail.com.

Қолданып тұрған аумақтар электрондық пошта арқылы алуға болады: toec21@gmail.com және тел. нөмірі: +7 (777) 414-90-10.

Уағдалас жазбалар

ТОО «Жерге», в соответствии с требованиями Экологического кодекса РК, уведомляет о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания. Наименование проектов документально оформленные материалы документов для получения экологического разрешения на возведение и эксплуатацию перерабатывающего завода окисления руд, включая изучение выделенных и прочих промышленных площадок микрорайона Жерге. Территория возведения: область Абай, г. Семей. Координаты: 1. 50,16991° С, 80,02016° Ш; 2. 50,17291° С, 80,02252° Ш; 3. 50,16971° С, 80,02377° Ш; 4. 50,16440° С, 80,03056° Ш.

Общественные слушания состоятся 09.01.2026 года в 11:00 часов по адресу: Республика Казахстан, область Абай, г. Семей, ул. Шұғыл, 4. Общественные слушания проводятся в онлайн-формате (открытого собрания) в электронном формате на платформе ZOOM. Для участия в общественных слушаниях необходимо пройти по ссылке: <http://eicb4web.zoopt.uzj76972194692/?pwd=784YpSXVYLXHE1M1XN10H1N1H1d56a1>.

Идентификатор конференции: 769 7219 8692, код доступа: FU95YU. Регистрация начинается за 15 минут до начала обсуждения.

С пакета проектной документации можно ознакомиться на портале «Национальный банк данных о состоянии окружающей среды в природно-ресурсной области» <http://abai.gov.kz>, раздел «Объекты окружающей среды», а также сайте ММ ЖАО «Управление природными ресурсами и регулирование природопользования области Абай» <http://www.gov.kz/abai/eket/abai/abai/abai/> и разделе «Общественные слушания» <http://www.gov.kz/abai/eket/abai/abai/abai/>.

Все заявления (обла) предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на портале «Национальный банк данных о состоянии окружающей среды в природно-ресурсной области» <http://abai.gov.kz>, в том же по адресу: г. Семей, ул. Шұғыл, 4, тел. нөмірі: 8 (776) 293-22-43, Е-пошта: toec21@gmail.com.

Согласно Правил проведения общественных слушаний срок проведения открытого собрания продлевается до даты предоставления рабочих дней по решению участников общественных слушаний.

Надзорщик национальной деятельности: ТОО «Жерге», область Абай, г. Семей, ул. Шұғыл, 4, тел. нөмірі: 8 (776) 293-22-43, Е-пошта: toec21@gmail.com, БИН 02084000458.
Работодатель проектной документации: ТОО «Legal Ecology Concept», г. Усть-Каменогорск, 070002, ул. М. Горького, 21, БИН: 211640029201, тел.: +7 (777) 414-90-10, e-mail: toec21@gmail.com.

Дополнительную информацию можно получить по адресу электронной почты: toec21@gmail.com и тел.: +7 (777) 414-90-10.

Құрметті тұрғындар!

«Жерек» ЖШС Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізу туралы хабарлайды. Жобалық құжаттаманың атауы: "Жерек кең орнының тотыққан кендерді өңдеу зауытын, үймелі шаймалау алаңын және өзге де өнеркәсіптік алаңдарды пайдалану" әсер етуге экологиялық рұқсат алу үшін құжаттар материалдары. Әсер ету аймағы: Абай облысы, Семей қаласы. Координаттар: 1. 50,16993° С, 80,02016° Ш; 2. 50,17291° С, 80,02252° Ш; 3. 50,16971° С, 80,03257° Ш; 4. 50,16460° С, 80,03056° Ш.

Қоғамдық тыңдаулар 09.01.2026 жылы сағат 11:00-де Қазақстан Республикасы, Абай облысы, Семей қаласы, Шұғаев көшесі, 4 өтеді. Қоғамдық тыңдауларға қатысу үшін мына сілтеме бойынша өту қажет: <https://us04web.zoom.us/j/76972198692?pwd=714YpSXyLXbE1xLXhL6HvLNjNjHgSea.1>. Конференция идентификаторы: 769 7219 8692, кіру коды: FU95yL. Тіркеу талқылау басталғанға дейін 15 минут бұрын басталады. Қосылу мәселелері бойынша көзденіп отырған қызмет бастамашысының телефондары бойынша хабарласуға болады.

Жобалық құжаттама пакетімен «Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі» порталда <https://ndbecology.gov.kz/>, "қоғамдық тыңдаулар күнтізбесі" бөлімі танысуға болады, сондай-ақ "Абай облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ ЖАО сайтында e-priroda.gov.kz "қоғамдық тыңдаулар" бөлімінде: <https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat>.

Барлық ескертулер және / немесе ұсыныстар «Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі» порталда, сондай-ақ: Семей қаласы, Тұрлыханов көшесі, 30, "Абай облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ, тел. қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде қабылданады: 8 (7222) 35-44-32. Электрондық мекен-жайы: prirodnuye-resursy-obl.abay@mail.ru.

Қоғамдық тыңдауларды өткізу қағидаларына сәйкес ашық жиналысты өткізу мерзімі қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың шешімі бойынша қатарынан бес жұмыс күніне дейін ұзартылады.

Ұсынылған қызметтің бастамашысы: "Жерек" ЖШС, Абай облысы, Семей қаласы, Шұғаев көшесі, 4, тел: 8 (776) 293-22-43, E-mail: too@jerck.kz, БСН 020840000458.

Жобалық құжаттаманы әзірлеуші: "Legal Ecology Concept" ЖШС, Өскемен қ., 070002, М. Горький к-сі, 21, БСН: 211040029201, Тел.: +7 (777) 414-90-10, e-mail: toolec21@gmail.com.

Қосымша ақпаратты электрондық пошта арқылы алуға болады: toolec21@gmail.com және тел: +7 (777) 414-90-10.

Уважаемые жители!

ТОО «Жерек», в соответствии с требованиями Экологического кодекса РК, уведомляет о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания. Наименование проектной документации: материалы документов для получения экологического разрешения на воздействие к проекту «Эксплуатация перерабатывающего завода окисленных руд, площадки кучного выщелачивания и прочих промышленных площадок месторождения Жерек». Территория воздействия: область Абай, г. Семей. Координаты: 1. 50,16993° С, 80,02016° В; 2. 50,17291° С, 80,02252° В; 3. 50,16971° С, 80,03257° В; 4. 50,16460° С, 80,03056° В.

Общественные слушания состоятся 09.01.2026 года в 11:00 часов по адресу: Республика Казахстан, область Абай, г. Семей, ул. Шугаева, 4. Общественные слушания проводятся в смешанном формате (открытого собрания и видеоконференцсвязи на платформе ZOOM). Для участия в общественных слушаниях необходимо пройти по ссылке:

<https://us04web.zoom.us/j/76972198692?pwd=714YpSXYLXbE1xLXHL6HvLNjHdgSea.1>
Идентификатор конференции: 769 7219 8692, код доступа: FU95yL. Регистрация начинается за 15 минут до начала обсуждения.

С пакетом проектной документации можно ознакомиться на портале «Национальный банк данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов» <https://ndbecology.gov.kz/>, раздел «Календарь общественных слушаний», а также сайте МИО ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай» [e-priroda.gov.kz](https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat) в разделе «Общественные слушания»:

<https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat>.
Все замечания и/или предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на портале «Национальный банк данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов», а также по адресу: г. Семей, ул. Турлыханова, 30, ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай», тел.: 8 (7222) 35-44-32. Электронный адрес: prirodnyye-resursy-obl.abay@mail.ru.

Согласно Правилам проведения общественных слушаний срок проведения открытого собрания продлевается до пяти последовательных рабочих дней по решению участников общественных слушаний.

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «Жерек», область Абай, г. Семей, ул. Шугаева, 4, тел: 8 (776) 293-22-43, E-mail: too@jerek.kz, БИН 020840000458.

Разработчик проектной документации: ТОО «Legal Ecology Concept», г. Усть-Каменогорск, 070002, ул. М. Горького, 21, БИН: 211040029201, тел.: +7 (777) 414-90-10, e-mail: toolec21@gmail.com.

Дополнительную информацию можно получить по адресу электронной почты: toolec21@gmail.com и тел: +7 (777) 414-90-10.

«АБАЙ ОБЛЫСЫ
СЕМЕЙ ҚАЛАСЫ
МӘСЛИХАТЫНЫҢ
АППАРАТЫ»
МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

РЕПУБЛИКАНСКОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
ПАЛАТА ЮСТИЦИИ
ОБЛАСТИ АБАЙ
МОНАРХАТ ЮСТИЦИИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»

ГОСУДАРСТВЕННОЕ
УЧРЕЖДЕНИЕ
«АППАРАТ МАСЛИХАТА
ГОРОДА СЕМЕЙ
ОБЛАСТИ АБАЙ»

Қаржы түрмалар

«Жерге ЖПС Қазақстан Республикасының Экологиялық қолқалық талаптарына сәйкес алып келетін түрде қолданып тұрған аумақтардың тізімін жасау туралы жұмыстың мақсаты: «Жерге» мен орманды тоқымалы аумақтардың өңделу аумағын, ұйымдаспайтын аумақты және оған да өзіндік қолданып тұрған аумақтардың аумағын» деп есептеу және олардың аумағын алу үшін қажетті материалдарды. Бұл оған аймағы: Абай облысы, Семей қаласы. Координаттары: 1. 50,16991° С, 80,02016° Ш; 2. 50,17291° С, 80,02252° Ш; 3. 50,16991° С, 80,02377° Ш; 4. 50,16440° С, 80,03056° Ш.

Қосымша талқылаулар 09.01.2026 жылы сағат 11:00-де Қазақстан Республикасы, Абай облысы, Семей қаласы, Шұтұев көрмесі, 4 отбасы Қосымша талқылауға қатысу үшін мына сілтеме бойынша оған қажет:

Бірлесімді веб-сайтқа: <http://76972194692/?uid=714YpSXVYLXHE1M1XN10H1N1H1d56a1>. Идентификаторы: 769 7219 8692, Ақпарат: FU95YU. Түптеу талқылау басталғаннан кейін 15 минут бұрын басталады. Қосымша мәліметтер бойынша мәліметті сайттан қосымша басталғаннан кейінгі бірінші сағатта алуға болады.

Жобаны қаржыландырушы «Қорғаныс орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Уағдалас деректер біздің жерінде <http://abai.gov.kz>», «Қосымша талқылау туралы» бойынша талқылау болып, сондай-ақ «Абай» облысында табиғи ресурстар және табиғат пайдалануы ретінде басқарылады. ММ ЖАО сайтында <http://www.gov.kz/abai/ekol/abai/abai/abai/> «Қосымша талқылау» болып табылады: <http://www.gov.kz/abai/ekol/abai/abai/abai/>.

Бұрынғы құжаттар және / немесе ұсыныстар «Қорғаныс орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Уағдалас деректер біздің жерінде, сондай-ақ Семей қаласы, Түркістан қаласы, 30 «Абай» облысында табиғи ресурстар және табиғат пайдалануы ретінде басқарылады. ММ, тел. қосымша талқылаулар өткізілетін күнге дейін / және күйісі кеңейтілетін мерзімге қабілеті: 8 (7222) 35-44-32. Электрондық мекен-жайы: regio@abai.gov.kz.

Қосымша талқылаулар өткізу кәсіпшілігіне сәйкес оларға қажетті ақпаратты беруге әзірленген және талқылауларға қатысушылардың нақты болып қатарына бөсе жұмыс жүргізе алатын құрылым.

Ұсынылатын қызметті бастаушы: «Жерге» ЖПС, Абай облысы, Семей қаласы, Шұтұев көрмесі, 4, тел. 8 (776) 293-22-43, Е-пошта: toec21@gmail.com.

Жобаны қаржыландырушы: «Legal Ecology Concept» ЖПС, Оқсмен к., 070002, М. Горький көшесі, 21, БСН: 211640029201, Тел.: +7 (777) 414-90-10, e-mail: toec21@gmail.com.

Қосымша талқылау электрондық пошта арқылы ақпаратты беруге болады: toec21@gmail.com және тел. +7 (777) 414-90-10.

Уағдалас талқылау

ТОО «Жерге», в соответствии с требованиями Экологического кодекса РК, уведомляет о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания. Наименование проектов документальных материалов документов для получения экологического разрешения на возведение и проекту «Эксплуатация перерабатывающего завода окисления руд, включая изучение выщелачивания и промывки промышленных отходов металлургического завода «Жерге». Территория возведения: область Абай, г. Семей. Координаты: 1. 50,16991° С, 80,02016° Ш; 2. 50,17291° С, 80,02252° Ш; 3. 50,16991° С, 80,02377° Ш; 4. 50,16440° С, 80,03056° Ш.

Общественные слушания состоятся 09.01.2026 года в 11:00 часов по адресу: Республика Казахстан, область Абай, г. Семей, ул. Шұтұев, 4. Общественные слушания проводятся в онлайн-формате (открытого собрания) в электронном формате на платформе ZOOM. Для участия в общественных слушаниях необходимо пройти по ссылке:

<http://76972194692/?uid=714YpSXVYLXHE1M1XN10H1N1H1d56a1>. Идентификатор конференции: 769 7219 8692, код доступа: FU95YU. Регистрация не требуется за 15 минут до начала обсуждения.

С пакета проектной документации можно ознакомиться на портале «Национальный банк данных о состоянии окружающей среды в природно-ресурсной области» (<http://abai.gov.kz>), раздел «Объекты окружающей среды», а также сайте ММ ЖАО «Управление природными ресурсами и регулирование природопользования области Абай» - <http://www.gov.kz/abai/ekol/abai/abai/> и разделе «Общественные слушания»:

<http://www.gov.kz/abai/ekol/abai/abai/abai/>.

Все заявления (обла) предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на портале «Национальный банк данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов», а также по адресу: г. Семей, ул. Түркістан қаласы, 30, /30/ «Управление природными ресурсами и регулирование природопользования области Абай», тел. 8 (7222) 35-44-32. Электронный адрес: regio@abai.gov.kz.

Согласно Правил проведения общественных слушаний срок проведения открытого собрания продлевается до даты предоставления рабочих дней по решению участников общественных слушаний.

Надзорщик национальной деятельности: ТОО «Жерге», область Абай, г. Семей, ул. Шұтұев, 4, тел. 8 (776) 293-22-43, E-mail: toec21@gmail.com, БИН 02084000458.

Работодатель проектной документации: ТОО «Legal Ecology Concept», г. Усть-Каменогорск, 070002, ул. М. Горького, 21, БИН: 211640029201, тел.: +7 (777) 414-90-10, e-mail: toec21@gmail.com.

Дополнительную информацию можно получить по адресу электронной почты: toec21@gmail.com и тел.: +7 (777) 414-90-10.

Құрметті тұрғындар!

«Жерек» ЖШС Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізу туралы хабарлайды. Жобалық құжаттаманың атауы: "Жерек кең орнының тотыққан кендерді өңдеу зауытын, үймелі шаймалау алаңын және өзге де өнеркәсіптік алаңдарды пайдалану" әсер етуге экологиялық рұқсат алу үшін құжаттар материалдары. Әсер ету аймағы: Абай облысы, Семей қаласы. Координаттар: 1. 50,16993° С, 80,02016° Ш; 2. 50,17291° С, 80,02252° Ш; 3. 50,16971° С, 80,03257° Ш; 4. 50,16460° С, 80,03056° Ш.

Қоғамдық тыңдаулар 09.01.2026 жылы сағат 11:00-де Қазақстан Республикасы, Абай облысы, Семей қаласы, Шұғаев көшесі, 4 өтеді. Қоғамдық тыңдауларға қатысу үшін мына сілтеме бойынша өту қажет: <https://us04web.zoom.us/j/76972198692?pwd=714YpSXyLXbE1xLXhL6HvLNjNjHgSea.1>. Конференция идентификаторы: 769 7219 8692, кіру коды: FU95yL. Тіркеу талқылау басталғанға дейін 15 минут бұрын басталады. Қосылу мәселелері бойынша көзделіп отырған қызмет бастамашысының телефондары бойынша хабарласуға болады.

Жобалық құжаттама пакетімен «Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі» порталда <https://ndbecology.gov.kz/>, "қоғамдық тыңдаулар күнтізбесі" бөлімі танысуға болады, сондай-ақ "Абай облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ ЖАО сайтында e-priroda.gov.kz "қоғамдық тыңдаулар" бөлімінде: <https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat>.

Барлық ескертулер және / немесе ұсыныстар «Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі» порталда, сондай-ақ: Семей қаласы, Тұрлыханов көшесі, 30, "Абай облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ, тел. қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде қабылданады: 8 (7222) 35-44-32. Электрондық мекен-жайы: prirodnuye-resursy-obl.abay@mail.ru.

Қоғамдық тыңдауларды өткізу қағидаларына сәйкес ашық жиналысты өткізу мерзімі қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың шешімі бойынша қатарынан бес жұмыс күніне дейін ұзартылады.

Ұсынылған қызметтің бастамашысы: "Жерек" ЖШС, Абай облысы, Семей қаласы, Шұғаев көшесі, 4, тел: 8 (776) 293-22-43, E-mail: too@jerck.kz, БСН 020840000458.

Жобалық құжаттаманы әзірлеуші: "Legal Ecology Concept" ЖШС, Өскемен қ., 070002, М. Горький к-сі, 21, БСН: 211040029201, Тел.: +7 (777) 414-90-10, e-mail: toolec21@gmail.com.

Қосымша ақпаратты электрондық пошта арқылы алуға болады: toolec21@gmail.com және тел: +7 (777) 414-90-10.

Уважаемые жители!

ТОО «Жерек», в соответствии с требованиями Экологического кодекса РК, уведомляет о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания. Наименование проектной документации: материалы документов для получения экологического разрешения на воздействие к проекту «Эксплуатация перерабатывающего завода окисленных руд, площадки кучного выщелачивания и прочих промышленных площадок месторождения Жерек». Территория воздействия: область Абай, г. Семей. Координаты: 1. 50,16993° С, 80,02016° В; 2. 50,17291° С, 80,02252° В; 3. 50,16971° С, 80,03257° В; 4. 50,16460° С, 80,03056° В.

Общественные слушания состоятся 09.01.2026 года в 11:00 часов по адресу: Республика Казахстан, область Абай, г. Семей, ул. Шугаева, 4. Общественные слушания проводятся в смешанном формате (открытого собрания и видеоконференцсвязи на платформе ZOOM). Для участия в общественных слушаниях необходимо пройти по ссылке:

<https://us04web.zoom.us/j/76972198692?pwd=714YpSXYLXbE1xLXHL6HvLNjHdgSea.1>
Идентификатор конференции: 769 7219 8692, код доступа: FU95yL. Регистрация начинается за 15 минут до начала обсуждения.

С пакетом проектной документации можно ознакомиться на портале «Национальный банк данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов» <https://ndbecology.gov.kz/>, раздел «Календарь общественных слушаний», а также сайте МИО ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай» [e-priroda.gov.kz](https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat) в разделе «Общественные слушания»:

<https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat>.
Все замечания и/или предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на портале «Национальный банк данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов», а также по адресу: г. Семей, ул. Турлыханова, 30, ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай», тел.: 8 (7222) 35-44-32. Электронный адрес: prirodnyye-resursy-obl.abay@mail.ru.

Согласно Правилам проведения общественных слушаний срок проведения открытого собрания продлевается до пяти последовательных рабочих дней по решению участников общественных слушаний.

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «Жерек», область Абай, г. Семей, ул. Шугаева, 4, тел: 8 (776) 293-22-43, E-mail: too@jerek.kz, БИН 020840000458.

Разработчик проектной документации: ТОО «Legal Ecology Concept», г. Усть-Каменогорск, 070002, ул. М. Горького, 21, БИН: 211040029201, тел.: +7 (777) 414-90-10, e-mail: toolec21@gmail.com.

Дополнительную информацию можно получить по адресу электронной почты: toolec21@gmail.com и тел: +7 (777) 414-90-10.

«АБАЙ ОБЛЫСЫ
СЕМЕЙ ҚАЛАСЫ
МӘСЛИХАТЫНЫҢ
АППАРАТЫ»
МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

РЕПУБЛИКАНСКОЕ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
ПАЛАТА ЮСТИЦИИ
ОБЛАСТИ АБАЙ
МОНАРХАТ ЮСТИЦИИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»

ГОСУДАРСТВЕННОЕ
УЧРЕЖДЕНИЕ
«АППАРАТ МАСЛИХАТА
ГОРОДА СЕМЕЙ
ОБЛАСТИ АБАЙ»

«Тотыққан кендерді қайта өңдеу зауытын, үймелік сілтісіздендіру алаңын және Жерек кен орнының өзге де өнеркәсіптік алаңдарын пайдалану» жобасына әсер етуге экологиялық рұқсат алу үшін құжаттар материалдары бойынша баяндама

Жобада кенді ұсақтау және агломерациялау жөніндегі жұмыстарды, үймелік сілтісіздендіру алаңын, ГМҚ модульдік ғимаратын және қосалқы өндірістерді нормалау көзделеді.

«Жерек» ЖШС негізгі қызметі құрамында алтын бар кенді ашық тәсілмен өнеркәсіптік өндіру және оны үймелік сілтісіздендіру әдісімен өңдеу болып табылады. Жерек кен орнының кендерін өндіру мен өңдеудің тауарлық өнімі алтын (Доре қорытпасы) болып табылады.

Жерек кен орнындағы тотығу кендерін қайта өңдейтін зауытты, үймелік сілтісіздендіру алаңдарын және басқа да өндірістік алаңдарды пайдалану жобасы 2024 жылы белгіленген нормативтердің қолданылу мерзімінің аяқталуына байланысты қайта өңделуде. Бұрын кенді қайта өңдеу, соның ішінде оны ұсақтау және агломерациялау, үймелік сілтісіздендіру алаңдары, көмекші цехтары бар модульді ГМҚ ғимараты бойынша нормативтер «Жерек кен орнының тотығу кендерін ашық тәсілмен өндіру. Түзету» тау-кен жұмыстары жоспарына арналған ҚОӘБ жобасында белгіленген болатын (2021 жылғы 24 тамыздағы 1-санаттағы объектілер үшін қоршаған ортаға эмиссияға рұқсат №KZ23VCZ01294830).

Шығарындылардың шамалы өсуі 6022 шығарындыларының жаңа көзін қосумен байланысты.

Жобада Ағынды суларды төгу қарастырылмаған. Алтынды үймелі шаймалау технологиясымен айналымды сумен жабдықтау жүйесі қарастырылған.

ҚР Экологиялық Кодексінің 3.1-тармақшаның 3-тармағының 1-бөлімінің №2 қосымшасына сәйкес кең таралған пайдалы қазбаларды қоспағанда, қатты пайдалы қазбаларды өндіру және байыту **I санатқа** жатады.

Кеңістіктік жұмыс учаскесі Семей қаласынан оңтүстік-батысқа қарай 37 км жерде орналасқан.

«Жерек» ЖШС өндірістік базасының құрамында тау-кен жұмыстарының жоспарына сәйкес жобалық шешімдерді іске асыру кезінде пайдаланылатын мынадай объектілер бар:

- ұсақтау-агломерациялық кешен;
- үймелік сілтісіздендіру алаңы (ҮСА);
- металлургия зауыты;
- зертхана.

Алтын өндірісінің технологиялық процесі келесі негізгі операциялардан тұрады:

- кен өндіру;
- кендайындау;
- ҮСА-на кенді жинап қалыптастыру және суару;
- өнімді ерітінділерді қайта өңдеу;
- Доре қорытпасын алу.

АТМОСФЕРАЛЫҚ АУА.

Осы жобада көзделген қайта өңдеу жөніндегі жұмыстарды жүргізу кезеңінде 10 ұйымдастырылмаған көздер және атмосфераға ластаушы заттар шығарындыларының 20 ұйымдастырылған көздері көзделеді.

Сондай-ақ, өндіру жұмыстарын жүргізу барысында атмосфералық ауаға әсерді бағалау мақсатында ең көп-бір реттік шығарындылар ескерілетін әртүрлі техника мен автокөлік пайдаланылатын болады (жұмысы олардың стационарлық орналасуымен байланысты адамдардан ғана). Жылжымалы көздердің қозғалтқыштарынан жалпы шығарындылар нормаланбайды және зиянды заттар шығарындыларының жалпы көлеміне енгізілмейді. Есепке алынатын жылжымалы көздерден ең жоғары-бір реттік шығарындылардың мәндері тек «Атмосфераға ластаушы заттар шығарындыларының

параметрлері» кестесінде және атмосфераның беткі қабатындағы ЛЗ шашырауын есептеу кезінде көрсетіледі.

Атмосфераға шығаруды көздейтін ластаушы заттардың тізімі: барлығы 20 атау: темір тотығы, марганец және оның қосылыстары, натрий гидроксиді, азот диоксиді, азот қышқылы, аммиак, азот тотығы, тұз қышқылы, гидроцианид, күкірт қышқылы, қара көміртегі (күйе), күкірт диоксиді, күкірт сутегі, көміртек тотығы, жақсы еритін бейорганикалық фторидтер, көмірсутектер шекті С12-19, бейорганикалық шаң: 70-20% кремний диоксиді, қалқымалы заттар, абразивті шаң.

Атмосфералық ауаға шығарылатын барлық жұмыстар 2026-2028 жылдары орындалатын болады.

Санитарлық ережелерге сәйкес нормативтік санитарлық қорғау аймағының мөлшері кемінде 1000 м құрайды.

СУ РЕСУРСТАРЫ.

Шаруашылық-ауыз су қажеттіліктері үшін судың мөлшері су тұтыну мен су бұрудың үлес нормалары бойынша есептік жолмен айқындалады.

Шаруашылық-ауыз су қажеттіліктері үшін тұтынудың жалпы көлемі жылына 7044,5 м³ құрайды, технологиялық қажеттіліктер үшін жылына 22174 м³.

Кәсіпорынды ауыз сумен жабдықтау көзі Семей қаласынан жеткізілетін ауыз су сапасындағы әкелінетін су болып табылады. Су арнайы көлікпен жеткізіледі.

Технологиялық қажеттіліктер үшін карьер сулары мен әкелінетін су пайдаланылатын болады.

Шаруашылық-тұрмыстық сарқынды суларды бұру су өткізбейтін ойпатта жүзеге асырылатын болады. Шығарынды шұңқырлардан жиналуына қарай ағынды сулар арнайы ұйыммен жасалған шартқа сәйкес тұрмыстық-шаруашылық ағындыларды тазарту құрылыстарына тасымалданатын болады.

Технологиялық қажеттіліктер үшін су қайтарымсыз пайдаланылады. Өндірістік ағындар түзілмейді.

Жерек кен орнының орналасқан жері жер үсті су объектілерінен алыс, тиісінше су қорғау аймақтары мен белдеулерінен тыс орналасқан.

Жобада суды технологиялық процесте бірнеше рет пайдалануға мүмкіндік беретін және су айдындарына ағызуды болдырмайтын су ресурстарын пайдалану жөніндегі тұйық цикл көзделгендіктен, суды өзенге немесе ландшафтқа ағызу жүзеге асырылмайды.

ЖАНУАРЛАР МЕН ӨСІМДІКТЕР ӘЛЕМІ.

Кәсіпорынның әсер ету аймағында сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктер жоқ.

Кәсіпорынның әсер ету аймағында сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдік түрлеріне қауіп жоқ. Табиғи тағамдық және дәрілік өсімдіктер жоқ.

«Семей орманы» МОТР ақпаратына сәйкес ұсынылған «Жерек» ЖШС учаскесі ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жерінен тыс жерде орналасқан.

«Охотзоопром» РМҚК ақпаратына сәйкес сирек кездесетін және құрып кету қаупі төнген жабайы тұяқты жануарлар кездеспейді. Қазақстанның Қызыл кітабына енгізілген жануарлар жоқ.

Өндірістік объектінің жұмысын өндірістік алаңдар шегінде жүргізу жоспарлануда.

Нысанды пайдалану мал азығы базасы мен тіршілік ету ортасының, сондай-ақ көші-қон жолдарының бұзылуына әкелмейді.

Жобада өсімдіктер мен жануарлар дүниесін сақтау жөніндегі іс-шараларды орындау көзделген.

ТОПЫРАҚ ЖАМЫЛҒЫСЫ.

Пайдалы қазбаларды өндіру және өңдеу жөніндегі жұмыстарды жүргізу кезінде жердің бұзылуы сөзсіз. Жоспарланған қызметтің нәтижесінде жұмыс учаскесінің шекарасында жаңа «техногендік» ландшафт қалыптастырылады, сондай-ақ жұмыс істеп

тұрған өндіріс аумағында жүргізілетін болады, ол кен орнын игеру мерзімі өткеннен кейін қалпына келтірілетін болады.

ПСП алу қарастырылмаған, өйткені жұмыс істеп тұрған кәсіпорынның аумағында жүргізілетін болады және бұл жұмыстар бұрын жүргізілген.

Объектілерді орналастыру аумағы құрылыс салудан және жасыл желектерден бос. Объектілерді орналастыру үшін қосымша алаңдар талап етілмейді, кәсіпорынның барлық алаңдары тау-кен және жер бөлу шекараларында орналасқан.

Жобаланған жұмыстардың жер жамылғысына әсерін бағалау жобалық шешімдерді жүзеге асыру кезінде топырақта болуы мүмкін өзгерістерді талдауды және болжауды қамтиды.

ФИЗИКАЛЫҚ ӘСЕРЛЕР

Жұмыс учаскесі шегінде радиациялық ластанудың табиғи көздері анықталған жоқ. Қызметті жүзеге асыру процесінде жоғары радиациялық фоны бар материалдарды пайдалана отырып, технологиялық процестер жоқ, аумақта радиация көздері жоқ.

Бағаланатын дыбыс диапазонындағы қоршаған ортаның ластануына қосқан үлесі жобаланатын объектіден тұрғын үй құрылысына дейінгі (37 км) жеткілікті қашықтыққа байланысты шамалы деп бағаланады.

Сондай-ақ жобада мынадай іс-шараларды орындау көзделген:

- жұмыс орындарындағы шу мен дірілді бақылау өлшемдері;

- жабдықтарды, машиналар мен механизмдерді дыбыс сіңіретін қаптамалардың, қаптамалар мен қоршау конструкцияларының болуы мен жарамдылығына, басқару тұтқаларының, табандардың, орындықтардың, жұмыс істеп тұрған машиналар алаңдарының діріл окшаулауына мерзімді тексеру.

Шудың зиянды әсерін азайту үшін құлаққаптардың, бір рет қолданылатын тақтайшалардың жеке есту қорғанысын қолдану ұсынылады.

ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Кен орнын пайдалану кезінде өнеркәсіптік және тұрмыстық қалдықтар түзілетін болады:

1. Сілтісіз кен;
2. РТИ қалдықтары;
3. Полимерлердің қалдықтары, соның ішінде пайдаланылған пластикалық құбырлар, воблерлер және қышқылдан жасалған залалсыздандырылған канистрлер;
4. Реагент қаптары (полиэтилен);
5. Аралас коммуналдық қалдықтар;
6. Ағаш қалдықтары, оның ішінде ағаш сынықтары (таблетка натрий цианидінен жасалған ағаш қораптар);
7. Майланған шүберек;
8. Металл цианид ыдысы;
9. Цианидтерден босатылған залалсыздандырылған полиэтилен қаптар;
10. Қара және түсті металдардың қалдықтары, оның ішінде дәнекерлеу электродтарының күйіктері, металл жоңқалары.

Жұмыстарды жүргізу кезінде Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 4 қосымшасының талаптарына сәйкес өндіріс және тұтыну қалдықтарымен жұмыс істеу бойынша мынадай іс шаралар енгізілді:

- өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинау және уақытша жинақтау үшін арнайы алаңдар ұйымдастырылды, контейнерлер орнатылды, қоймалар жабдықталды;

- өндіріс және тұтыну қалдықтарын беру шарт бойынша мамандандырылған ұйымдарға жүзеге асырылады.

ӨНДІРІСТІК ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БАҚЫЛАУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 2 қаңтардағы № 400-VI ҚРЗ Экологиялық кодексінің (бұдан әрі – ҚР ЭК) 182-бабының 1-тармағының талаптарына сәйкес, I және II санаттағы объектілердің операторлары өндірістік экологиялық бақылауды жүзеге асыруға

міндетті.

ҚР ЭК-нің 187-бабының талаптарына сәйкес, объектінің операторы қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган бекітетін қағидаларға сәйкес өндірістік экологиялық бақылау нәтижелері бойынша ішкі есепке алуды жүргізеді, мерзімді есептерді қалыптастырады және Қазақстан Республикасының қоршаған орта және табиғи ресурстар туралы ұлттық деректер банкіне электрондық нысанда ұсынады.

Өндірістік экологиялық бақылаудың мерзімдік есептеріне сынама алу актілері немесе хаттамалары, сондай-ақ өндірістік экологиялық мониторингтің сынақ нәтижелері хаттамалары қоса беріледі.

Жұмыстарды жүргізу шеңберінде ұйымдастырылған көздерде аспаптық бақылау көзделген.

Жұмыстар жүргізу кезеңінде атмосфералық ауаны бақылау санитарлық-қорғау аймағының шекарасында тоқсан сайын бір рет жүргізіледі.

Мониторингтік ұңғымалар бойынша бақылау-жылына 2 рет.

Топырақ жамылғысының жай-күйін өндірістік экологиялық бақылау үшінші тараптың аккредиттелген зертханасын тарта отырып, жылына 1 рет жүргізіледі.

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ БОЙЫНША ІС-ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ.

Жоспарды жүзеге асырудағы негізгі іс-шара – құрылыс және қайта құру жұмыстары кезінде шаң шығарындыларын азайтуға бағытталған шаңды басу жұмыстарын жүргізу.

Жоспарды жүзеге асыру 2026 жылдан 2028 жылға дейінгі жұмыстар жүргізу кезеңінде іске асырылады.

Белгіленген қызметті іске асыру, уақтылы бақылау және мониторинг барысында экологиялық заңнаманың барлық талаптары сақталған кезде қоршаған ортаға әсері жол берілетін деп бағаланады.

**«Тотыққан кендерді қайта өңдеу зауытын,
үймелік сілтісіздендіру алаңын және Жерек
кен орнының өзге де өнеркәсіптік алаңдарын
пайдалану» жобасы**

**Әсер етуге экологиялық рұқсат алу үшін
құжаттар материалдары**

«Жерек» ЖШС

Жобада кенді ұсақтау және агломерациялау жөніндегі жұмыстарды, үймелік сілтісіздендіру алаңын, ГМҚ модульдік ғимаратын және қосалқы өндірістерді нормалау көзделеді.

«Жерек» ЖШС негізгі қызметі құрамында алтын бар кенді ашық тәсілмен өнеркәсіптік өндіру және оны үймелік сілтісіздендіру әдісімен өңдеу болып табылады. Жерек кен орнының кендерін өндіру мен өңдеудің тауарлық өнімі алтын (Доре қорытпасы) болып табылады.

Жерек кен орнындағы тотығу кендерін қайта өңдейтін зауытты, үймелік сілтісіздендіру алаңдарын және басқа да өндірістік алаңдарды пайдалану жобасы 2024 жылы белгіленген нормативтердің қолданылу мерзімінің аяқталуына байланысты қайта өңделуде. Бұрын кенді қайта өңдеу, соның ішінде оны ұсақтау және агломерациялау, үймелік сілтісіздендіру алаңдары, көмекші цехтары бар модульді ГМЦ ғимараты бойынша нормативтер «Жерек кен орнының тотығу кендерін ашық тәсілмен өндіру. Түзету» тау-кен жұмыстары жоспарына арналған ҚОӘБ жобасында белгіленген болатын (2021 жылғы 24 тамыздағы 1-санаттағы объектілер үшін қоршаған ортаға эмиссияға рұқсат №KZ23VCZ01294830).

Семей

Озёрка

Приречное

Pes'yany Dal'niye

Sor

37 км

Karymbay

Шептіқак

Sheptygak

Uluguz

Baltataraq

Dyusyup

Konturz

11.6 км

Image © 2025 Airbus

Активация Windows

Чтобы активировать Windows, перейдите в раздел

Параметры

Google Earth

Дата съемки: 5.21.2023 50°15'35.20" С 80°15'48.52" В Высота над уровнем моря: 0 м обзор с высоты 49.87 км

Шығарындылардың шамалы өсуі 6022 шығарындыларының жаңа көзін қосумен байланысты.

Жобада Ағынды суларды төгу қарастырылмаған. Алтынды үймелі шаймалау технологиясымен айналымды сумен жабдықтау жүйесі қарастырылған.

ҚР Экологиялық Кодексінің 3.1-тармақшаның 3-тармағының 1-бөлімінің №2 қосымшасына сәйкес кең таралған пайдалы қазбаларды қоспағанда, қатты пайдалы қазбаларды өндіру және байыту **I санатқа** жатады.

Кеңістіктік жұмыс учаскесі Семей қаласынан оңтүстік-батысқа қарай 37 км жерде орналасқан.

«Жерек» ЖШС өндірістік базасының құрамында тау-кен жұмыстарының жоспарына сәйкес жобалық шешімдерді іске асыру кезінде пайдаланылатын мынадай объектілер бар:

- ұсақтау-агломерациялық кешен;
- үймелік сілтісіздендіру алаңы (ҮСА);
- металлургия зауыты;
- зертхана.

Алтын өндірісінің технологиялық процесі келесі негізгі операциялардан тұрады:

- кен өндіру;
- кендайындау;
- ҮСА-на кенді жинап қалыптастыру және суару;
- өнімді ерітінділерді қайта өңдеу;
- Доре қорытпасын алу.

АТМОСФЕРАЛЫҚ АУА.

Осы жобада көзделген қайта өңдеу жөніндегі жұмыстарды жүргізу кезеңінде 9 ұйымдастырылмаған көздер және атмосфераға ластаушы заттар шығарындыларының 20 ұйымдастырылған көздері көзделеді.

Сондай-ақ, өндіру жұмыстарын жүргізу барысында атмосфералық ауаға әсерді бағалау мақсатында ең көп-бір реттік шығарындылар ескерілетін әртүрлі техника мен автокөлік пайдаланылатын болады (жұмысы олардың стационарлық орналасуымен байланысты адамдардан ғана). Жылжымалы көздердің қозғалтқыштарынан жалпы шығарындылар нормаланбайды және зиянды заттар шығарындыларының жалпы көлеміне енгізілмейді. Есепке алынатын жылжымалы көздерден ең жоғары-бір реттік шығарындылардың мәндері тек «Атмосфераға ластаушы заттар шығарындыларының параметрлері» кестесінде және атмосфераның беткі қабатындағы ЛЗ шашырауын есептеу кезінде көрсетіледі.

Атмосфераға шығаруды көздейтін ластаушы заттардың тізімі: барлығы 20 атау: темір тотығы, марганец және оның қосылыстары, натрий гидроксиді, азот диоксиді, азот қышқылы, аммиак, азот тотығы, тұз қышқылы, гидроцианид, күкірт қышқылы, қара көміртегі (күйе), күкірт диоксиді, күкірт сутегі, көміртек тотығы, жақсы еритін бейорганикалық фторидтер, көмірсутектер шекті С12-19, бейорганикалық шаң: 70-20% кремний диоксиді, қалқымалы заттар, абразивті шаң.

Атмосфералық ауаға шығарылатын барлық жұмыстар 2026-2028 жылдары орындалатын болады.

Санитарлық ережелерге сәйкес нормативтік санитарлық қорғау аймағының мөлшері кемінде 1000 м құрайды.

СУ РЕСУРСТАРЫ

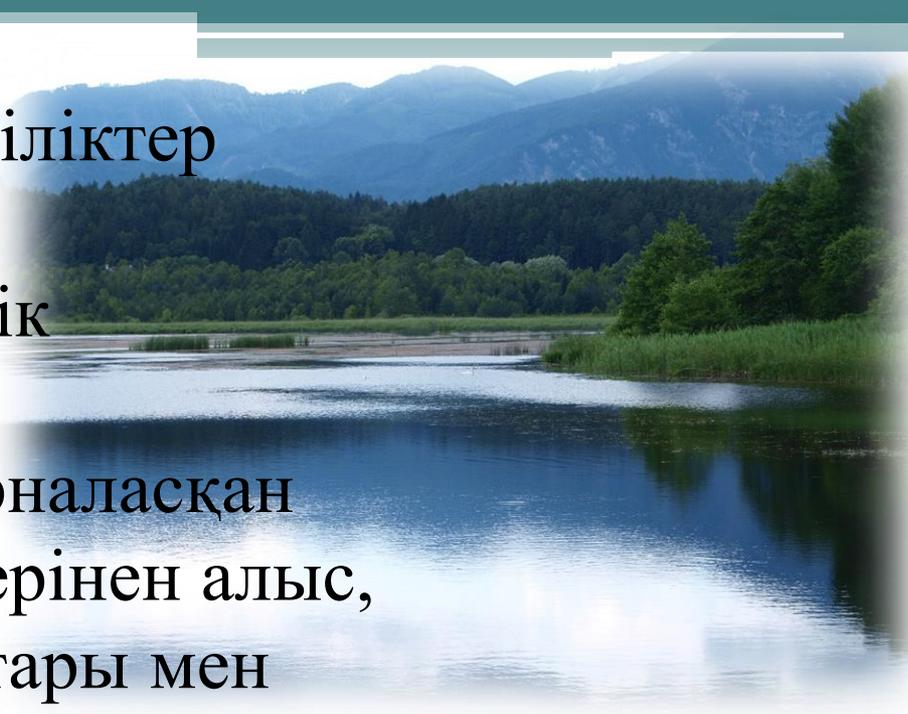
Шаруашылық-ауыз су қажеттіліктері үшін судың мөлшері су тұтыну мен су бұрудың үлес нормалары бойынша есептік жолмен айқындалады.

Шаруашылық-ауыз су қажеттіліктері үшін тұтынудың жалпы көлемі жылына 7044,5 м³ құрайды, технологиялық қажеттіліктер үшін жылына 22174 м³.

Кәсіпорынды ауыз сумен жабдықтау көзі Семей қаласынан жеткізілетін ауыз су сапасындағы әкелінетін су болып табылады. Су арнайы көлікпен жеткізіледі.

Технологиялық қажеттіліктер үшін карьер сулары мен әкелінетін су пайдаланылатын болады.

Шаруашылық-тұрмыстық сарқынды суларды бұру су өткізбейтін ойпатта жүзеге асырылатын болады. Шығарынды шұңқырлардан жиналуына қарай ағынды сулар арнайы ұйыммен жасалған шартқа сәйкес тұрмыстық-шаруашылық ағындыларды тазарту құрылыстарына тасымалданатын болады.

Технологиялық қажеттіліктер үшін су қайтарымсыз пайдаланылады. Өндірістік ағындар түзілмейді.

Жерек кен орнының орналасқан жері жер үсті су объектілерінен алыс, тиісінше су қорғау аймақтары мен белдеулерінен тыс орналасқан.

Жобада суды технологиялық процесте бірнеше рет пайдалануға мүмкіндік беретін және су айдындарына ағызуды болдырмайтын су ресурстарын пайдалану жөніндегі тұйық цикл көзделгендіктен, суды өзенге немесе ландшафтқа ағызу жүзеге асырылмайды.

ЖАНУАРЛАР МЕН ӨСІМДІКТЕР ӘЛЕМІ

Кәсіпорынның әсер ету аймағында сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктер жоқ.

Кәсіпорынның әсер ету аймағында сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдік түрлеріне қауіп жоқ. Табиғи тағамдық және дәрілік өсімдіктер жоқ.

«Семей орманы» МОТР ақпаратына сәйкес ұсынылған «Жерек» ЖШС учаскесі ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жерінен тыс жерде орналасқан.

«Охотзоопром» РМҚК ақпаратына сәйкес сирек кездесетін және құрып кету қаупі төнген жабайы тұяқты жануарлар кездеспейді. Қазақстанның Қызыл кітабына енгізілген жануарлар жоқ.

Өндірістік объектінің жұмысын өндірістік алаңдар шегінде жүргізу жоспарлануда.

Нысанды пайдалану мал азығы базасы мен тіршілік ету ортасының, сондай-ақ көші-қон жолдарының бұзылуына әкелмейді.

Жобада өсімдіктер мен жануарлар дүниесін сақтау жөніндегі іс-шараларды орындау көзделген.

ЖЕР РЕСУРСТАРЫ.

Пайдалы қазбаларды өндіру және өңдеу жөніндегі жұмыстарды жүргізу кезінде жердің бұзылуы сөзсіз. Жоспарланған қызметтің нәтижесінде жұмыс учаскесінің шекарасында жаңа «техногендік» ландшафт қалыптастырылады, сондай-ақ жұмыс істеп тұрған өндіріс аумағында жүргізілетін болады, ол кен орнын игеру мерзімі өткеннен кейін қалпына келтірілетін болады.

ПСП алу қарастырылмаған, өйткені жұмыс істеп тұрған кәсіпорынның аумағында жүргізілетін болады және бұл жұмыстар бұрын жүргізілген.

Объектілерді орналастыру аумағы құрылыс салудан және жасыл желектерден бос. Объектілерді орналастыру үшін қосымша алаңдар талап етілмейді, кәсіпорынның барлық алаңдары тау-кен және жер бөлу шекараларында орналасқан.

Жобаланған жұмыстардың жер жамылғысына әсерін бағалау жобалық шешімдерді жүзеге асыру кезінде топырақта болуы мүмкін өзгерістерді талдауды және болжауды қамтиды.

ФИЗИКАЛЫҚ ӘСЕРЛЕР

Жұмыс учаскесі шегінде радиациялық ластанудың табиғи көздері анықталған жоқ. Қызметті жүзеге асыру процесінде жоғары радиациялық фоны бар материалдарды пайдалана отырып, технологиялық процестер жоқ, аумақта радиация көздері жоқ.

Бағаланатын дыбыс диапазонындағы қоршаған ортаның ластануына қосқан үлесі жобаланатын объектіден тұрғын үй құрылысына дейінгі (37 км) жеткілікті қашықтыққа байланысты шамалы деп бағаланады.

Сондай-ақ жобада мынадай іс-шараларды орындау көзделген:

- жұмыс орындарындағы шу мен дірілді бақылау өлшемдері;
- жабдықтарды, машиналар мен механизмдерді дыбыс сіңіретін қаптамалардың, қаптамалар мен қоршау конструкцияларының болуы мен жарамдылығына, басқару тұтқаларының, табандардың, орындықтардың, жұмыс істеп тұрған машиналар алаңдарының діріл оқшаулауына мерзімді тексеру.

Шудың зиянды әсерін азайту үшін құлаққаптардың, бір рет қолданылатын тақтайшалардың жеке есту қорғанысын қолдану ұсынылады.

ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Кен орнын пайдалану кезінде өнеркәсіптік және тұрмыстық қалдықтар түзілетін болады:

- Сілтісіз кен;
- РТИ қалдықтары;
- Полимерлердің қалдықтары, соның ішінде пайдаланылған пластикалық құбырлар, воблерлер және қышқылдан жасалған залалсыздандырылған канистрлер;
- Реагент қаптары (полиэтилен);
- Аралас коммуналдық қалдықтар;
- Ағаш қалдықтары, оның ішінде ағаш сынықтары (таблетка натрий цианидінен жасалған ағаш қораптар);
- Майланған шүберек;
- Металл цианид ыдысы;
- Цианидтерден босатылған залалсыздандырылған полиэтилен қаптар;
- Қара және түсті металдардың қалдықтары, оның ішінде дәнекерлеу электродтарының күйіктері, металл жоңқалары.

Жұмыстарды жүргізу кезінде Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 4 қосымшасының талаптарына сәйкес өндіріс және тұтыну қалдықтарымен жұмыс істеу бойынша мынадай іс шаралар енгізілді:

- өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинау және уақытша жинақтау үшін арнайы алаңдар ұйымдастырылды, контейнерлер орнатылды, қоймалар жабдықталды;

- өндіріс және тұтыну қалдықтарын беру шарт бойынша мамандандырылған ұйымдарға жүзеге асырылады.

ӨНДІРІСТІК ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БАҚЫЛАУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 2 қаңтардағы № 400-VI ҚРЗ Экологиялық кодексінің (бұдан әрі – ҚР ЭК) 182-бабының 1-тармағының талаптарына сәйкес, I және II санаттағы объектілердің операторлары өндірістік экологиялық бақылауды жүзеге асыруға міндетті.

ҚР ЭК-нің 187-бабының талаптарына сәйкес, объектінің операторы қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган бекітетін қағидаларға сәйкес өндірістік экологиялық бақылау нәтижелері бойынша ішкі есепке алуды жүргізеді, мерзімді есептерді қалыптастырады және Қазақстан Республикасының қоршаған орта және табиғи ресурстар туралы ұлттық деректер банкіне электрондық нысанда ұсынады.

Өндірістік экологиялық бақылаудың мерзімдік есептеріне сынама алу актілері немесе хаттамалары, сондай-ақ өндірістік экологиялық мониторингтің сынақ нәтижелері хаттамалары қоса беріледі.

Жұмыстарды жүргізу шеңберінде ұйымдастырылған көздерде аспаптық бақылау көзделген.

Жұмыстар жүргізу кезеңінде атмосфералық ауаны бақылау санитарлық-қорғау аймағының шекарасында тоқсан сайын бір рет жүргізіледі.

Мониторингтік ұнғымалар бойынша бақылау-жылына 2 рет.

Топырақ жамылғысының жай-күйін өндірістік экологиялық бақылау үшінші тараптың аккредиттелген зертханасын тарта отырып, жылына 1 рет жүргізіледі.

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ БОЙЫНША ІС-ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ.

Жоспарды жүзеге асырудағы негізгі іс-шара – құрылыс және қайта құру жұмыстары кезінде шаң шығарындыларын азайтуға бағытталған шаңды басу жұмыстарын жүргізу.

Жоспарды жүзеге асыру 2026 жылдан 2028 жылға дейінгі жұмыстар жүргізу кезеңінде іске асырылады.

Белгіленген қызметті іске асыру, уақтылы бақылау және мониторинг барысында экологиялық заңнаманың барлық талаптары сақталған кезде қоршаған ортаға әсері жол берілетін деп бағаланады.

Назар аударғаныңыз үшін рахмет!